

Universitatea din București

Facultatea de Teologie Ortodoxă

Suport de curs la disciplina: MISIOLOGIE ȘI ECUMENISM

Anul III, Semestrul II – Preot conferențiar dr. David Pestroiu

Curs nr.1: Teologia Ortodoxă în cultura românească. Problema inculturației. Ortodoxia românească în comunitatea ecumenică - punte între Occident și Orient

Teologia Ortodoxă în cultura românească

Există o strânsă legătură între Biserica Ortodoxă și cultura națională. Pe drept cuvânt, putem spune că Biserica neamului reprezintă spațiul virtual al plămădirii acestei culturi. Nu vorbim aici de importul unor direcții sau curente culturale, ci de crearea și susținerea unei culturi proprii, a românismului care, în mod necesar, este și ortodox. Cultivarea simțului estetic, exprimarea unei anumite forme de spiritualitate românească s-au împletit la noi cu istoria patriei și cea a Bisericii. De aceea, nu-i de mirare că, secole de-a rândul, până când modernitatea a adus moda cosmopolită a importurilor culturale, nația română a realizat, în plan cultural, producții quasi-religioase, ortodoxe. Vorbim, așadar, de reperate românești ale unei culturi naționale, dezvoltată pe două planuri:

- un plan elitist, al celor educați, de obicei, în mediu ecleziastic. Aceștia sunt producătorii, dar și consumatorii unei culturi românești impresionante, impregnată de ortodoxism. Se creează capodopere în plan arhitectonic (biserici, mănăstiri, case domnești și boierești), în stiluri specifice: stilul brâncovenesc, cel moldovenesc, etc.). Se pictează, în special, icoane, dar și tablouri votive (legate tot de spațiul religios, prin poziționarea lor pe pereții bisericilor ctitorite). Se execută broderii și țesături, multe dintre ele având destinație liturgică (veșminte, acoperăminte, epitafuri). Se copiază manuscrise și se tipăresc cărți, aproape în totalitate cu conținut religios (fie lucrări teologice, fie cărți de cult). Prima creație lirică românească o constituie versificația Psaltirii, realizată de Sf. Mitrop. Dosoftei. Arta muzicală este și ea foarte bine reprezentată, dar tot cu piese religioase. Distingem figurile psaltților, creatori ai unui stil muzical aparte: psaltichia românească. Într-o oarecare măsură, cultura ortodoxă românească medievală este influențată de bizantinism, după cum observa N. Iorga.
- un plan al oamenilor simpli, lipsiți de educație instituționalizată, dar păstrători și continuatori ai tradițiilor românești ortodoxe. În acest mediu se dezvoltă o cultură populară, care se bazează pe o credință religioasă puternică, viu ortodoxă, dar impregnată, uneori, cu elemente păgâne (superstiții).

În perioada modernă și postmodernă, spațiul românesc este invadat de curente culturale străine, importate din Occident. După ce au făcut ravagii în planul spiritualității occidentale, favorizând dezvoltarea ocultismului, curente umaniste au ajuns și la noi, pe filieră masonică, speculând sloganuri legate de împlinirea idealurilor naționale. Au existat chemări la auto-negare, prin renunțarea la tradiția ortodoxă – fie în favoarea creștinismului occidental, catolic sau protestant (Uniația, Școala Ardeleană), fie în favoarea curentelor oculte, spiritiste, masonice, fie în favoarea renunțării nihiliste la religie, așa-zisa „emancipare”, promovată de curente materialist - ateiste și comuniste. Despre rezultatele acestor influențe în plan cultural, consemnăm următoarele:

1. există creații culturale „aliniate” la curentele din import, chiar dacă sunt realizate în România sau de către români. Acestea ne interesează prea puțin, întrucât nu reprezintă spiritul românesc, iar autorii lor pot fi considerați, în bună parte, victime ale snobismului și cosmopolitismului.

2. există creații culturale rămase fidele tradițiilor românești autentice. Acestea trebuie evidențiate și încurajate. Prin ele, supraviețuiește identitatea noastră națională. Nu degeaba, în perioada interbelică, în jurul revistei *Gândirea*, s-au grupat mari personalități ale culturii noastre (L. Blaga, N. Crainic, Ion Pillat, Vasile Voiculescu), promotori ai ortodoxismului tradițional. Mișcări mistice precum *Rugul Aprins* de la Mânăstirea Antim au contribuit la conștientizarea valorii perene a Ortodoxiei, cu prețul unor crunte prigoniri. Prin creațiile lor, numeroși autori au făcut un mare serviciu credinței neamului, găsind resurse artistice impresionante în filonul religios românesc și promovând cultura românească în context universal, ca exprimare a etosului nostru bimilenar creștin (ex: poeți: M. Eminescu, O. Goga, G. Coșbuc, Ion Pillat, Ion Barbu, Nichifor Crainic, L. Blaga, V. Voiculescu, Radu Gyr, T. Arghezi, D. Turcea, Ioan Alexandru, Cristina Crâșmariu; prozatori: V. Voiculescu, I. Agârbiceanu, G. Galaction, +Bartolomeu Valeriu Anania; filosofi: N. Ionescu, C. Noica, V. Băncilă, M. Vulcănescu, D.D. Roșca, I.G. Savin; artiști: C. Brâncuși, N. Grigorescu, G. Tattarescu, H. Bernea; oameni de știință: N. Paulescu, muzicieni: C. Porumbescu, T. Brediceanu, N. Lungu, G. Breazul, A. Pann, G. Cucu).

3. sub presiunea vremurilor, unii autori deteriorează stilul autentic al culturii române. Fie o ideologizează (ca, de exemplu, în proletcultismul culturnicilor comuniști), fie creează un amalgam sincretic, încercând să „aclimatizeze” exprimări culturale străine în spațiile neoase (ex.: manelele). Din punct de vedere estetic, acestea se încadrează în categoria „kitsch-urilor”.

Este foarte important să arătăm că teologia ortodoxă ocupă un loc de frunte în cultura românească. Nu numai în trecut, când viața noastră culturală era eminentemente impregnată de teologie, ci și în timpurile moderne și contemporane, când Biserica neamului a jucat un mare rol în devenirea națională. Facultățile de Teologie au fost, de la bun început, integrate învățământului de stat (cu nedorita excepție din timpurile comuniste), preoții și teologii s-au exprimat în lucrări teologice remarcabile, mânăstirile au continuat să fie oaze de cultură și spiritualitate. Numeroși clerici au fost aleși ca membri ai Academiei Române.

Problema inculturației

În context misionar, inculturația presupune capacitatea propovăduitorilor Evangheliei de a-și adapta demersurile la specificul etno-cultural al destinatarilor Veștii celei Bune. Aceasta presupune îndeplinirea simultană a două condiții: 1. acceptarea ideii, potrivit exemplului dat de Apostoli la Cincizecime, că discursul religios trebuie realizat *pe înțelesul fiecărui neam în parte*, aceasta însemnând fixarea unor norme de credință neschimbabile, dar și a unor elemente ce ar putea fi adaptate „specificului locului” și 2. cunoașterea temeinică a auditoriului, pentru a găsi acele resurse de la care se poate porni în realizarea unei convergențe (ex. – Sf. Pavel în Areopag – statuia Dumnezeului necunoscut).

Există destule exemple ale modurilor de realizare ale unor forme de inculturație, de către Ortodoxia românească (rituri ancestrale legate de înmormântare – acceptarea folclorului zonal; prezența semnelor zodiacale reprezentate în cărți sau lăcașuri de cult etc., acceptarea unor reprezentări iconografice necanonice – Dumnezeu Tatăl în chip de bătrân, acceptarea unor descrieri terifiante, materiale, ale chinurilor iadului etc). Acestea arată interacțiunea cu o societate nepregătită suficient, incultă chiar, din punct de vedere teologic. În aceste cazuri, inculturația constituie o problemă, pentru că reprezintă, de fapt, mici compromisuri.

Totuși, există și cazuri în care inculturația devine folositoare: atunci când ajută la adaptarea discursului de predicare a Evangheliei la cultura postmodernă: folosirea internetului, a resurselor mass-media trebuie a se realiza fără complexe, pentru a ajunge la sufletul secătuit al omului afectat de presiunea sistemului macro-social contemporan.

Ortodoxia românească în comunitatea ecumenică - punte între Occident și Orient.

Prezențe ortodoxe române în organisme ecumenice. Contribuții ecumenice ale teologilor români

- Asociația mondială pentru promovarea păcii internaționale între națiuni prin Biserici – înf. în 1914 – Constanza, Elveția. Remarcăm deținerea demnității de vicepreședinte de către Miron Cristea – mitropolit primat și viitor patriarh al României. Tot Miron Cristea va propune Patriarhiei Ecumenice convocarea unui *Sinod Ecumenic al Ortodoxiei*.
- Prof. Vasile G. Ispir scrie articole în revista „Viitorul” din Iași: *Prepararea unui Sinod Ecumenic (1914)* și *Unirea Bisericilor*.
- Conon Arămescu Donici poartă dialoguri ecumenice cu preoții catolici din Graz și cu pr. Italian Giulio Mazini.
- întâlnirea arhim. prof. Iuliu Scriban cu episcopul anglican Gore (Londra, 1921), corespondența sa cu episcopul anglican John Greig de Gibraltar. Tot I. Scriban organizează la București o conferință cu tema *Unirea Bisericilor (1923)*. Publică o mulțime de materiale cu conținut ecumenic în revistele vremii. Participă la conferința *Life and Work* de la Stockholm (1925).
- schimburi de scrisori Miron Cristea – J.R. Mott și Irineu Mihălcescu – Visser't Hooft.
- la conferințele organizate de cele două direcții premergătoare C.E.B.: *Faith and Order, Life and Work* – participă delegați români de marcă: mitrop. Nectarie al Bucovinei, mitrop. Nicolae Bălan, ep. Vartolomeu al Râmnicului, Arhim. Iuliu Scriban, prof. Vasile Ispir ș.a.
- la Amsterdam 1948 – Adunarea de constituire a C.M.E.B., B.O.R. este invitată, dar nu poate participa, datorită situației dificile de după război, dar și unei hotărâri luate la o Conferință ortodoxă de la Moscova, din același an.
- 1961 – New Delhi – B.O.R. este primită în C.M.E.B. Delegația noastră a fost formată din Mitrop. Iustin Moiescu și pr. Alexandru Ionescu.
- Au fost aleși, în diferite mandate, în Comitetul Central al C.M.E.B.: Mitropoliții Iustin Moiescu, Antonie Plămădeală, Nicolae Corneanu, Nifon Mihăiță, Arhiepiscopii: Victorin Ursache și Vasile Târgovișteanul, profesorii: Liviu Stan și N. Chițescu.
- Din delegațiile românești la Adunările C.M.E.B. au făcut parte și alți episcopi (Lucian Făgărășeanul, Epifanie al Buzăului), monahi (arhim. Bartolomeu Anania), monahii (Nazaria – Văratec, Lucia – Pasărea, Eufrasia – Dealu, Cecilia – Moldovița), profesori de teologie (Dumitru Popescu, Dumitru Abrudan, Alexandru Stan, Aurel Jivi, Viorel Ioniță, Dumitru Coravu, Emilian Popescu, Ioan Vasile Leb), consilieri patriarhali (pr. Dumitru Soare).
- Notabilă este și prezența românească în cadrul diferitelor organisme ecumenice dezvoltate în cadrul C.M.E.B.:
- pr. prof. Ion Bria (director adjunct al comisiei *Misiune și Evanghelizare*, director al comisiei *Reînnoire și viață parohială*, director executiv al departamentului *Unitate și Înnoire*);

- Preafericitul Părinte Patriarh Daniel (profesor și director adjunct al Institutului Ecumenic de la Bossey – Elveția, între 1986-1988) ;

- pr. prof. Ioan Sauca (directorul Institutului Ecumenic de la Bossey – Elveția).

Curs nr. 2: Misiunea Bisericii în contextul secularizării, globalizării, pluralismului. Biserica în societate: solidaritatea cu lumea, diaconia, misiunea profetică a Bisericii, proexistența. Misiunea Bisericii în societatea românească contemporană

Tot mai insistent, societatea secularizată îi solicită Bisericii Ortodoxe să se „reformeze”: să devină mult mai activă în plan social. Am analizat în semestrul precedent pericolele ce planează asupra Bisericii, în cazul unui conformism ireductibil cu postmodernitatea. Totuși, am arătat deja că Biserica trebuie să se folosească în mod înțelept de progresul social, științific, tehnic și economic al societății. O izolare, în acest moment ar fi echivalentă cu autodistrugerea, pentru că ar fi, în primul rând, o autonegare, în condițiile în care Hristos le cere insistent următorilor Lui să fie propovăduitori, avertizându-i de pericolele mărturisirii celei drepte în fața imposturii, a stării „călduțe”, conjuncturale, ce caracterizează tot mai mult societatea, aflată în amorțire, ba chiar în nepăsare spirituală.

O coordonată definitorie a cadrului de desfășurare a misiunii creștine actuale este pluralismul religios, consecință a globalizării. Desființarea granițelor, dizolvarea sentimentelor naționale și primatul forței economice federative au grăbit afirmarea unei palete largi de religii, confesiuni și culte, multe dintre ele pătrunzând în forță în spații unde nu aveau nicio reprezentativitate până mai ieri. Putem afirma, așadar, că, în afara statelor musulmane fundamentaliste, în toată lumea se acceptă pluralismul religios ca o stare de fapt. Desigur, și în privința aceasta există diferențe majore între țări: sunt cazuri în care o anumită religie este majoritară (ex. Ortodoxia greacă) sau cazuri în care spectrul confesional este extrem de variat (Cehia sau Ungaria).

Din perspectivă misionară, pluralismul este analizat sub două aspecte:

1. stabilirea principiilor care trebuie să guverneze împreună conviețuirea reprezentanților diverselor religii, confesiuni sau culte. Cadrul legal trebuie să prevadă elemente definitorii privind interacțiunile dintre culte, condamnând prozelitismul, învrăjbirea religioasă sau alte practici ilegale. Trebuie încurajate inițiativele ecumenismului local, în sensul conviețuirii pașnice ale membrilor diferitelor confesiuni, în spiritul respectului reciproc, precum și al analizării și soluționării unor probleme globale.
2. trebuie contracarat, prin mijloace pastoral-misionare specifice, efectul distructiv al publicității făcute unui pluralism de tip sincretist, extrem de păgubitor pentru toate Bisericile și cultele deopotrivă. Căci acceptarea tuturor religiilor ca fiind „bune” și conducătoare spre *mântuire* (oricât de relativ ar fi termenul, în postmodernism) constituie, de fapt, o abdicare de la structura eclezială tradițională și o topire nepermisă în marea masă a ateilor deghizați sub masca secularizării. Reținem drept studiu de caz isteria stârmită asupra opțiunii privind o predare confesională a Religiei în școală, în detrimentul unei discipline-hibrid, propusă a fi predată „neconfesional”, și care ar conține prezentarea „neutră” a tuturor religiilor și cultelor. Subiectul, actual încă, nefiind soluționat definitiv, se disecă la rece astfel: orice abordare a chestiunilor religioase nu se poate face niciodată imparțial: orice formator de opinie (cadru didactic, autor de programă analitică sau manual) nu-și poate ascunde, sub nicio formă, opțiunea personală față de o anumită religie sau față de ateism.

Sub masca sincretiștilor care cer învățământ religios neconfesional în România se ascund atei veritabili.

Revenind la tema inițială a prelegerii, trebuie să remarcăm faptul că, în Ortodoxia actuală, există două curente aparent antagonice în privința vivificării prezenței Bisericii în sfera acțiunilor sociale:

1. un curent tradiționalist, fundamentalist, care vede în Ortodoxie o enclavă a spiritualității într-o mare a ateismului, neo-gnosticismului și păgânismului, consecințe directe ale secularizării din Bisericile creștine occidentale, prea aplecate asupra unor obiective sociale, pierzându-le din vedere pe cele spirituale. Aceasta determină reacții de respingere a implicării sociale a Bisericii, venite din partea unor reprezentanți habotnici ai acesteia, mai cu seamă din mediul monahal. În accepțiunea lor, trăirea religioasă ar exclude astfel de activități, întrucât rugăciunea ar compensa orice dezechilibru social. O astfel de abordare este periculoasă, întrucât neagă solidaritatea Bisericii cu lumea semenilor aflați în suferință, după exemplul celui căzut între tâlhari sau a celor prea-mici cu care se identifică Hristos. Meritul acestui curent tradiționalist rezidă, însă, în conștientizarea semenilor asupra dezechilibrelor spirituale, care întotdeauna stau la baza problemelor de natură socială.
2. un curent realist, care sesizează provocarea lumii postmoderne la adresa Bisericii, răspunzând printr-o implicare vie în problemele actuale ale societății. Prezența Bisericii în sfera socială este o porțiță prin care se pot relua punțile de legătură cu acei semeni ai noștri – victime ale consumismului ateu. Exemple: spital, azil, orfelinat, centru educațional, centru de zi, instituție de ocrotire pentru mame etc.

Tendențele expuse mai sus se manifestă pregnant în postmodernismul românesc. Teologia misionară, analizând soluțiile optime pentru propășirea adevăratei credințe, ar trebui să medieze cele două extreme: antagonismul Biserică – lume, pe de o parte (după textul: *Eu v-am ales pe voi din lume*) și conformismul Biserică – lume, pe linia secularizării și a sincretismului propus de New Age. Să reținem faptul că textul Mântuitorului avea ca sferă de aplicabilitate societatea păgână idolatră; astăzi, condițiile relației Biserică – lume se pun pe alte coordonate. Progresul societății actuale se observă nu numai în privința științei și tehnicii; vorbim de o adevărată schimbare în mentalitatea oamenilor, datorată educației, dar și dezvoltării tehnologiei informațiilor. De aceea, Biserica propune în teologia misionară o formulă nouă: **solidaritatea cu lumea**, care se definește cu ajutorul câtorva caracteristici esențiale:

1. aplecarea asupra nevoilor primordiale ale lumii, care sunt de natură spirituală. Datoria Bisericii este de a reface echilibrul spiritual al fiilor săi, prin harul pe care-l pune la dispoziția tuturor, prin ierarhia sacramentală. Vidul produs în unele cazuri în acest domeniu a condus la proliferarea ocultismului sau a sectelor orientale, prin intermediul New Age.
2. compasiunea față de cazurile concrete ale semenilor aflați în dificultate: cazuri sociale (bătrâni, orfani, persoane singure, familii cu mulți copii), bolnavi, persoane cu dizabilități, oameni aflați în nevoi și în necazuri. Aici implicarea Bisericii trebuie să se facă, așa cum am mai arătat, și prin lucrare socială efectivă, dar, mai ales, printr-o prevenție eficientă a acestor fenomene.
3. cultivarea virtuții smereniei, după modelul desăvârșit al chenozei lui Iisus Hristos, act de revărsare plenară a iubirii Sfintei Treimi față de lume și om. Biserica nu trebuie să se izoleze într-un turn al autosuficienței mântuitoare a „aleșilor” (concepție quasis protestantă), ci trebuie să-și reverse dragostea plină de milă față de toți cei aflați în suferință spirituală.

4. astfel, Biserica devine slujitoare a lumii, întrucât o ajută pe aceasta să se înalțe către scopul final al creației: restaurarea întregului cosmos prin Iisus Hristos, respectiv *cer nou și pământ nou*, din profețiile biblice. În acest sens, vorbim de **diaconia** Bisericii față de lume.
5. dacă Biserica la nivel central este slujitoare, atunci fiecare mădular al Bisericii devine un slujitor al aproapelui, căruia trebuie să i se deschidă în comuniune de viață și iubire, după modelul Mântuitorului. Cadrul acestei comuniuni este, evident Biserica, iar manifestarea ei concretă, prin altruism misionar, poartă numele de **proexistență**.

Temeiurile teologice ale filantropiei creștine

1. În Sfânta Scriptură

- Dumnezeu este iubire (I Ioan 4,8).

- Iubirea lui Dumnezeu este revărsată asupra lumii și omului: creație și prorie, răscumpărare și sfințire: *așa de mult a iubit Dumnezeu lumea... (Ioan 3, 16), ...s-a arătat iubirea lui Dumnezeu pentru noi... (I Ioan 4,9).*

- Iubirii lui Dumnezeu îi răspundem cu dragostea noastră - față de El și față de semenii: *Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși (Luca 10,27).*

- Sub chipul smerit al semenilor noștri defavorizați, trebuie să descoperim chipul lui Hristos: *Adevărat zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut (Matei 25, 40).*

- Cei defavorizați sunt iubiți de Dumnezeu, pe când cei nemilostivi au parte de pedeapsa veșnică (Luca 16, 19-31 – Lazăr și bogatul).

- Grija față de cei aflați în dificultate a fost o preocupare permanentă a comunității

a) în V.T.:

Când vei secera holda în țarina ta și vei uita vreun snop în țarină, să nu te întorci să-l iei, ci lasă-l să rămână al străinului, săracului, orfanului și văduvei, ca Domnul Dumnezeul tău să te binecuvânteze întru toate lucrurile mâinilor tale Când vei scutura măslinul tău, să nu te întorci să culegi rămășițele, ci lasă-le străinului, orfanului și văduvei Când vei strânge roadele viei tale, să nu aduni rămășițele, ci lasă-le străinului, orfanului și văduvei. (Deut. 24, 19-21);

Mâncam, oare, singur bucata mea de pâine și orfanului nu-i dădeam din ea? Dimpotrivă, din tinerețile mele, am crescut pe orfan ca un tată și de la naștere, am călăuzit pe văduvă (Iov 31, 17-18);

Învățați să faceți binele, căutați dreptatea, ajutați pe cel apăsător, faceți dreptate orfanului, apărați pe văduvă! (Isaia 1, 17);

Cel ce are milă de sărman împrumută Domnului și El îi va răsplăti fapta lui cea bună (Pilde 19,17).

De aceea, o, rege, plăcut să-ți fie sfatul meu înaintea ta: „Răscumpără păcatele tale prin fapte de dreptate și nedreptățile tale prin milă către cei săraci, dacă vrei ca bunăstarea în care te afli să dăinuiească”. (Daniel 4, 24)

b) în N.T.:

Milă voiesc, iar nu jertfă – Matei 9, 13; 12,7 – după profeția Osea 6,6;

Samarineanul milostiv – Luca 10;

Tatălui i se face milă de fiul risipitor – Luca 15;

Chemarea săracilor la nunta fiului de împărat – Luca 14, 21;

Dialogul cu tânărul bogat: Vinde toate câte ai și le împarte săracilor și vei avea comoară în ceruri; și vino de urmează Mie (Luca 18,22);

Convertirea lui Zaheu: jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și, dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit (Luca 19,8);

Când faci un ospăț, cheamă pe săraci, pe neputincioși, pe șchiopi, pe orbi, și fericit vei fi că nu pot să-ți răsplătească. Căci ți se va răsplăti la învierea dreptilor (Luca 14,13-14);

Iar Iisus, chemând la Sine pe ucenicii Săi, a zis: Milă îmi este de mulțime, că iată sunt trei zile de când așteaptă lângă Mine și n-au ce să mănânce (Matei 15, 32) – minunea înmulțirii pâinilor și hrănirea celor flămânzi;

Grija față de săraci – preocupare a ucenicilor Mântuitorului (Ioan 12, 5-8 – reproșul lui Iuda pentru vărsarea mirului), precum și a creștinilor din Biserica primară: Căci Macedonia și Ahaia au binevoit să facă o strângere de ajutoare pentru săracii dintre sfinții de la Ierusalim (Romani 15, 26);

...judecata este fără milă pentru cel care n-a făcut milă. Și mila biruiește în fața judecării (Iacov 2,13);

Trupul – Templu al Duhului Sfânt (I Corinteni 6,19);

Cucernicia curată și neîntinată înaintea lui Dumnezeu și Tatăl, aceasta este: să cercetăm pe orfani și pe văduve în necazurile lor (Iacov 1,27).

2. În Sfânta Tradiție:

- exemple concrete: Vasiliada (Instituție socială întemeiată de Sf. Vasile cel Mare: în centru era Biserica, iar împrejur se găseau: locuința mitropolitului, azilul, spitalul, casa pentru oaspeți și pelerini, locuințele medicilor, ateliere pentru integrarea socială a orfanilor), Bolnițe, Leprozerii (Sf. Vasile săruta leproșii), Azile, Orfelinate, Centre de ocrotire pentru fetele sărace;
- modele de urmat: sfinții își împărțeau averile săracilor (Sf. Vasile, Sf. Antonie, Sf. Parascheva etc.);
- consilierea socială s-a făcut în Biserica, din cele mai vechi timpuri, la scaunul duhovniciei;
- texte:

Nu lăsa pe cei din jurul tău să fie îngrijiți de altcineva, ca nu cumva să ia altul comoara de lângă tine (Sf. Grigorie de Nyssa).

Suntem înclinați din fire către milostenie (Sf. Ioan Gură de Aur).

Să ajutăm săracul flămând, chiar dacă nu a făcut nimic bun, pentru că e om, locuiește pe același pământ, vede același soare, are același suflet, are același Stăpân (Sf. Ioan Gură de Aur).

Să fim darnici, chiar dacă avem puțin (Sf. Vasile cel Mare).

Omul nu are nimic atât de dumnezeiesc ca facerea de bine (Sf. Grigorie Teologul).

Prezența Bisericii în societate se face în sens determinant, întrucât Biserica are datoria de a transforma lumea, după reperatele Revelației divine. Și, întrucât Ortodoxia operează cu temeiul revelat al Sfintei Tradiții, ea creează o teologie socială proprie, diferită de modelele propuse de alte Biserici, culte sau religii.

Istoria recentă a României a cunoscut o adevărată ofensivă de scoatere a Bisericii Ortodoxe din societate. Definită ca retrogradă, religia trebuia, încet, să dispară în comunism, fiind îngăduită doar ca mijloc de exprimare a aspectului ei de datină românească (folclor). În niciun caz nu se admitea participarea Bisericii la acțiuni sociale sau prezența slujitorilor bisericești în sprijinul categoriilor sociale defavorizate. Iar dacă uneori se admiteau forme mascate de interacțiune cu societatea, era imperios necesar ca acestea să se exprime politizant. Toate formele de implicare socială a Bisericii din perioada interbelică au fost desființate (azile, cantine, orfelinate, școli de fete sau de băieți etc.). Organizații precum: Oastea Domnului sau Femeile Ortodoxe au fost interzise. Prezența preoților în așezămintele sociale de stat a fost restricționată. Temerea era justificată: astfel s-ar fi putut realiza cea mai eficientă publicitate credinței creștine. Ea iese la lumină în contextul libertății de după decembrie 1989, când Bisericii i se ridică treptat barierele și misiunea ei cuprinde, rând pe rând, spitalele, penitenciarele, azilele, orfelinatele. Vorbim, deci, de o reactivare a acestei funcții vitale a Bisericii, și nu de o reînființare a acesteia.

Filantropia își are originea la Dumnezeu, care *atât de mult a iubit lumea, încât pe Fiul Său Unul Născut L-a dat...* (Ioan 3, 16), pentru mântuirea neamului omenesc. Hristos întărește valoarea poruncilor supreme de iubire față de Dumnezeu și de semenii, ilustrând prin pilde și îndemnuri modul cum se împlinesc aceste porunci în viața cotidiană (cele 9 fericiri, pilda samarineanului milostiv etc.).

Faptele milei trupești se completează și se desăvârșesc prin faptele milei sufletești: „N-ai mare avere, atunci arată bunăvoința ta! N-ai nimic, atunci dăruiește lacrimile tale! Mila care vine din inimă este mare liniște pentru acela care este în nefericire” (Sf. Grigorie de Nazianz, *Despre iubirea față de săraci*).

Misiunea Bisericii în societatea românească contemporană

Toate cele arătate până acum pot contura un anumit specific al misiunii românești actuale. Să recapitulăm câteva puncte esențiale ale acestei misiuni:

1. În România, principala problemă cu care se confruntă misiunea ortodoxă este enormul decalaj între creștinii declarați ortodocși și numărul real al celor ce practică o viață ortodoxă autentică. În acest sens, trebuie identificate cauze (lipsa educației creștine autentice, presiunea curenților sociale, proliferarea ocultismului, dar și inactivitatea unor sectoare ale Bisericii), precum și remedii (intensificarea activităților misionar-pastorale, rearondarea teritorială a unor unități de cult, îmbunătățirea calității învățământului religios etc.).
2. misiunea socială a Bisericii este o chemare autentică, spre un punct de convergență cu aspirațiile societății secularizate. Obținerea unor rezultate notabile în acest domeniu și mediatizarea lor ar aduce un bun capital

de imagine Bisericii, într-un moment în care tehnologia informației i-a adus mari deservicii acesteia, amplificând adeseori tendențios unele aspecte negative din sfera ecleziastică.

3. în acest sens, este salutară noua orientare a Bisericii noastre spre informarea corectă și completă a opiniei publice, inclusiv prin publicații interne (Centrul de Presă „Basilica”), dar și în presa centrală și locală, precum și la posturile radio și tv naționale și comerciale.
4. o nouă orientare misionară față de problemele concrete ale oamenilor: șomaj, sărăcie, emigrație etc.
5. la români, filantropia se află într-o puternică legătură cu celebrarea cultului morților. Se cer a fi bine înțelese semnificațiile pomenirilor, pentru a se combate ocultismul și a se transmite adevărul nealterat al credinței în înviere, în lucrarea faptelor bune și rugăciunilor, atât pentru cei răposați, cât și pentru săvârșitorii. De o mare importanță este faptul de a se găsi destinatari adecvați faptelor de milostenie asociate cultului morților: împărțirea darurilor către rude nu este milostenie, ci o simplă predare a averii prin moștenire.
6. cultivarea unor relații de respect reciproc între cultele recunoscute; combaterea prozelitismului, valorificarea punților de legătură oferite de ecumenismul local.
7. intervenția energetică la autoritățile de stat pentru crearea unui cadru legislativ adecvat implicării unităților de cult în proiecte de activități sociale; eradicarea piedicilor birocratice din domeniu.

Bibliografie suplimentară: IPS Daniel, *Dialog și cooperare în asistența socială, o necesitate și o expresie a maturității spirituale*, în „Candela Moldovei”, an VIII, nr. 7-8/1999, PS Dr. Damaschin Coravu, *Misiunea filantropică a Bisericii în trecut și astăzi*, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2001, + Antonie Plămădeală, *Biserica slujitoare*, Tip. Eparhială, Sibiu, 1986, Pr. dr. Mihai Valică, prof. univ. dr. Pavel Chirilă, asist. soc. drd. Andreea Băndoiu, ec. drd. Cristian George Popescu, *Teologie Socială*, Ed. Christiana, București, 2007; pr. lector dr. Mihai Vizitiu, *Filantropia divină și filantropia Bisericii după Noul Testament*, Ed. Trinitas, Iași, 2001; Ioan I. Ică jr., Germano Marani, *Gândirea socială a Bisericii: fundamente, documente, analize și perspective*, Ed. Deisis, Sibiu, 2002; pr. conf. univ. dr. Octavian Pop, *Misiunea socială a Bisericii*, București, 2003; pr. dr. Ioan Vicovan, „*Dați-le voi să mănânce!*”. *Filantropia creștină – istorie și spiritualitate*, Ed. Trinitas, Iași, 2001.

Cursuri nr. 3+4: ATITUDINEA BISERICII FAȚĂ DE MANIFESTĂRILE OCULTE. BISERICA, ÎNTRE TRADIȚIE ȘI INOVAȚIE

(STUDIU PUBLICAT SUB TITLUL: „Atitudinea Bisericii Ortodoxe față de manifestările oculte”, în: *Glasul Bisericii*, 7-9/2008, pp. 268-278)

1. Preliminarii

Manifestările oculte au suscitât un interes enorm din partea oamenilor, din cele mai vechi timpuri. Există, am putea spune, o legătură vie între religie și mister. Potrivit cercetătorilor, ocultismul se pretinde a fi „ceva secret, ascuns, rezervat numai celor inițiați, ceva care se învață și se transmite în umbră”¹. Prin apelarea la forme de magie, s-a încercat, dintotdeauna, rezolvarea unor chestiuni existențiale, printre care: influențarea voii lui Dumnezeu, determinarea coordonatelor propriei vieți în viitor și emanciparea lor, cunoașterea realităților privind evenimentele cosmice, trecute, prezente și viitoare. De la casele regale și clasele sacerdotale și până la oamenii simpli, s-a putut observa până astăzi o adevărată frenezie în ceea ce privește apelarea la ocultism pentru soluționarea acestor probleme.

¹ Diac. Prof. Emilian Vasilescu, *Religie, superstiție, ocultism, spiritism și teosofie*, în S.T., I (1949), Nr. 5-6, p. 307

Dar care este pericolul ocultismului? Vom vedea, în capitoul următor, care sunt temeiurile revelaționale în baza cărora Biserica s-a pronunțat, condamându-l cu fermitate. Vom încerca acum să arătăm motivele teologice ale acestei condamnări. În primul rând trebuie subliniat faptul că ocultismul are drept suport al acțiunilor sale forța malefică a vrăjmașului diavol, deși reclamă o lucrare benefică, după cuvântul Sf. Apostol Pavel din *II Corinteni 11,14*: „Înșuși Satana ia chip de înger al luminii”. Așa se explică de ce tot felul de vrăjitoare apar cu crucea în mână sau îmbrăcate în costum monahal, în reclamele din ziare.

În al doilea rând, ca o circumstanță agravantă a motivului anterior, ocultismul este beneficiarul unei foarte mari ofensive a disimulării, care încearcă în mod disperat să-l salveze de oprobriul binemeritat la care îl supune teologia.

Pe filiera amplă a rătăcirilor pe care curentul New Age le consideră *emancipări*, asistăm la împlinirea actuală a profeției lui Isaia: „Vai de cei ce zic răului bine și binelui rău; care numesc lumina întuneric și întunericul lumină; care socotesc amarul dulce și dulcele amar!” (*Isaia 5, 20*). În contextul temei noastre, acest verset ne avertizează tocmai asupra pericolului inversării valorilor, cea mai subtilă formă de satanism, care a început deja să subjuge mințile celor mai tineri dintre creștinii noștri, prin produse pseudo-culturale de tipul *fenomenului Harry Potter*, intens mediatizat. Se acreditează ideea falsă că ar putea exista și o forță ocultă benefică, așa-numita *magie albă*, care nu se realizează nici cu puterea diavolului, nici cu cea a lui Dumnezeu, ci cu cea a omului. A supraeului hiperbolizat, care se întronează pe cel mai înalt pedestal (de Dumnezeu și diavol aproape că nu se mai vorbește). De aici, asistăm la răspândirea celei mai variate palete de practici ocultе, menite să descătușeze energiile aflate în lume și în oameni, în scop așa-numit „benefic”. Se uită în mod voit un amănunt esențial: transferurile de energie benefică sau malefică nu se pot face ignorând adevăratele lor surse, care sunt de natură spirituală: Dumnezeu și Diavolul – Mamona. Căci „<teodiceea> ocultismului variază între panteism, politeism și ateism”². Părintele D. Stăniloae arată limpede că „de fapt, vrăjitorul se face pe sine dumnezeu și e considerat ca atare și de cei ce aleargă la el”³.

Potrivit învățăturii Bisericii Ortodoxe, singura formă de energie pozitivă, necreată, izvorâtă din ființa lui Dumnezeu, este harul divin. Iar acesta – harul – s-a dat în mod exclusiv Bisericii, prin reprezentanții ei, membrii ierarhiei sacerdotale, Sfinții Apostoli și urmașii lor. Numai aceștia au capacitatea de a transmite, prin lucrarea Sfintei Liturghii, a Sfințelor Taine și ierurgiilor, puterea harului dumnezeiesc. Atragem atenția că orice valorificare a termenului „har” de către practicantii ocultismului este periculoasă și, ca atare, condamabilă. În actele magice, clarviziuni, ghicitorie, bioenergie și terapii „alternative” nu lucrează sub nici o formă harul dumnezeiesc, ci forța diavolească, ascunsă uneori sub pojghița fragilă a unor aparente stări de bine sau rezolvări ale unor probleme curente.

După instalarea energiei negative, Răul își face simțită lucrarea, chiar dacă, pentru început, se induce senzația unui bine conjunctural. Așa se explică și larghețea cu care vrăjitorii și ghicitorii – „drumeți fără busolă”⁴ induc în eroare pe cei naivi, manevrându-le în față obiecte sfinte: icoane, lumânări, tămâie, aghiasmă sau solicitându-le post, rugăciune, spovedanie și împărtășanie, ca necesități obligatorii pentru împlinirea ritualului ocult.

Pentru a extrapola, să ne amintim o regulă a matematicii elementare: la operațiile cu numere raționale, luând orice număr pozitiv, dacă îl vom înmulți cu un număr negativ infinitesimal, rezultatul este negativ. De aceea Hristos ne cere să nu slujim la doi Domni (*Matei 6, 24*), și să nu fim căldicei (*Apocalipsa 3, 16*).

² *Ibidem*, p. 308.

³ Pr. prof. Dumitru Stăniloae, *Formele și cauzele falsului misticism: Domeniul magiei*, în S.T., IV (1952), Nr. 5-6, p. 265.

⁴ Pr. prof. Liviu Stan, *Superstițiile și obscurantismul mistic*, în S.T., II (1950), Nr. 3-6, p. 281.

Deci, pe baza celor expuse mai sus, susținem cu tărie că denumirea de *magie albă* nu are nici un fel de bază reală, din punct de vedere teologic. Mai mult, datorită confuziei pe care o răspândește printre creștini, această sintagmă trebuie condamnată cu strășnicie. Toate formele de magie, oricât de mult s-ar dori ele a fi „pure”, „nevinovate” și „benefice” sunt, în realitate, extrem de nocive, avându-l în spate pe diavol. Așadar, orice magie este *neagră*, fiind săvârșită cu puterea vrăjmașului, și se deosebește radical de lucrarea harului prin semne și minuni, în Biserică, aceasta din urmă nefiind nicidecum magică, ci rezultată a exprimării vizibile a puterii lui Dumnezeu, invocată prin rugăciune. Cât despre practicile diavolești oculte, despre care vom face referire în prelegerea de față, acestea sunt:

1. Magia și vrăjitoria, cu toate formele lor: farmece, descânțece, legări și dezlegări de cununii, „făcături de soartă” etc. Puterea demonică pune stăpânire pe oameni, dominându-l atât pe practicant, cât și pe cel asupra căruia sunt îndreptate vrăjile, dacă nu este întărit în credință, har și fapte bune⁵.

2. „Comunicări” de natură „spirituală”: spiritism, necromanție, telepatie, telekinezie, bioenergie, clarviziune, levitație, psihometrie, moniție, premoniție etc.

3. Pretinsa cunoaștere și influențare a ceea ce se numește „destin”, „soartă”, „karma”, atât la nivel personal (prin ghicit în palmă, în cărți, bobi, zaruri, cafea sau ghioc, astrologie, horoscoape, precum și orice alte practici similare), cât și la nivel mondial (predicții politice, economice, militare, ale cataclismelor naturale etc. Ex.: Nostradamus, Hâncu)

4. Ritualuri oculte, demonice, precum cele practicate în templele masonice sau în cimitire de către sataniști, combinate cu consum de alcool și droguri, muzică, dans, filme cu mesaje subliminale.

2. Respingerea ocultismului, cu temeiuri în Revelația divină

În Pentateuh, unde este definită cu strictețe Legea morală a Vechiului Testament, găsim două pasaje care se referă la practicile oculte și necesitatea condamnării lor:

-*Deuteronom 18, 10-11*: „Întru tine să nu se afle nimeni care să-și treacă fiul sau fiica prin foc, nici unul care vestește prevestind, nici un prezicător sau ghicitor sau vrăjitor sau vreunul care descântă farmece sau care cheamă spirite sau care citește minunățiile sau care vorbește cu morții. Căci urâciune este înaintea Domnului tot cel ce face acestea...”

-*Levitic 19, 26; 31*: „...Să nu descântați, nici în zborul păsărilor să ghiciți...Să nu alergați la cei ce cheamă morții, pe la vrăjitori să nu umblați, fiindcă ei vă întinează...”

Cu toate aceste clare interdicții, găsim în Vechiul Testament și exemple de încălcare a voinței lui Dumnezeu, cel mai elocvent fiind cel al regelui Saul, care solicită vrăjitoarei din Endor să-i cheme duhul lui Samuel, pentru a afla dinaintea rezultatul luptei de la Ghilboa. Episodul, descris în capitolul 28 al primei cărți a Regilor, comportă un interes deosebit din partea cercetătorilor, existând trei variante de interpretare a ritualului ocult: 1. vrăjitoarea se comportă ca un medium-ventriloc, imitând vocea lui Samuel; 2. un diavol ia chipul lui Samuel, îngrozind-o chiar și pe vrăjitoare; 3.

⁵ O enumerare sistematizată a acestor fenomene oculte a se vedea la Pr. prof. Petru Rezuș, *Superstițiile și combaterea lor*, în S.T., II (1950), nr. 9-10, pp. 592-595

prin îngăduința lui Dumnezeu, Samuel însuși se arată, fapt care ar explica mustrările aspre aruncate asupra lui Saul. Oricum, potrivit cărții *I Paralipomena*, cap. 10, v. 13-14, Saul a murit „întru fărădelegile lui...după cuvântul Domnului, pe care el nu l-a păzit, atunci când el, Saul, a întrebat-o pe cea care cheamă morții să-i caute răspuns și când i-a răspuns profetul Samuel...și nu pe Domnul l-a căutat...”.

Legea lui Moise nu prevedea doar restricții cu privire la practicile oculte, ci impunea și pedepsirea prin ucidere cu pietre, atât a celor care săvârșeau aceste fărădelegi, cât și a solicitanților lor (*Leșire 22, 18, Levitic 20,27*). Pe lângă cazul morții lui Saul, mai cunoaștem condamnarea regelui Manase la exilul babilonic (*II Paralipomena 33, 6-11*), distrugerea cetății Ierusalimului (*Ieremia 14, 14-16*), a cetății Ninive (*Naum 3,4*), precum și a Babilonului (*Isaia 47, 12-14*) – toate acestea având ca motiv esențial, alături de alte nelegiuiri, practicarea ocultismului.

Tot în Vechiul Testament asistăm la dese interacțiuni dintre poporul ales și neamurile păgâne, cazuri în care se poate observa cum Dumnezeu îi ridiculizează pe practicanții ocultismului, prezenți în număr mare, mai cu seamă pe lângă curțile regale ale respectivelor popoare. Faraonul Egiptului practica ghicitul într-o cupă specială, amintită în istorisirea lui Iosif și a fraților săi. O primă întâlnire cu vrăjitorii Egiptului o găsim în timpul lui Moise, aceștia reușind, cu puterea demonică, să repete și ei primele două plăgi trimise de Dumnezeu, dar nemaiputând face nimic pe parcursul desfășurării celorlalte opt (*Leșire 7,22; 8,7,18-19*).

Chemat de Balac, regele Moabului, să-i blesteme pe israeliți, vrăjitorul păgân Balaam îi binecuvintează pe aceștia de trei ori, din porunca lui Dumnezeu, indicând, în mod profetic, nașterea lui Mesia din neamul evreilor (*Numerele, cap. 23-24*).

Vrăjitorii, magii și descântătorii caldei sunt neputincioși în a reproduce și a tâlcui visele lui Nabucodonosor (*Daniel 2,2*); singur Daniel, cu putere de la Dumnezeu, face acest lucru, primind mai apoi titlatura de „mai-mare al descântătorilor” (*Daniel 4,9*). Nu ne miră această etichetare venită din partea unui rege păgân; și astăzi, sunt mulți care consideră cultul bisericesc drept o simplă înșiruire de practici magice.

În Noul Testament, prezența unor forme de ocultism se arată diferențiat în relatările despre activitatea lui Hristos (cele patru Evanghelii) și cele despre activitatea Apostolilor (în Fapte și Epistole).

Un prim episod interesant, legat de practicile oculte, menționat în Noul Testament, se consemnează cu prilejul Nașterii lui Iisus, când Acesta primește darurile aduse de cei trei magi din răsărit, călăuziți de stea. Vocile unanime ale astrologilor de astăzi se unesc în a încerca să demostreze că demersurile lor ritualice sunt pe deplin justificate, prin faptul de a fi următorii magilor biblici. Acest lucru nu este adevărat: magii – înțelepți, poate preoți, cel mai probabil, persani – sunt un simbol al universalității mântuirii, adusă prin întruparea lui Hristos, iar steaua arată participarea întregului cosmos la acest proces de transformare, de redefinire pentru veșnicie.

Iisus Hristos – Fiul lui Dumnezeu se confruntă cu diavolul fățiș. Conștient de gravitatea faptului de a-L ispiți pe Dumnezeu, Satana I se arată personal, nu prin interpuși. Interdicțiile severe privind practicile oculte la poporul evreu, coroborate cu arealul misionar limitat de Hristos la spațiul teritorial al Palestinei, fac ca Evangheliile să nu consemneze vreo întâlnire a Domnului cu vrăjitori. Lupta Sa directă cu diavolul continuă, însă, pe toată durata activității Sale pământești, eliberându-i pe cei posedați de duhuri necurate. Aceste fapte minunate îi vor atrage, însă, etichetări nedrepte din partea fariseilor, care, negându-l puterea dumnezeiască, vor exclama: „Acesta nu-i scoate pe demoni decât cu Beelzebul, căpetenia demonilor!” (*Matei 12, 24*), prilejuindu-l Domnului să arate răspicat: „...Eu îi scot pe demoni cu Duhul lui Dumnezeu...” (*Matei 12, 28*).

Transmis Apostolilor, același Duh al lui Dumnezeu îi va face pe aceștia să iasă biruitori în lupta cu necuratul diavol și uneltele lui. O primă confruntare se iscă în clipa întâlnirii cu Simon Magul. Propunerea sa de a cumpăra harul cu bani este mai mult decât o simplă ispită; ea pune acut problema echivalării lucrării lui Dumnezeu, exprimată de puterea sacerdotală a apostolilor, cu lucrarea acelui vrăjitor, care-și dorea o îmbunătățire a „performanțelor” sale demonice. Iată de ce, până astăzi, slujitorii bisericești se confruntă cu un tip special de demonism, numit simonie.

În Filipi, o găsim pe una din predecesoarele „Uraniilor” noastre de astăzi: slujnica ghicitoare, numită și „pitonisă”, sau având „duh pitonicesc”. Aceasta „le aducea stăpânilor ei mult câștig” (*Fapte 16,16*). Faptul ne duce cu gândul la situația jenantă din zilele noastre, când suntem inundați în presă, la televizor și chiar pe internet de predicții astrologice, care aduc bani frumoși, faimă, publicitate și vânzări rapide celor ce le găzduiesc.

Opoziția față de credința cea adevărată îl va costa vederea pe Elimas – vrăjitor și profet mincinos din anturajul guvernatorului Sergius Paulus din Pafos, Cipru. De altfel, Apostolii rămân fideli poruncii dumnezeiești de respingere categorică a oricărei lucrări demonice, Sfântul Pavel vorbind chiar de o luptă „împotriva stăpânilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văzduhuri” (*Efeseni 6, 12*). Iar sentința Apocalisei este categorică: „Afară câinii și vrăjitorii și desfrânații și ucigașii și închinătorii la idoli și toți cei ce iubesc și lucrează minciuna!” (*Apoc. 22,15*).

În sprijinul demersului nostru, putem aduce și temeieri numeroase din Sfânta Tradiție. Sfinții Părinți au condamnat în operele lor practicile oculte, asimilându-le ritualisticii păgâne pe care o combăteau în apologiile lor. Ei constatau că, în paralel cu învățătura creștină, exista tendința perpetuării unor forme de magie, rămase din păgânism, care reprezentau adevărate tentații pentru creștini, mai ales în ceea ce privește ghicirea celor viitoare. Desigur, creștinii fuseseră avertizați încă din primul secol de apariția profeților mincinoși (*I Ioan 4,1*).

Însă forța demonică persista atunci, ca și astăzi, prelungindu-se în diferite forme și adaptându-se celor mai diverse situații. Nu ne mirăm, așadar, că Sfinții Părinți condamnă cu fermitate vrăjitoria, atât prin legislații sinodale (Can. 24 Ancira, 36 Laodicea, 61 și 65 Trulan), cât și prin canoane particulare (Can.7,8, 65, 72 și 83 ale Sf. Vasile cel Mare, 3 al Sf. Grigorie de Nyssa, 2 al Sf. Ioan Postitorul). Sunt acoperite o serie largă de practici oculte, precum: magia, vrăjitoria, ghicitoria, farmecele, descântecurile, portul amuletelor, astrologia etc., iar interdicțiile canonice penitențiale în privința lor sunt dintre cele mai aspre. Aceste manifestări sunt asemănaute uciderii sau desfrâului contra firii, fiindu-le aplicate epitimii ce merg până la 20 de ani oprire de la Sfânta Împărtășanie și chiar 30 de ani, în cazul fermecătorilor. În cazul clericilor dovediți ca vinovați, sentința ce se impune cu necesitate este caterisirea. Au existat, însă, în istoria Bisericii, și cazuri de întoarcere profundă la Hristos, cu căință sinceră și îndreptarea vieții, cum a fost, de pildă, Sf. Ciprian de Antiohia, convertit de către Sf. Iustina Fecioara, ajuns episcop și apoi martirizat din porunca lui Deciu, la mijlocul secolului III creștin.

3. Susținerea manifestărilor oculte de către mișcarea New Age, prin intermediul unor organizații și secte religioase

Am precizat deja că, deși s-au trasat indicații pastoral-misionare extrem de severe față de practicantii ocultismului, practicile magice au proliferat până astăzi. Acest lucru nu ne surprinde deloc, dacă reușim să distingem, de fiecare dată, imensa cantitate de energie negativă pe care diavolul o răspândește prin cei ce-i fac voia. S-a încercat contracararea acesteia, în catolicism, prin practici inchizitoriale, care nu numai că nu au stopat fenomenul, ci

I-au amplificat, prin tendința evidentă de victimizare și falsa separare a manifestărilor oculte în așa-zisa magie albă și neagră. În spațiul ortodox, asistăm la coexistența practicilor magice cu rituri ancestrale păstrate din păgânismul antic, pe făgașul folclorului tradițional⁶. Deși acestea se află în vizibil regres, atât ca pondere, cât și ca areal, limitându-se, în mare măsură, la populația lipsită de educație din mediul rural și de la periferia orașelor, totuși îi vom consacra un capitol aparte în prezentul studiu, din considerente misionare. În cele ce urmează, ne vom ocupa de noile surse ale vrăjitoriei contemporane, aflate într-o evidentă ascensiune, în ceea ce privește numărul de adepți, condiția lor și răspândirea universală.

Omul zilelor noastre, aflat într-o evidentă stare de autosuficiență, îl ignoră pe Dumnezeu, preferând fie să-l nege existența, fie să-L alunge, după modelul deist, din creația Sa, fie să se autoprocleme el însuși Dumnezeu. Religia creștină, considerată prea tradiționalistă, nu mai este pe placul omului secularizat; de aceea, el vrea să o ia cu un pas înainte, căutând să-i „îmbunătățească” mesajul, prin preluarea unei palete cât mai largi de norme din alte sisteme religioase. El rămâne, însă, membru al Bisericii în care s-a născut, indiferent care ar fi aceasta, sperând în reformarea ei radicală. Până atunci însă, el își clamează libertatea de a nu se supune normelor tradiționale, decât în măsura în care acestea îi convin. În acest mod, își exercită el atributul de supra-om.

Tehnic vorbind, teologia trebuia să încadreze într-o categorie aparte această tipologie umană, din ce în ce mai numeroasă. Se vorbește mult de contextul socio-cultural al epocii în care trăim, postmodernismul, având un rol determinant în definirea unui sistem mult mai complex, cu evidente tendințe sincretice, numit de cercetători New Age. Sub paravanul acestui curent ideologic planetar, se ascund și cele mai perfide forme ale ocultismului demonic din zilele noastre, adesea atent disimulate sub masca propășirii binelui. Este vorba, însă, de o teribilă înșelare, întrucât acest „bine” este privit unilateral și egoist, ascunzând, de fapt, fața opusă a răului. Din păcate, cei mai afectați sunt copiii și adolescenții, asupra sufletelor cărora se acționează în mod deliberat distructiv, prin produse de market pseudo-cultural, de tip: *Harry Potter* și *Lord of the Rings*. Pericolul enorm al acestor agresări psihotice asupra personalității în formare a celor mici constă tocmai în inversarea valorilor, ajungându-se la o glorificare a ocultismului, folosit ca mijloc și scop în devenirea individuală. Mai gravă este constatarea noastră, a teologilor, că, în cuprinsul lor, chiar dacă Binele învinge întotdeauna Răul, nu se face nici o referire la acțiunea proniatoare a lui Dumnezeu, Acesta fiind înlocuit cu „Omul” – în cel mai pur stil new-age-ist.

Încă din start, sistemul pseudo-religios New Age s-a autodefiniț prin raportare directă la astrologie, afirmând pătrunderea omenirii într-o nouă epocă, pusă sub stindardul semnelor zodiacale al Vărsătorului. De aici o isterie generală pentru punerea în valoare a prezicerilor realizate prin toate mijloacele demonice posibile: horoscoape (cu variante: chinezesc, indian, japonez etc.), ghicit (tarot, chiromanție, dat în bobi, urmele de zaț în ceașca de cafea etc.). Au apărut celebrii „clarvăzători”, care pretind că pot realiza comunicări de tip spiritist și necromant, s-au dezvoltat așa-numitele „terapii medicale alternative”, care urmăresc promovarea unei noi politici medicale, bazată în special pe utilizarea bioenergiilor – înșelări de ultimă oră, care profită de disperarea celor aflați în suferință. Toate acestea se petrec în afara Bisericii, căreia i se neagă rolul mântuitor, recunoscându-i-se, cel mult, funcția de păstrătoare a unor tradiții etno-culturale, considerate, din start, depășite. De altfel, printr-o astfel de abordare, se pretinde, de fațadă, că se urmărește realizarea unei viziuni unitare asupra religiei, îndrăznindu-se chiar un abuz asupra noțiunii de ecumenism, confundată gregar cu sincretismul, în cel mai pur sens al cuvântului. Așa se explică amalgamul de noi mișcări religioase care inundă țările creștine, imprimând spectrului confesional o segregare nemaîntâlnită. Pe lângă grupările sincretice izvorâte din neoprotetantismul deja clasic, se adaugă noi mișcări, de proveniență orientală, foarte active în planul demonismului ocult, cu ritualuri magice care includ acțiuni categorice de constrângere spirituală, mergând până la depersonalizare. Extrem de răspândite sunt practicile yoga, radiestezia,

⁶ „Creștinismul nostru este sufocat, în viața de toate zilele, de păgânism” – constata cu tristețe Părintele Stăniloae. A se vedea *art. cit.*, p. 255.

tehnicile reiki, meditațiile epuizante și adorările idolatre ale diverșilor „maeștri spirituali”. În spatele tuturor stă diavolul, care nu se sfiște să-și ceară tributul chiar fâțiș, palpabil, prin adepții sectelor sataniste, luciferiste sau sinucigașe. Aceștia se dedau celor mai monstruoase forme de magie, practicate în cimitire și alte locuri pustii, folosindu-se atât ritualuri autohtone, cât și din import (din Africa și, pe filieră jamaicană, magia neagră voodoo).

Una din formele cele mai periculoase ale ocultismului dezvoltat pe filiera New Age este cel practicat de francmasonerie. Ritualurile masonice, secretul lor și fatalismul amenințărilor privind divulgarea lui sunt deja de notorietate. La fel cum este și afirmarea credinței în Marele Arhitect al Universului, o denumire care ascunde, de fapt, tot o închinare la diavol, după cum arată și reprezentările lui din templele masonice. Țelul propus – acela de a cuceri puterea pământească (politică, economică, militară și chiar religioasă) – este, el însuși, satanic. Satana este cel ce Îl ispitea pe Hristos cu măririle deșarte ale acestei lumi, în timp ce El a propovăduit ieșirea din lume și orientarea către împărăția cerurilor.

4. Ocultism și folclor: delimitări, aspecte pastoral-misionare

Așa cum am mai arătat, în România continuă să existe, mai cu seamă în mediul rural, dar și la periferia unor așezări urbane, practicanți ai magiei de sorginte populară, moștenită pe filonul etosului românesc, ca o consecință a simbiozei dintre daci și romani. Formarea poporului român ca popor creștin a avut ca particularitate păstrarea unor obiceiuri și practici păgâne, rămase adânc înrădăcinate în conștiința populară, unde și-au făcut loc ca tradiții pseudo-religioase și s-au transmis prin viu grai până astăzi. Evident, transmiterea orală ne indică în mod clar caracterul folcloric al acestor manifestări. În contextul cercetării noastre, avem datoria de a le menționa, atrăgând atenția asupra demonismului lor implicit.

A. Vrăjitoria – lucrează, mai ales, asupra momentelor „marilor treceri” prin viață: nașterea (ursita și ursitoarele), căsătoria (farmece, descântece, „legări” și „dezlegări” de cununii, rituri legate de nuntă), moartea (rituri ale înmormântării, dar și vraja cu lucruri de la morți, mitul strigoilor). Pe cât sunt de înșelătoare, pe atât sunt de periculoase mai ales acele descântece care urmăresc progresul material imediat (de pildă, abundența laptelui la vite).

B. Ghicitoria – îmbracă forme diverse, de la horoscoapele populare (gromovnice – care dau referiri atât la caracterele umane, cât și la mersul vremurilor, anotimpurilor și condițiilor climaterice), până la formele de ghicit clasice: în bobii, în palmă etc.;

C. Superstițiile – prelucrează credința într-un destin fatal, condiționat de întâmplări curente;

D. Interpretarea viselor – considerate neapărat premonitoare, descifrabile după un algoritm general valabil.

Preotul trebuie să condamne cu fermitate toate aceste practici, aplicând măsurile canonice care se impun. Este cunoscut faptul că, speculând apetența spre tradiționalismul exagerat a unor slujitori, se ajunge să primeze folclorul, în detrimentul rânduielii bisericești stabilite de Sfinții Părinți. De aceea, este bine să se analizeze cu atenție viața spirituală a credincioșilor, aplicând, acolo unde este cazul, epitimii corespunzătoare, punând în valoare statura moral-duhovnicească a păstorului de suflete, în calitate de conducător al turmei încredințate spre mântuire.

5. Ocultism sacerdotal – o condamnabilă practică a unor slujitori

Există în Biserică, din păcate, o categorie de slujitori lipsiți de vocație, care caută să înlocuiască aplecarea spre studiul Scripturii și Părinților, precum și trăirea unei vieți duhovnicești, în deplină moralitate și respect față de rânduielile ecleziastice, cu o preoție axată pe cultivarea unor tradiții folclorice sau tributară arghirofiliei. Atunci când vectorul credinței lipsește, este ușor de înțeles că demonismul își face loc, transformând slujitorii lui Dumnezeu în slujitori ai Mamonei. Abaterile privind transmiterea și lucrarea harului dumnezeiesc sfințitor conduc spre două tipuri grave de consecințe: 1. ineficacitatea slujirii, atunci când ritualul se încalcă în mod abuziv și, mai grav, 2. o slujire în sens negativ, cunoscută sub numele de vrajă sau magie cu cele sfinte.

1. În primul caz, nu legăm în nici un caz eficiența transmiterii harului de personalitatea sacerdotului, ci o condiționăm de exprimarea respectului față de Revelație, ca și față de întregul ansamblu de norme morale, canonice și liturgice teaurizat de Biserică. La acest capitol, cele mai cunoscute abateri întâlnite în practică sunt: adaptarea (folclorică) a rânduielilor de slujbe, mai cu seamă în privința Tainelor (suprimarea unor rugăciuni la nuntă și botez – de ex.: lepădările -), încurajarea unor pomeniri și rugăciuni (acatiste) pentru răul aproapelui, pentru „soartă bună” (cu varianta new-age-istă: „karmă”), pentru câștig material (loto, bingo, negoț etc.), pentru „legări” și „dezlegări” de cununii etc.

2. Magia cu cele sfinte subsumează o seamă de practici care indică spre o clară subjugare demonică a celui ce-o săvârșește. Dintre acestea, remarcăm: „deschiderea cărții” – formă de ghicitorie (în unele cazuri, escrocherie), Evanghelia devenind suport al prevestirilor de tot felul (a nu se confunda cu ritualul Maslului), promovarea unor metode de pedeapsă, de răzbunare (blesteme, rugăciuni pentru răul altuia, scrierea numelor pe clopote sau toacă), mediatizarea unor false minuni, în scopul atragerii naivilor (arățări „prevestitoare” în icoane, cruci, bușteni, stânci, legume, bălți, peșteri, păsări, animale sau chiar în calendare de perete). Comerțul cu obiecte „sfinte” (sfințitoare, tămăduitoare, deschizătoare de pânțece, dătătoare de noroc sau ghinion) – pământ sau apă sfințite, cărți, broșuri (Talismanul, Epistolia) este o activitate condamnabilă, atunci când nu are drept suport credința, ci împlinirea „magică” a pretențiilor invocate, fiind vinovați atât preotul care încurajează această faptă, cât și credinciosul care o acceptă, făcându-se părtaș. Gravitatea tuturor acestor rătăcirii este dublată de statura preotului, ca reprezentant al lui Dumnezeu; atunci când el se lansează în premoniții sau încurajează rezolvarea „magică” a unor cereri și acatiste, el, practic, îl ispitește pe Dumnezeu.

Se cuvine să amintim și practicile abuzive privind ritualurile de exorcizare, precum Molitfele Sf. Vasile și ale Sf. Ioan: sunt considerate exagerări atât abuzul, cât și refuzul în ceea ce privește săvârșirea lor.

„Lăcomia susține practicile vrăjitorilor, dar o întâlnim, din păcate, și la unii slujitori ai altarelor, îndemnându-i să tolereze ignoranța religioasă a credincioșilor, dar și să se dea drept făcători de adevărate miracole...Se preferă moneda credinciosului, în locul mântuirii lui”⁷ – arată, pe bună dreptate, părintele D. Stăniloae.

6. Concluzii

Ca finalitate a demersului nostru, propunem câteva remedii pastoral-misionare pentru combaterea fenomenelor mai sus descrise:

⁷ Pr. D. Stăniloae, *art. cit.*, p. 268.

1. pastorația individuală (duhovnicia) – cercetare temeinică a personalității penitenților, pentru a observa în ce măsură aceștia au fost înșelați de ispita magiei, sub orice formă;
2. cercetarea temeinică a slujirii pastoral-misionare a preoților și aplicarea măsurilor disciplinare și canonice care se impun față de cei ce favorizează sau practică ocultismul;
3. protejarea spațiilor ecleziale de influența profanatoare a adepților satanismului, precum și altor secte și grupări oculte;
4. tipărirea de broșuri care să arate netemeinicia superstițiilor, a magiei și astrologiei.
5. inițierea unei campanii mediatice pentru stoparea publicității față de manifestările oculte în presă, la T.V. și radio;
6. explicarea, în predici, cateheze și discuții duhovnicești, a semnificației teologice a momentelor principale ale vieții omului (naștere, botez, cununie, înmormântare);
7. combaterea obscurantismului, prin dialog coerent între teologie și știință, pentru elucidarea cauzelor și consecințelor fenomenelor naturale extreme. „Superstițiile se nasc din ignoranță”⁸ – constata părintele prof. Petru Rezuș;
8. colaborarea cu organele de ordine publică în vederea demascării tuturor actelor de escrocherie, înșelăciune, șarlatanie, asociate adeseori practicilor oculte.

Descrisă ca stare de robie spirituală, magia este, potrivit părintelui D. Stăniloae, „o cale comodă, pentru că nu cere niciun efort moral, dar tocmai de aceea e o pantă pe care omul se rostogolește de la demnitatea de ființă liberă și spirituală”⁹. Este una din formele prin care posesia demonică s-a perpetuat până astăzi, continuând înșelarea prin forme noi, hibridizate, extrem de agresive și contagioase. De aceea, Biserica are, la adresa ei, o atitudine combativă, cu mijloace proprii, duhovnicești, acționând diferențiat și etapizat, pentru obținerea țelurilor ei: întoarcerea celor rătăciți și transpunerea lor pe calea mântuirii.

7. Bibliografie auxiliară:

1. Alexe, magistr. Gh., *Practici magice și combaterea lor: Magia și religia creștină*, în S.T., VI (1954), Nr. 7-8, pp. 439-457;
2. Cojocaru, pr. asist. Haralambie, *Legislația canonică a Bisericii Ortodoxe față de superstiții, magie, vrăjitorie și obscurantism. Combaterea magiei*, în S.T., I (1949), Nr. 5-6, pp. 333-341;
3. Manolache, magistr. Anca, *Cunoașterea ocultă – falsificare a cunoașterii adevăratei*, în S.T., VI (1954), Nr. 3-4, pp. 174-188;
4. Moceanu, pr. prof. dr. Ovidiu, *Visul și împărăția*, Ediția a II-a, Editura Egumenița, Galați, 2007;
5. Pestroiu, pr. lect.dr. David, *Curs de Misiologie și Ecumenism*, pe site-ul www.ftoub.ro, secțiunea *Cursuri*;
6. Rezuș, pr. prof. Petru, *Superstițiile și combaterea lor*, în S.T., II (1950), Nr. 9-10, pp. 593-595;
7. Idem, *Considerațiuni asupra originii și combaterii superstițiilor, obscurantismului, bigotismului, fanatismului și fatalismului*, în G.B., XII (1953), mai-iulie, pp. 363-367;
8. Stan, pr. prof. Liviu, *Superstițiile și obscurantismul mistic*, în S.T., II (1950), Nr. 3-6, pp. 280-287;
9. Stăniloae, pr. prof. Dumitru, *Formele și cauzele falsului misticism. Domeniul magiei*, în S.T., IV (1952), Nr. 5-6, pp. 252-257;
10. Vasilescu, diac. prof. Emilian, *Religie, superstiție, ocultism, spiritism și teosofie*, în S.T., I (1949), Nr. 5-6, pp. 307-313.

⁸ Pr. prof. Petru Rezuș, *Considerațiuni asupra originii și combaterii superstițiilor, obscurantismului, bigotismului, fanatismului și fatalismului*, în G.B., XII, (1953), mai-iunie, p. 363.

⁹ Pr. prof. D. Stăniloae, *art. cit.*, p. 252.

SPRE LECTURĂ:

Combaterea ocultismului în opera Sfântului Vasile cel Mare

- **Studiu publicat în *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian” a Universității din București, Anul IX (2009), pp. 147-164***

Introducere: Interacțiunea dintre creștinism și păgânism ca suport al perpetuării ocultismului

Încă de la primele acțiuni concrete de propovăduire a Evangheliei, apostolii lui Hristos au aplicat ca strategie misionară principiul inculturației, prin care se încurajează contactul cu diversele culturi necreștine, rezultând o îmbogățire reciprocă: acestea din urmă se „încreștinează”, preluând ca reper gnoseologic fundamental Revelația divină, iar creștinismul însuși își consolidează poziția, mai ales în privința manifestărilor evlaviei, care sunt susținute de o paletă largă de mijloace de expresie, mărturi ale culturilor asimilate. S-a obiectat în ultima vreme de către școlile teologice raționaliste protestante, dar mai ales de către unii neoprotestanți, că fenomenul inculturației ar fi fost un eșec, întrucât ar fi condus la o adevărată „păgânizare” a creștinismului. Multe dintre tradițiile locale, asimilate și potențate de Tradiția creștină, ar fi, în opinia unora, impregnate cu practici oculte, demonice. Pe de altă parte, este recunoscut faptul că religia creștină a putut subzista în forme diverse tocmai datorită adaptabilității sale la culturile tradiționale. Și atunci, rezultă întrebarea firească: unde este adevărul? Și ce ar trebui făcut?

Pentru a sonda în profunzimea acestui subiect, este nevoie de un recurs teologic la învățăturile și practicile Bisericii din perioada ei de început. Un temeinic suport îl vom afla în opera Sfântului Vasile cel Mare, exponent de marcă al teologiei patristice din perioada sa de apogeu. Modul în care Sfântul Vasile înțelege creștinismul nu este deloc diferit de ceea ce ar trebui să înțelegem și noi, la rândul nostru, astăzi.

Pentru început, vom arăta că inculturația a fost o coordonată constantă a misiunii creștine dintotdeauna: „creștinismul nu a fost exclusivist, nu a respins, ci a folosit în predică sa tot ce s-a putut din culturile păgâne, mai ales din cea greacă și romană”¹⁰. Bariera permisivității asimilărilor culturale s-a pus, însă, din start, acolo unde s-a constatat pervertirea învățaturii doctrinare sau influența demonică. Preluând limbajul metaforic al Sfântului Vasile, pr. prof. Ioan G. Coman arată că „autorul nostru ține să atragă atenția că nu toată flora literaturii și artei elene este folositoare; că, dimpotrivă, în grădina culturii profane sunt flori cu colori ce nu trebuie privite și parfumuri ce nu trebuie mirosite, că se află aici roade otrăvitoare de care sufletul, oricât de mult le-ar pofti, trebuie să se ferească”¹¹. Existau, desigur, multe capcane pe care diavolul le întindea noii religii: printre acestea se pot enumera numeroasele forme de sincretism religios, perpetuate prin intermediul sistemelor gnostice, dar și vizibile ingerințe ale ocultismului, pe filiera ritualismului păgân. Iată de ce creștinismul a trebuit să respingă orice influență a păgânismului, mai ales în cult: s-a evitat utilizarea templelor păgâne drept spații de închinare, iar ritualurile impregnate de ocultism au fost date uitării, preferându-se preluarea drept model a unor elemente cultice iudaice: „preoția Vechiului Testament era de origine divină, reprezentând o cinste inegalabilă, pe când diferitele preoții ale păgânismului nu depășeau stadiul de magie”¹² – arată pr. conf. dr. Ioan Moldoveanu.

În vremea Sfântului Vasile cel Mare, păgânismul era încă activ, prezentând o ofertă religioasă bogată, bazată mai ales pe afilierea tradițională a maselor de oameni simpli. Multitudinea și varietatea miturilor, ca și îmbinarea acestora cu ritualuri oculte reprezentau adevărate atracții. „Ceea ce mărea grija autorului nostru era primejdia gravă a perfidiei miturilor, care intrau aproape totdeauna mai mult sau mai puțin în compoziția operelor poetice. Miturile elenice, care sunt una din cele mai minunate podoabe ale creației imaginației omenești, puteau, prin farmecul lor incomparabil, să atragă tineretul, mai ales în această perioadă decadentă a culturii grecești”¹³ – consemnează pr. prof. dr. Ioan G. Coman. Pericolul venea, mai ales, din direcția normelor morale, a căror rigoare promovată de creștinism era în total dezacord cu laxismul păgân. Iată de ce Sfântul Vasile cel

¹⁰ Bogdan Constantin NECULAU, *Sf. Vasile cel Mare sau despre actualitatea unei pedagogii sociale din perioada primară a creștinismului*, în: *Sfântul Vasile cel Mare – închinare la 1630 de ani*, actele Simpozionului Comisiei Române de Istorie Bisericească, București-Cernica, 2-3 oct. 2008, culese și publicate de Emilian POPESCU și Mihai Ovidiu CĂȚOI, col. Studia Basiliana 3, Ed. Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, p. 356

¹¹ Pr. prof. dr. Ioan G. COMAN, *Sf. Vasile cel Mare despre folosul culturii elene*, în: *Sfântul Vasile cel Mare – închinare la 1630 de ani*, ediție îngrijită de Emilian POPESCU și Adrian MARINESCU, col. Studia Basiliana 2, Ed. Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, p. 420

¹² Pr. conf. dr. Ioan MOLDOVEANU, *Chipul preotului după Sfântul Vasile cel Mare*, în: *Sfântul Vasile cel Mare – închinare la 1630 de ani*, col. Studia Basiliana 3, p. 453

¹³ Pr. prof. dr. Ioan G. COMAN, *op. cit.*, p. 421

Mare fixează, în Omilia sa *Către tineri*, obiectivul esențial al procesului de inculturație: „elementele culturii profane socotite demne de asimilat trebuie minuțios cercetate, fiecare în parte, și armonizate cu scopul creștin”¹⁴.

Orice analiză a posibilei încreștinări a unor rituri profane se axează pe discernerea duhurilor răutății, aflate în spatele oricăror forme de ateism, politeism sau ocultism. Teologii constată, pe bună dreptate, că „Sfântul Vasile apare în conștiința creștinilor ca un mare sfânt luptător împotriva duhurilor necurate și ca un mare iubitor și împărțitor de dreptate”¹⁵. El este cel ce demonstrează, pe parcursul unei celebre omilii, că *Dumnezeu nu este autor al răului*¹⁶. Tot el avertizează că nu este suficientă înțelegerea corectă a originii răului, în sens ontologic, ci conștientizarea pericolelor ce-l pândesc pe om din partea diavolilor, ca entități personale ce promovează răul și-l susțin frenetic, încercând să-l impună oamenilor, ca alternativă la *binele* creației lui Dumnezeu (*Fac. 1, 31*), profitând de slăbiciunea firii umane, înclinată spre rău (*Rom. 7, 19*). În această luptă cu puterile întunericului, Sf. Vasile se angajează cu toată energia sa misionară, fapt ce reiese din analiza operelor sale de factură dogmatică, exegetică, morală, canonică și liturgică. Personalitatea sa de o deosebită complexitate, puterea zelului său apostolic și râvna sa pentru propășirea credinței celei adevărate i-au făcut pe creștinii din toate timpurile să-l ia drept reper misionar. Riturile agrare ancestrale, desfășurate în timpul iernii cu scopul obținerii unor recolte bogate, au primit, în creștinism, sensuri noi: propovăduirea Evangheliei, după pilda semănătorului, dar și valoarea tainică a pâinii ca element euharistic. O mostră de inculturație, în acest caz, este „Plugușorul” cules de Gr. Tocilescu din Viziru, jud. Brăila, în care semănătorul nu mai este „Saturn cel de odinioară, și nici chiar «Bădica Traian»”¹⁷, ci însuși Sf. Vasile cel Mare.

Acțiunea demonică în lume este variată și complexă. Pe drept cuvânt, pr. prof. dr. Emil Jurcan arată că „în ceea ce privește modalitatea de lucru a celui rău, aceasta este într-adevăr foarte variată. Ceea ce prezintă Sfânta Scriptură despre lucrarea lui este infim, față de adevărata lui putere și varietate de lucrare”¹⁸. Pentru cercetarea noastră, este important să arătăm că ținta principală a acțiunii distructive a diavolului este omul: „după Sfântul Vasile cel Mare, alt lucru mai plăcut nu este pentru diavol ca acela de a întrista și de a tiraniza pe om, în felurite moduri și prin felurite învățături”¹⁹ – spune Sfântul Nicodim Aghioritul.

II. Vrăjitorie, necromanție, superstiție

O categorie de oameni aflați sub control satanic direct și permanent este cea a vrăjitorilor. Aceștia s-au pus benevol la dispoziția diavolului, devenind unelte docile ale acestuia. Existența lor din vechime este probată și de texte scripturistice veterotestamentare, ce conțin analize critice la adresa acțiunilor lor malefice, precum și condamnarea lor fermă. În *Comentariul la cartea profetului Isaia*, Sf. Vasile cel Mare efectuează o exegeză detaliată asupra cap. 8, v. 19 și urm., în care sunt descrise practicile necromante ale vrăjitorilor ventriloc, fapte condamnate de Dumnezeu, prin vocea profetului Său. Din textul biblic, se observă limpede faptul că necromanția, deși condamnată în mai multe rânduri în Scriptură, era încă o practică destul de comună, vizând scrutarea viitorului prin intermediul celor răposați, care s-ar afla, cumva, într-o stare mai profundă a cunoașterii realităților imediate. Întrebările puse, legate de soarta recoltelor, îi prilejuiesc lui Isaia profetizări ale unor apropiate vremuri de restriște și foamete. Motivul acestor pedepse este apelarea la resursele oculte, echivalentă cu apostazia – părăsirea lui Dumnezeu.

Sf. Vasile cel Mare aplică aceste repere biblice la situația timpului său. Și în vremea sa existau destui care practicau magia, pe baza afilierei lor la păgânism și contestărilor la adresa creștinismului: „Cei care nu primesc cuvântul Evangheliei, cei care disprețuiesc propovăduirea ca pe o nebunie și care se smintesc de Cruce, când îi sfătuim să se întoarcă la cunoaștere, ne propun în schimb îndemnuri din propria rătăcire: se țin strâns de idoli și țin la vise, semne și ghicirea demonilor”²⁰. De fapt, în spatele tuturor acestor manifestări stau demonii, de aceea Sf. Vasile nu se sfiște să deconspire cine este adevăratul său inamic. Totodată, el investighează armele acestuia, plecând de la premisa că victoria nu poate fi obținută fără cunoașterea

¹⁴ Sf. VASILE CEL MARE, *Omilia către tineri*, IV, 36-41 apud Pr. Ioan G. COMAN, *op. cit.*, p. 425

¹⁵ Pr. Gheorghe ALEXE, *Sf. Vasile în colindele românești*, în: *Sfântul Vasile cel Mare – închinare la 1630 de ani*, col. Studia Basiliana 2, p. 84

¹⁶ Sf. VASILE CEL MARE, *Omilii și cuvântări. Omilia a noua*, în: *Scrieri*, partea I, *Omilii la Hexaemeron. Omilii la Psalmi. Omilii și cuvântări*, traducere, introducere, indici și note de Pr. D. FECIORU, colecția P.S.B., nr. 17, E.I.B.M.B.O.R., 1986, pp. 434-447

¹⁷ GR. TOCILESCU, *Materialuri folcloristice*, vol. I, partea II, București, 1900, p. 1489, apud Pr. Gheorghe ALEXE, *op. cit.*, p. 88

¹⁸ Pr. prof. dr. Emil JURCAN, *Satanismul în cadrul ocultismului. O analiză creștină*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2009, p. 322

¹⁹ Sf. NICODIM AGHIORITUL, *Despre vrăjitorie*, trad. Ion DIACONESCU, Ed. Sophia, București, 2003, p. 38

²⁰ Sf. VASILE CEL MARE, *Comentariu la cartea profetului Isaia*, trad. lect. univ. dr. Alexandru MIHĂILĂ, Ed. Basilica a Patriarhiei Române, Col. noua P.S.B., nr. 2, București, 2009, p. 253

amănuțită a adversarului: „De aceea, lucrările rătăcirii sunt făcute de către demoni pentru pieirea celor ispițiți. Acum îi învăluie în somn cu viziuni care fie dau sfat despre vreo suferință trupească, fie prevestesc viitorul. Demonii pot să vadă deodată unele ca acestea despre suferințele trupului, pentru că văd mai clar proprietățile substanțelor și percep calitățile plantelor și pe cele potrivite din ele pentru suferințe. Cât despre cele viitoare, [demonii] adesea prevestesc cele ce deja s-au petrecut, dar ne sunt nouă necunoscute, [iar ei] ni le vestesc drept viitoare. Ca atunci când cineva dintre noi, care auzind de venirea cuiva, ar anunța-o drept viitoare celui care o așteaptă, vânând [însă] slavă prin înșelăciune din faptul că pare a fi profet, la fel și demonii, făcând cunoscute cele decise, hotărârile lui Dumnezeu, dau adesea de știre celor ușor de dus în înșelare”²¹.

La prima vedere, s-ar putea crede că Sf. Vasile se arată potrivit terapiilor medicale, mai ales fitoterapiei. Însă nu este deloc așa. Sfântul observă, pe bună dreptate, că vrăjitorii din epoca sa foloseau remedii medicale pentru însănătoșirea trupească, din interesul câștigului imagistic, în contextul în care credibilitatea lor în ochii societății era redusă. Este, de fapt, ceea ce fac și astăzi practicantii magiei, care se întrec a apărea în costumație monahală, manevrând în fața clienților icoane, anafură, aghiasmă sau solicitându-le acestora spovedanie, împărțășanie, post etc. Diavolul știe că încălcarea unei singure porunci aduce după sine și încălcarea tuturor celorlalte, deci valoarea eventualelor fapte bune, în acest caz, se relativizează.

În continuarea analizei sale asupra textului *Is. 8, 19*, Sf. Vasile se oprește asupra unui caz istoric, în care s-a evidențiat lucrarea diavolului, în circumstanțele descrise de profet. Este vorba de vizita regelui Saul la vrăjitoarea ventrilocă din Endor, căreia i-a cerut să-l ajute să interpeleze spiritul lui Samuel, prin necromanție. Sf. Vasile afirmă tranșant că, sub înfățișarea lui Samuel, i se arată lui Saul *demoni*. Nu unul singur, ci mai mulți, care – la fel ca în textul din Isaia, ies din pământ (*I Reg. 28, 13*). Iar capacitatea de a vorbi din cavitatea abdominală este privită tot ca o lucrare demonică, cei în cauză făcând din pântecele lor un dumnezeu (*Filip. 3, 19*). Meșteșugirea vorbelor este considerată, aici, deșertăciune, iar consultarea sufletelor morților idolatrie – întrucât se trece peste voința lui Dumnezeu, care este, astfel, ignorat în ceea ce privește calitatea Sa proniatoare. Necromanția îi prilejuiește Sfântului Vasile și remarca potrivit căreia contactul cu demonii se realizează prin apropierea de morți și morminte, elemente considerate necurate încă din Vechiul Testament și păstrate ca atare drept potențiale pericole, enumerate printre posibilele surse de posesie demonică în rugăciunea a doua din cuprinsul Molitfelor. Constatarea idolatriei necromante îi oferă Părintelui capadocian prilejul de a ataca și formele de idolatrie clasică: „De ce să întrebe pe cei morți despre cei vii? De ce tu, care ai suflet, te închini unei pietre? De ce tu, care ai rațiune, întrebă un [obiect] mut? Rogi, oare, pentru copilul viu un [lucru] care nu are viață, care este lipsit de viață, fără duh? Dacă mergi la un oracol și născocescți purificări, [prin aceasta] mergi la cei morți, care și-au pierdut viața și care urmează să-ți producă și ție moartea, din cauza neascultării”²².

În epistola 189, adresată medicului Eustathe, Sf. Vasile reia aceeași temă, asociind-o cu un alt personaj biblic, Valaam: „«Toți dumnezeii neamurilor sunt idoli» (*Ps. 95, 5*). Când vrăjitoarea, în vraja ei, cheamă pentru Saul sufletele pe care le dorea, ea zice că a văzut dumnezei urcând din pământ. De ce să nu vorbim la fel și despre Valaam, care era un fel de prooroc și de vrăjitor, care avea profețiile în palmă, cum zice Scriptura, și care se asemuise diavolilor, prin curiozitatea proorocirilor lui, dar care a primit, zice Scriptura, sfaturile lui Dumnezeu?”²³ Comportamentul duplicitar al vrăjitorului Valaam este evocat și în *Epistola 210*: Sfântul Vasile îl numește „sarlatanul Valaam”, apoi arată lucrarea dumnezeiască săvârșită asupra lui, „căci fiind invitat cu daruri bogate de regele moabiților, acesta nu s-a putut hotărî să ia cuvântul împotriva voii lui Dumnezeu și să blesteme pe Israel”²⁴.

Manifestările oculte sunt diverse. Pornind de la exemplele biblice enunțate anterior, repere axiologice pentru discursul său teologic, marele Părinte capadocian le trece în revistă, cu toată complexitatea lor, în alte două domenii fundamentale: dreptul canonic și liturgica. Colecțiile de canoane ale Sfântului Vasile investighează o paletă largă de ocultisme, cărora le sunt stabilite epitimii pe măsură: „Cel care-și mărturisește păcatul vrăjitoriei sau al otrăvirii, va petrece în pocăință același număr de ani ca și ucigașul și va fi tratat ca unul care și-a recunoscut această ultimă nelegiuire”²⁵. Nu numai practica magiei este condamnată, ci, în egală măsură, și apelarea la serviciile vrăjitorilor: „Cel care se predă vrăjitorilor sau unora ca acestora va fi pedepsit cu același răstimp de pocăință ca și ucigașii”²⁶. Însă cea mai gravă canonisire, întinsă pe o perioadă de 30 de ani, este aplicată fermecătorilor și fermecătoarelor²⁷. Pr. Ioan Comănesci explică acest lucru: „Un alt fel de vrăjitorie este fermecătoria. Cei

²¹ *Ibidem*, pp. 253-254

²² *Ibidem*, p. 255

²³ Sf. VASILE CEL MARE, *Epistola 189 (către marele medic Eustathe)*, în: *Scrieri*, partea a III-a, p. 397

²⁴ Idem, *Epistola 210 (către frunțașii orașului Neocezarea)*, în: *Scrieri*, partea a III-a, pp. 434-435

²⁵ Idem, *Epistola 217 (către Amfilohiu)*, în: *Scrieri*, partea a III-a, p. 446

²⁶ *Ibidem*, p. 447

²⁷ Pr. lector dr. David PESTROIU, „Atitudinea Bisericii Ortodoxe față de manifestările oculte”, în: *GBis*, 7-9/2008, p. 273

care o practică se numesc fermecători. Aceștia, prin meșteșugul lor drăcesc, amestecă băuturi otrăvitoare ca să omoare pe cineva sau să-i strice de cap sau să-i atragă la dragoste trupească. Acest tip de vrăjitorie este întrebuițat mai mult de femei ca să-i aducă la păcat pe bărbați²⁸.

În domeniul liturgic, Sf. Vasile se remarcă nu numai prin Sfânta Liturgie ce-i poartă numele, ci și prin alte diverse rugăciuni, cum sunt riturile de exorcizare, cunoscute sub numele de „Molitfele Sfântului Vasile cel Mare”. În cuprinsul acestora, sunt identificate nu numai formele de posesie demonică, ci și diversele moduri de manifestare a acestora, prin asocierea cu forme de necurăție evocate în Sfânta Scriptură sau aflate în uz, în practicile vrăjitoarești. Pr. prof. dr. Ene Braniște consemnează acest lucru: „Același Sfânt Părinte este socotit de tradiție ca autor al cunoscutelor rugăciuni de exorcizare numite Molitfele sau Blestemele Sfântului Vasile pentru cei care pățimesc de la diavol și pentru toată neputința, ce se citesc în bisericile noastre în ziua pomenirii acestui sfânt (1 ian.), după Liturgie²⁹. Descrieri ale felurilor căi de transmitere a energiei negative focalizată în ritualurile magice găsim și în alte opere ale Sf. Vasile. De pildă, în *Omilia la Hexaemeron*, el amintește descântecul babelor, „influențate” de fazele lunii. Afirmările acestora sunt complet ridiculizate: „Basmе vrednice de răs au fost răspândite de babele cărora le place băutura și care pâlăvrăgesc pretutindenea că luna, prin puterea unor vrăji, își părăsește locul și se pogoară spre pământ. Cum poate, oare, un descântec al vrăjitoarelor să miște luna pe care însuși Cel Prea Înalt a întemeiat-o?”³⁰.

Eretica Simplicia este demascată și ca vrăjitoare: „Ai ațâțat împotriva mea șopârle, broaște răioase și alte vietăți primăvăratice, care de care mai mârșave. Va veni însă o pasăre de sus și le va sfâșia”³¹. Precum vedem, puterea harului Duhului Sfânt este atotbiruitoare. Acest adevăr însușește orice lucrare de exorcizare. În lupta duhovnicească, atacurile vrăjmașului diavol asupra omului întărit în credință, har și fapte bune este sortită eșecului: „Pe omul duhovnicesc îl atacă și-l tulbură, dar el trece mai ușor peste acestea pentru că-L are pe Hristos în el, Care risipește lucrările diavolești și îl curățește de murdăriile și necurățiile vrăjitoarești”³². Pe acest principiu se întărește curajul duhovnicesc al exorciștilor, care valorifică puterea harului în lupta cu posedarea demonică³³.

Un element ocult considerat de mai mică importanță este deochiul. Sfântul Vasile înclină să creadă că această superstiție nu se justifică decât prin ignoranța celor ce o promovează sau o acceptă. Totuși, admite că, prin puterea vrăjmașului diavol, deochiul poate fi o expresie a invidiei; de aceea, îl menționează în cuprinsul *Omiliei* ce are drept subiect acest păcat: „invidioșii, însă, după părerea unora, vatămă chiar numai prin căutătura ochilor, încât trupuri sănătoase, în puterea și în floarea vârstei, deochiate de ei, se topesc și dintr-o dată se prăpădește tot trupul, ca și cum ar izvorî din ochii invidioșilor un curent distrugător, care ruinează și strică. Eu, însă, resping această părere ca pe o părere populară, răspândită de babe printre femei; spun, însă, că demonii, urătorii binelui, când găsesc înclinări potrivite scopurilor lor, le folosesc în tot chipul după propria lor voință; în acest chip se folosesc și de ochii invidioșilor, spre a le sluji voinței lor”³⁴. De altfel, în actuala rugăciune pentru izbăvirea de deochi, din Molitfelnic, se menționează drept cauză principală a acestei manifestări tocmai privirea plină de răutate și de invidie, așa cum arată și Sf. Vasile.

III. Astrologie, ghicitorie, clarviziune

Teologia vasiliană se vedește a fi extrem de actuală, dovedindu-și utilitatea în câmpul misiologiei mai ales în privința combaterii unui fenomen larg răspândit, care a cunoscut un reviriment spectaculos în postmodernitate: astrologia. Preluată pe filiera mișcării mondiale *New Age*, astrologia s-a impus inițial ca o coordonată definitorie a importurilor doctrinare religioase din Orient, absolut necesare creării unui sincretism în jurul ideii de om-dumnezeu. Treptat, ficțiunile astrologiei populare au îmbrăcat o haină „științifică”, beneficiind de aportul generos al tehnologiilor de ultimă oră, capabile să creeze astrograme personalizate, cu o precizie „infinitezimală”. Despre ridicolul acestora, vom mai vorbi; mai întâi, însă, e necesară o incursiune istorică asupra fenomenului, pentru a explica de ce am folosit mai devreme termenul „reviriment”, cu referire la desfășurarea lui actuală. Pr. M.

²⁸ Pr. Ioan COMĂNECI, *Puterea farmecelor, a vrăjilor și lucrările demonilor*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2008, p. 41

²⁹ Pr. Ene BRANIȘTE, *Sfântul Vasile cel Mare în cultul creștin*, în: *Sfântul Vasile cel Mare – închinare la 1630 de ani*, col. Studia Basiliana 1, p. 468

³⁰ Sf. VASILE CEL MARE, *Omilia la Hexaemeron. Omilia a șasea (despre facerea luminătorilor)*, în: *Scrieri*, partea I, p. 146

³¹ Idem, *Epistola 115 (către eretica Simplicia)*, în: *Scrieri*, partea a III-a, p. 296

³² Pr. Ioan COMĂNECI, *op. cit.*, p. 52

³³ Mărturie concrete privind activitatea Părintelui Ilarion ARGATU, marele nostru exorcist, găsim în lucrarea Pr. Alexandru ARGATU, *Vă sfătuieste arhimandritul Ilarion ARGATU. Despre vrăji și farmece și lupta împotriva lor*, Ed. Casa Scriitorilor, Bacău, 2006. În ritualurile speciale consemnate aici, un rol esențial îl reprezintă Molitfele Sfântului Vasile

³⁴ Sf. VASILE CEL MARE, *Omilia și cuvântări. Omilia a 11-a (despre invidie)*, în: *Scrieri*, partea I, p. 463

Iliescu, autorul unui studiu excelent despre fenomenele oculte, consemnează: „Născută în Chaldea, astrologia trecu în Egipt, de aci în Grecia, apoi în Italia și în tot apusul Europei. Fiecare prinț din Evul Mediu avea un astrolog la curtea sa. Era imposibil ca să se nască un prunc de oarecare importanță și să nu se cheme un astrolog care să-i citească în stele soarta!”³⁵. Perioada modernă, caracterizată de marile descoperiri științifice, a dat o grea lovitură astrologiei, care era privită ca produs al minții umane subjugată unor precepții neștiințifice. Reabilitarea s-a produs în era postmodernă, când, odată cu divinizarea omului, s-au creat și premisele, pretins științifice, de a explora viitorul, pe baza unor date statistice. Potrivit opiniei pr. prof. dr. Gheorghe I. Drăguliu, „după discreditarea astrologiei prin abolirea sistemului geocentric, ea ține mult să-și întărească aspectul științific și să nu i se mai amintească fundamentele ocultiste”³⁶. Despre modurile diferite de percepție a astrologiei dau mărturie chiar tratatele în care ea se prezintă: „În cursul lungii sale istorii, astrologia a fost calificată în diverse feluri: știință, pseudo-știință, vrăjitorie, disciplină artistică, teologie astrală”³⁷. Această ultimă sintagmă suscită interesul nostru, mai ales dacă o coroborăm cu afirmația lui Jeff Mayo: „Biblia este plină de referințe astrologice”³⁸. Doi teologi neoprotestanți, J. Ankerberg și J. Weldon formulează o părere diametral opusă: „așa cum uleiul și cu apa nu se pot amesteca, Biblia și astrologia sunt total ireconciliabile”³⁹. Totuși, Biblia oferă bogate referințe despre crearea aștrilor, precum și despre fenomenul ghicirii în stele, extrem de răspândit în lumea antică, mai ales la popoare cu care evreii iau contact (egiptenii și babilonienii). Daniel este numit de Nabucodonosor căpetenie a ghicitorilor, pentru reușita tălmăcirii viselor regelui, iar magii din răsărit aduc daruri Pruncului Iisus, călăuziți de stea⁴⁰. Niciunul dintre aceste exemple nu acreditează, însă, ideea că Dumnezeu ar accepta, în vreun fel, astrologia. Sfântul Vasile cel Mare, care „s-a ridicat contra alegorizanților în materie cosmologică”⁴¹, „apără libertatea și responsabilitatea umană și respinge reveriile astrologilor cu argumente valabile și pentru determinismul modern”⁴².

O primă teză demontată magistral de Sfântul Vasile este cea potrivit căreia nașterea cuiva sub un anumit semn zodiacal îi va conferi automat anumite trăsături de caracter sau elemente definitorii pentru parcursul ulterior al vieții. După ce emite serioase dubii privind posibilitatea ca, la diferență de o clipă de naștere, să ia ființă un împărat sau un cerșetor, Sfântul Vasile demonstrează că este, practic, imposibil, să se determine, cu exactitate, acea clipă: „Deci, dacă este cu neputință să cunoști exact clipa în care s-a născut copilul, iar cea mai mică greșeală a stricat totul, se fac de râs și cei care se ocupă cu această știință, care nu e știință, dar și cei care se uită cu uimire la ei, ca la unii care ar putea să le cunoscă destinul lor”⁴³. În mod arbitrar, se fixează drept reper astrologic clipa nașterii, și nu clipa concepției pruncului. Ni se atrage atenția că făptura umană ființează, în integralitatea ei, cu trup și suflet, încă de la concepție. Acest aspect a fost semnalat și de teologi contemporani, precum Kurt Hasel: „Este interesant că astrologii lucrează după metode diferite. Unul consideră ca bază a calculului horoscopului momentul nașterii (...) În sfârșit, sunt astrologi care dau importanță momentului concepției”⁴⁴. Evident, în acest ultim caz, predicțiile astrologice sunt pur fanteziste, întrucât clipa concepției este imposibil de stabilit cu precizie. Sfântul Vasile își continuă raționamentele, arătând, cu argumente logice, că influențele astrale asupra nașterilor sunt lovite de nulitate, atâta vreme cât demnitatea de împărat, de pildă, se transmite ereditar: „Dacă în fiecare clipă de vreme stelele trec de la o poziție la alta, iar între aceste nenumărate schimbări, adeseori într-o zi, figurile lor formează nașteri împărătești, pentru ce nu se nasc în fiecare zi împărați? Sau, altfel vorbind, pentru ce se mai moștenește atunci demnitatea de împărat? Că nu se poate crede că fiecare împărat este atât de grijuliu încât să pună de acord nașterea fiului său cu poziția stelelor care arată nașterea de împărați!”⁴⁵.

³⁵ Pr. M. ILIESCU, *Despre superstiții*, Ed. Mitropolia Olteniei, Craiova, 2007, pp. 38-39

³⁶ Pr. prof. univ. dr. Gheorghe I. DRĂGULIU, *Împotriva farmecelor și a altor superstiții. Analiză teologică și mod de „dezlegare” a lor*, Ed. Proxima, București, 2004, p. 30

³⁷ ATMAN, *Ajută-ți destinul. Cum să-ți stabilești horoscopul. Cum să acționezi asupra viitorului tău*, trad. Ioana MUSTAȚĂ, Ed. Roza Vânturilor, București, 1991, p. 5

³⁸ Jeff MAYO, *Astrology*, Ed. Hodder and Stoughton, London, 1978, p. 7

³⁹ John ANKERBERG, John WELDON, *Realitatea despre astrologie*, trad. Florin PALADIE, Ed. Agape, Făgăraș, 1996, p. 29

⁴⁰ O evaluare corectă, din perspectivă ortodoxă, a actului simbolic al închinării magilor la Pr. Mihail Daniel LUNGU, *Ce spune Biblia despre vrăjitorie*, Ed. România creștină, București, 1999, *passim*.

⁴¹ Pr. prof. dr. Ioan G. COMAN, *Personalitatea Sf. Vasile cel Mare (profil istoric și spiritual)*, în: *Sfântul Vasile cel Mare – închinare la 1630 de ani*, col. Studia Basiliana 1, p. 42

⁴² Prof. Constantin C. PAVEL, *Atitudinea Sf. Vasile cel Mare față de cultura și filosofia antică*, în: *Sfântul Vasile cel Mare – închinare la 1630 de ani*, col. Studia Basiliana 1, p. 450

⁴³ Sf. VASILE CEL MARE, *Omilia la Hexaemeron. Omilia a șasea (despre facerea luminătorilor)*, în: *Scrieri*, partea I, p. 138

⁴⁴ Kurt HASEL, *Vraja superstiției. Povară și eliberare*, trad. Lucia și Emil RĂDULESCU, Ediția a II-a, Casa de Editură Viață și Sănătate, București, 1997, pp. 22-23

⁴⁵ Sf. VASILE CEL MARE, *Omilia la Hexaemeron. Omilia a șasea (despre facerea luminătorilor)*, în: *Scrieri*, partea I, pp. 139-140

Confuzia voită dintre astronomie și astrologie este demascată de Sf. Vasile și combătută energic în scrierile sale. Vechile denumiri ale unor constelații, cunoscute sub numele de zodii, sunt inspirate de asemănarea cu animale sau realități din lumea cotidiană. Prezența lor, determinantă pentru trecerea timpului, chiar în unele cărți bisericești sau pictate pe pereții unor mănăstiri, nu admite nicicum vreo formă de interpretare astrologică. Din păcate, nu este așa. Sf. Vasile demască ridicolul acceptării denumirilor constelațiilor ca fiind determinante pentru conturul personalității: „Cutare, spun ei, va fi cu părul creț și cu privirea strălucitoare, pentru că s-a născut în zodia berbecului, că așa arată acest animal, dar va fi și mare la suflet, pentru că berbecul are în el fire de conducător; va fi și darnic, dar, și strângător, pentru că animalul acesta leapădă lâna fără părere de rău și și-o dobândește ușor datorită firii sale. Cel născut în zodia taurului va fi răbdător în nenorociri și muncitor, pentru că taurul trage la jug. Cel născut în zodia scorpionului va fi bătauș prin asemănarea cu acest animal. Cel născut în zodia cumpenii va fi drept, din pricina egalității talerelor cântarelor pe care le folosim. Ce poate fi mai de răs decât acestea? Berbecule, de care tu legi nașterea omului, este a douăsprezecea parte a cercului, în care soarele atinge semnele de primăvară; cumpăna și taurul la fel; fiecare din aceste zodii sunt câte a douăsprezecea parte din așa numitul ciclu zodiacal. Deci, dacă spui că în ciclul zodiacal stau cauzele principale care determină viața oamenilor, pentru ce atunci caracterizezi firea oamenilor care se nasc după dobitoacele care trăiesc printre noi? Cel născut în zodia berbecului este darnic, nu pentru că acea parte a cercului îl face să aibă un astfel de caracter, ci pentru că oaia are o fire ca aceasta! Pentru ce ne faci să punem la îndoială vrednicia de credință a stelelor, dar încerci să ne convingi cu behăitul oilor? Dacă cerul are aceste însușiri morale, pe care le ia de la animale, atunci și cerul se supune unor principii străine, și deci cerul depinde de dobitoace. Iar dacă este de răs să spui aceasta, cu mult mai de răs este ca din lucruri care nu au nici o legătură unele cu altele să încerci să construiești probabilități⁴⁶.

O chestiune extrem de delicată, derivată din cercetarea astrologiei, este problema libertății de voință a omului – temă asupra căreia marele capadocian a insistat adeseori în opera sa. El observă, pe bună dreptate, că „voia noastră liberă, care este stăpâna fiecăruia din noi, ca și cauzele faptelor noastre sunt făcute de astrologi tot dependente de cele de pe cer⁴⁷. Anularea libertății voinței ar avea, însă, consecințe catastrofale în plan soteriologic: „cei care fac horoscopul spun că în timpul nașterilor are foarte mare putere dacă omul care se naște este privit de o planetă făcătoare de bine sau de o planetă făcătoare de rău. (...) În spusele lor, însă, este multă prostie și încă mai multă necredință. Că stelele care fac rău mută cauza răutății lor asupra Creatorului stelelor. Dacă răul vine datorită naturii stelelor, atunci Creatorul este autorul răului, iar dacă fac răul cu voința lor cea liberă, urmează că ele sunt ființe care știu să facă alegerea între fapte și că folosesc mișcările lor în chip liber și cu de la sine putere. Dar este mai mult decât o nebunie să-ți imaginezi așa ceva despre cele neînsuflețite! (...) Dacă nu suntem noi autorii faptelor noastre bune și rele, ci le săvârșim în chip constrângător, datorită nașterii noastre, atunci de prisos sunt legiuirile care au hotărât care fapte trebuie făcute și care evitate, de prisos sunt judecătorii care laudă virtutea și osândesc răutatea! (...) Nici dreptatea n-ar mai fi lăudată, nici păcatul osândit, pentru că omul nu săvârșește nimic cu libera sa voie⁴⁸. Atât de disputată în teologia apuseană, de la formulările augustiniene și până la Reformă, teoria predestinației cunoaște azi o formă nouă de subzistență, pe linia trasată de *New Age*, curent care și-a făcut din conceptul de *karma* o adevărată carte de vizită. Astrologia, în mod evident, susține credința în fatalitatea unui destin implacabil. De aici necesitatea de a efectua predicții cât mai dese asupra viitorului, dacă se poate chiar zilnice, pentru o receptare corectă a celor pretins a fi hărăzite. Sf. Vasile avertizează că, „pe cât de legitimă este meteorologia, pe atât de ridicolă este astrologia. Nebunia celor ce fac horoscoape apare nu numai în pretențiile lor de nesusținut, ci și în necunoașterea libertății omenești⁴⁹. Asupra acestei isterii, prezentă în apropape toate mijloacele de comunicare în masă, s-au pronunțat extrem de critic numeroși cercetători, care au arătat falsitatea enunțurilor publicate: „Cei mai mulți redactori de ziare resping astrologia și par să creadă că horoscopul este pur și simplu o distracție amuzantă pentru cititorii lor⁵⁰. Și Sf. Vasile atrage atenția asupra acestor deșertăciuni, pentru care unii s-au abătut de la învățătura Evangheliei: „De pe acum unii au disprețuit învățătura dată de Cuvintele dumnezeiești și s-au ocupat cu geometria, pe care au descoperit-o egiptenii, sau cu astrologia, în mare cinste la haldeeni, sau în general cu cunoștința zadarnică despre forme și umbre⁵¹.

Motivația predicțiilor astrologice reprezintă o altă temă de combatere vasiliană a ocultismului. Scrutarea viitorului, prin mijloacele oculte, a constituit dintotdeauna o restricție afirmată pregnant în Scripturi. Celor care apelează la diversele forme de

⁴⁶ *Ibidem*, pp. 138-139

⁴⁷ *Ibidem*, p. 139

⁴⁸ *Ibidem*, pp. 139-140

⁴⁹ Arhid. prof. dr. Constantin VOICU, *Învățătura despre crearea lumii la Sf. Vasile cel Mare*, în: *Sfântul Vasile cel Mare – închinare la 1630 de ani*, col. Studia Basiliana 1, p. 194

⁵⁰ John ANKERBERG, John WELDON, *op. cit.*, p. 14

⁵¹ Sf. VASILE CEL MARE, *Omilia și cuvântări. Omilia a 12-a (la începutul Proverbelor)*, în: *Scrieri*, partea I, p. 473

ghicitorie, Sfântul Vasile le spune: Nu te îngrijora de viitor, ci orânduiește-ți spre folos cele prezente. Ce folos este din faptul că primești dinainte cunoașterea? Dacă viitorul va fi bun, va veni și dacă nu este știut dinainte, iar dacă este trist, care îți este câștigul să te obosești dinainte cu tristețea? Ai primit Legea pentru ajutor. O mare deschidere către bine îți era sădită și din fire, dar pe aceasta Dumnezeu desăvârșind-o ți-a adăugat și călăuzirea de la Lege. Vrei să ai încredere în cele viitoare? Fă cele poruncite de Lege și așteaptă bucuria de cele bune. «Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta ca să-ți fie bine și să fii mult timp pe pământul pe care Domnul Dumnezeuul tău ți-l dă» (Ieș. 20, 12). Îți dorești cele bune? Fă cele poruncite. Nu întreba un ghicitor despre sănătatea ta, ci încrede-te în doctor, care îți propune cele pentru sănătate, cărora tu însuși ești stăpân. De ce să înveți de la altul? Niciun ghicitor nu oferă nemurire, niciunul nu te duce la cer, niciunul nu te duce cu îndrăzneală la Iudecător, ci Legea și păzirea strictă a acesteia, pe care dacă o păzești, nu te îngrijorezi de viitor, ci aștepti răsplata⁵². Precum vedem, Sfântul nu numai restricționează, ci oferă și soluții. Iar celor care cad, totuși, în acest păcat și aspiră la iertare, le prescrie o epitimie corespunzătoare: „Cei care consultă pe ghicitori și se iau după obiceiurile păgînilor sau care introduc în casele lor pe unii oameni pentru descoperirea unor leacuri și pentru o purificare, trebuie să cadă sub canonul celor șase ani: un an ca plângători, alt an ca ascultători, trei ani ca prosternați, apoi un an stînd la rugăciuni în picioare, împreună cu cei credincioși, după care vor fi admiși la Împărățanie⁵³”.

Fenomenul astrologiei continuă să preocupe pe cercetători. Unii, precum Mircea Eliade, remarcă amploarea lui fără precedent: „Într-adevăr, Părinții Creștini au atacat vehement fatalismul astrologic dominant în timpul ultimelor secole ale Imperiului Roman. «Suntem deasupra Destinului», «Soarele și Luna sunt aștri tăcuți pentru noi!» scria Tițian; în pofida acestei teologii a libertății umane, astrologia nu a fost niciodată stărpită în lumea creștină. Dar în trecut, nu a atins niciodată proporțiile și prestigiul de care se bucură în zilele noastre⁵⁴. Alții, specialiști în statistici, s-au întrecut în analize care-i probează netemeinicia: potrivit unui studiu efectuat în 1967 și 1968, cei născuți sub zodii "compatibile" s-au căsătorit și au divorțat la fel de des ca cei născuți sub zodii "incompatibile⁵⁵. Teologii, însă, oferă adevărata explicație asupra incoerenței și, în final, falsității predicțiilor astrologice: acestea sunt lovite de nulitate, atâta vreme cât prezintă o carență esențială: sunt situate înafara actului proniator al lui Dumnezeu: „Este caracteristic însă faptul că, majoritatea previziunilor astrologilor nu se împlinesc. Aceasta se explică prin aceea că, în afară de factorul astronomic, particularitățile psihofizice individuale ale omului sunt determinate de ereditate, de locul geografic al nașterii, educație, alimentație și o mulțime de alte cauze secundare. (...) La toți factorii enumerați mai sus, se adaugă încă unul, care este esențialul și cel hotărâtor - grija lui Dumnezeu față de om⁵⁶. Iar în ceea ce privește destinul, Sf. Vasile este, precum vedem, foarte tranșant: „Nimic să nu-ți fie merinde de necredință! Să nu spui: La întâmplare s-a făcut lucrul acesta! De la sine s-a făcut cutare lucru! Nimic fără ordine, nimic fără o hotărâre, nimic în zadar! Nimic din cele ce sunt n-au venit la întâmplare! Sau să zici: întâmplare rea, ceas rău! Cuvintele acestea sunt cuvinte de oameni fără carte!⁵⁷”.

IV. Învățătura Sfântului Vasile despre har – subsecventă profilaxiei pseudo-teologiei ocultiste

Ocultismul, în general, pretinde manevrarea a două tipuri de energii, pozitivă și negativă, corespunzătoare celor două pretinse forme de magie: albă și neagră. Evident, în cazul energiei pozitive, asistăm la o revendicare și asupra conceptului teologic de *har*, pe care adepții ocultismului l-ar utiliza în scopuri benefice, în suprapunere sau chiar deasupra, ca valoare, față de rânduielile tradiționale ale Bisericii. Două sunt afirmațiile doctrinare ale Sf. Vasile care ne ajută să stabilim învățătura ortodoxă în această problemă: 1. izvorărea harului din ființa Preasfinte Treimi și transmiterea lui de la Duhul Sfânt, exclusiv în Biserică și 2. rolul sfinților al harului, condiție absolută a mântuirii. Analiza acestor concepte va determina o re poziționare asupra pretențiilor ocultismului, demonstrând falsitatea lor.

Sf. Vasile cel Mare afirmă cu pregnanță că sursa harului este Dumnezeu, nu vreo persoană „inițiată”. El Îl face prezent pe Duhul Sfânt în cei pregătiți să-L primească, în scopul desăvârșirii lor: „Când se vorbește de harul pe care Duhul îl produce în

⁵² Idem, *Comentariu la cartea profetului Isaia*, pp. 255-256

⁵³ Idem, *Epistola 217 (către Amfilohiu)*, în *Scrieri*, partea a III-a, p. 449

⁵⁴ Mircea ELIADE, *Ocultism, vrăjitorie și mode culturale. Eseuri de religie comparată*, trad. Elena BORTĂ, Ed. Humanitas, Ediția a II-a, București, 2006, p. 79

⁵⁵ John ANKERBERG, John WELDON, *op. cit.*, p. 44

⁵⁶ Părintele RODION, *Oameni și demoni*, Ed. Schimbarea la Față, 1999, p. 45

⁵⁷ Sf. VASILE CEL MARE, *Omilia la Psalmi. Omilia la Psalmul 32*, în: *Scrieri*, partea I, p. 250

cei ce-l sunt părtași, atunci se spune că El este în noi⁵⁸. Pr. prof. dr. Ilie Moldovan arată: „Sfântul Duh coboară energiile divine în creație, le coboară la noi, fapt ce corespunde unei limitări sau unei «pogorări» a Lui, pentru ca noi înșine să fim introduși în lumina divină. Din acest motiv, iconomia Duhului este privită de cele mai multe ori, de către Sfântul Vasile, sub aspectul general al lucrării harului⁵⁹. Efectele lucrării harului nu sunt nicidecum concretizate în planul teluric, al intereselor imediate de bunăstare în viața pământească, ci deschid calea răsplătirilor veșnice, despre care practicanții ocultismului omit, cu bună știință, să vorbească: „În prezent, Duhul Sfânt acționează în Biserică pentru împrăștierea lucrării mântuitoare săvârșită de Mântuitorul Hristos. Această împrăștiere se începe în momentul contactului cu apa botezului. Atunci se realizează atât omorârea omului cel vechi, a omului păcatului, dar și renașterea acestuia prin harul Sfântului Duh⁶⁰. Pr. prof. dr. Doru Costache, analizând teologia vasiliană în tratatul *Despre Sfântul Duh*, arată că „pluralitatea revărsărilor iubirii Duhului este și mai nuanțată expusă în cap. 19 (mai ales fragmentul din PG XXXII, 156D-157C). Aceste revărsări ori, textual, *energii* sunt cele care mărturisesc dumnezeirea Duhului și dependența făpturii de Creatorul său, pe tot parcursul desfășurării istoriei sale între Alfa și Omega⁶¹. Pericolul energiilor oculte constă tocmai în realizarea unei dependențe de puterile întinericului: «Omul trupesc» (purător al «cugetului trupesc») rămâne neexersat în contemplarea luminii noetice (nu poate vedea adevărul și nici nu poate primi «harul Duhului», după cum ochiul bolnav nu suportă lumina soarelui)⁶². În schimb, harul dumnezeiesc transformă făpturile în interior: „În mare, efectele sau darurile harului Sfântului Duh se exprimă prin formula modului de viață evanghelic ce pregătește pe credincios pentru viața însăși a învierii: restabilirea în raiul dorit, ridicarea la împărăția cerurilor, întoarcerea la adopțiunea filială, îndrăzneala de a numi pe Dumnezeu Tată, participarea la harul lui Iisus Hristos Domnul⁶³.

Astăzi, din ce în ce mai multe persoane își arogă calitatea de „clarvăzători”, pretinzând că suportă efectele unei revărsări a harului, pe care o utilizează în scopuri oculte: fie pentru satisfacerea unor interese exclusiv ale traiului vieții pământești, fie pentru pretinsa descifrare a tainelor viitorului. Despre devierile comportamentale ale acestora, dă mărturie chiar un teoretician al ocultismului, Cyril Scott: „Clarviziunea este o facultate atât de subtilă, încât cei care o practică, dacă nu sunt îndeajuns de obiectivi, riscă să-și deformeze vederea cu convingerile și înclinațiile personale⁶⁴. „Obiectivitatea” clarvăzătorilor este un non-sens; majoritatea lor se prezintă drept cazuri patologice: „În cele din urmă, le revine tot medicilor sarcina de a se ridica împotriva practicilor cele mai scandaloase ale acelor pe care i-am numit «negustorii templului», împotriva tuturor acestor pseudo-«clarvăzători» și preinși «astrologi», care se înmulțesc azi și a căror influență poate fi deplorabilă pentru echilibrul psihic al unor debili și al altor deficienți mentali⁶⁵.

Valoarea spirituală a vieții umane în trup rezidă în unicitatea ei. Relativizarea acestui concept de către ocultiiștii zilelor noastre are drept temelie credința în reîncarnare, iar ca scop negarea valorii judecării faptelor, inclusiv a necesității unei relații corecte cu Dumnezeu – Treime. Analizând *Omiilia a opta la Hexaemeron* a Sf. Vasile cel Mare, diac. prof. dr. Ioan Caraza se oprește și asupra acestui aspect: „În apă au fost create primele ființe vii, apoi cele din aer, înrudite cu ele, și numai la urmă cele de pe pământ. Sfântul Vasile combate aici pe cei care credeau în reîncarnare, arătând că animalele n-au existat înainte de corpul lor și nu vor subzista nici după dispariția lui⁶⁶.

V. *Ocultism și mercantilism*

Putem vorbi, astăzi, de existența unui adevărat *market* al ocultismului, organizat după toate regulile economiei de piață. Paginile de publicitate ale celor mai importante ziare abundă în anunțuri privind diverse activități oculte: magie, neapărat „albă”, „dezlegări de farmece” etc. Emisiuni la care clarvăzătorii sunt consultați în calitate de experți primesc timpi de emisie la

⁵⁸ Pr. Ioan CHIRVASIE, *Învățătura despre Sfântul Duh la Sf. Vasile cel Mare*, în: *Sfântul Vasile cel Mare – închinare la 1630 de ani*, col. Studia Basiliana 1, p. 104

⁵⁹ Pr. prof. dr. Ilie MOLDOVAN, *Natura și harul în gândirea teologică a Sf. Vasile cel Mare*, în: *Sfântul Vasile cel Mare – închinare la 1630 de ani*, col. Studia Basiliana 1, p. 164

⁶⁰ Pr. prof. dr. Constantin CORNIȚESCU, *Învățătura Sf. Vasile cel Mare despre Sfântul Duh*, în: *Sfântul Vasile cel Mare – închinare la 1630 de ani*, col. Studia Basiliana 1, p. 119

⁶¹ Pr. prof. dr. Doru COSTACHE, *Experiența Duhului Sfânt în viziunea Sfinților Vasile cel Mare și Grigorie Palama*, în: *Sfântul Vasile cel Mare – închinare la 1630 de ani*, col. Studia Basiliana 1, p. 148

⁶² *Ibidem*, p. 151

⁶³ Ep. Timotei SEVICIU, *Spiritualitatea Sf. Vasile cel Mare*, în: *Sfântul Vasile cel Mare – închinare la 1630 de ani*, col. Studia Basiliana 1, p. 312

⁶⁴ Cyril SCOTT, *Ocultismul modern*, trad. Ilie N. ILIESCU, Ed. Princeps, București, p. 169

⁶⁵ Philippe ENCAUSSE, *„Științe oculte” și dezechilibru mental*, trad. Adriana STOICU, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 2002, p. 92

⁶⁶ Diac. prof. Ioan CARAZA, *Revelația dumnezeiască în „Hexaemeronul” Sf. Vasile cel Mare*, în: *Sfântul Vasile cel Mare – închinare la 1630 de ani*, col. Studia Basiliana 1, p. 220

televiziunile comerciale, la ore de maximă audiență. Nu există publicație media care „se respectă”, fie din presa scrisă, fie din audio-vizual sau rețeaua Internet, care să nu insereze horoscopul zilnic la loc de cinste în program. O literatură favorabilă ocultismului inundă piața și-așa saturată a cărții. Deducem, fără prea mare efort, că sumele de bani puse în joc sunt enorme. Ele se regăsesc și în prosperitatea materială rapidă a celor ce uzitează de practici demonice pentru înșelarea semenilor lor: vrăjitoarele, în mare parte aparținătoare unei anumite etnii, nu se jenează să afișeze o sfidătoare opulență, mai cu seamă în plan imobiliar.

Toate aceste coordonate, deși ilustrează o lume în care se pretinde a fi prezent harul, determină totala lui excludere. Sf. Vasile, consecvent practicii încetățenite a Bisericii, de la Hristos și apostoli, condamnă ferm simonia: „Nu trebuie să socotim darul lui Dumnezeu prin bani sau să-l dobândim prin orice altă concepție omenească”⁶⁷. El impune această normă și horepiscopilor, aflați sub directa sa conducere canonică: „Se zvonește că unii dintre voi primesc bani de la cei hirotoniți, ascunzând acest lucru sub masca evlaviei. (...) Vă rog, deci, să vă lipsiți de acest venit sau mai curând de acest drum care duce la iad și să nu vă întinați mâinile cu astfel de câștiguri, pentru ca să vă puteți învrednici de a săvârși Sfintele Taine”⁶⁸. Iar în ceea ce privește mercantilismul vrăjitorilor și ghicitorilor, Sf. Vasile remarcă, nu fără o fină ironie: „Aceia ghicesc pentru bani, deși este ridicol ca toți cei înșelați să le mai plătească și bani ca preț al minciunii. Dar acest cuvânt, adică al Legii, nu este așa, încât să dai daruri pentru el. Nimeni nu plătește harul lui Dumnezeu”⁶⁹.

VI. Concluzii: Actualitatea teologiei vasiliene în misiunea de combatere a ocultismului

În vidul spiritual al societății contemporane, manifestările oculte sunt mai prezente ca oricând în istorie. De mici, copiii sunt încurajați să considere vrăjitoria ca fiind benefică: între ficțiunile-etalon ale postmodernității figurează la loc de cinste producții gen „Harry Potter” și „Stăpânul inelelor”. În paralel, se încearcă tot mai agresiv restrângerea accesului la educația religioasă a celor mici, pe motivul că aceasta ar conține elemente violente, traumatizante. Nu putem asista pasivi la această ofensivă satanică. Este datoria Bisericii ca, prin întreaga sa slujire misionară, să avertizeze asupra pericolelor ocultismului și să ofere soluții omului secularizat, căzut adesea victimă atacurilor diavolului. Iar Sfântul Vasile cel Mare, prin întreaga sa operă, ne vine într-ajutor în această privință.

SPRE LECTURĂ:

Ocultismul contemporan: expansiune și disimulare

- prelegere susținută în cadrul Simpozionului științific internațional organizat la Alba Iulia, în 6 mai 2010, de către Facultatea de Teologie Ortodoxă din Universitatea “1 Decembrie 1918” și Arhiepiscopia Ortodoxă de Alba Iulia, publicată în volumul Simpozionului: *Invazia non-valorilor într-o lume multimedia. Criza spirituală și discreditarea Sacrului*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2010, pp. 471-489

1. INTRODUCERE: PROLIFERAREA OCULTISMULUI, ASTĂZI

Manifestările oculte, diabolice în esență, se întâlnesc în toate societățile umane, de la cele mai vechi și până astăzi. S-ar crede, la prima vedere, că odată cu evoluția umanității s-ar fi produs, în mod logic, o involuție a ocultismului. Dar nu este deloc așa. Abia în perioada modernă apar primele teoretizări în domeniu, pe care i le datorăm lui Éliphas Lévi, pe numele său adevărat Alphonse-Louis Constant (1810-1875). La origine teolog și cleric catolic francez, el va pendula, toată viața, între numeroase structuri oculte, fiind, pe rând, rosicruciat și francmason, dar mai cu seamă va fi atras de ispita luciferică a reformării creștinismului. Sfârșește prin a deveni etalonul mișcărilor sataniste contemporane, care-i recunosc paradigmele, mai ales noțiunea generică de „ocultism”, al cărei părinte este.

⁶⁷ Sf. VASILE CEL MARE, *Regulile morale. Regula 58*, în: *Scrieri*, partea a II-a, *Asceticele*, traducere, introducere, indici și note de prof. Iorgu D. IVAN, colecția P.S.B., nr. 18, E.I.B.M.B.O.R., 1989, p. 151

⁶⁸ Idem, *Epistola 53 (către Horepiscopi)*, în: *Scrieri*, partea a III-a, p. 219-220

⁶⁹ Idem, *Comentariu la cartea profetului Isaia*, p. 256

Este ocultismul o știință? Sau, mai degrabă, cât de mult se poate el expune, principial și sistematizat, fără pericolul pierderii esenței sale? Pentru că, dacă-l analizăm gnoseologic și fenomenologic, ne izbim, inevitabil, de barierele ocultului, ale misterului, de imposibilitatea revelării și argumentării conținuturilor lui. Și, deși teoreticienii săi celebri, precum Éliphas Lévi, Papus sau Guénon se străduiesc să argumenteze caracterul său științific, în studiul de față vom demonstra falsitatea demersului lor. În fapt, un sistem ce combină demonismul cu escrocheria nu poate fi decât o pseudo-știință, și încă una foarte periculoasă.

Istoricii religiilor au sesizat primii eroarea. Studiind magia ancestrală, contextualizată condițiilor de trai ale omului primitiv, ei observă corect că aceasta apare ca o consecință directă a aspirațiilor religioase, pe temeiul Revelației naturale. Odată ce evoluția umanității marchează un progres vizibil, pe toate planurile, pornind de la Revelația supranaturală ce culminează în Hristos, un reviriment al ocultismului este total nefiresc. Spre deosebire de magia antică, magia de astăzi este „o artă sobră, prozaică, chiar ineptă, performată pentru rațiuni pur practice, guvernată de credințe imature și insignifiante, realizată într-un mod simplu și monoton”⁷⁰.

Analizând expansiunea ocultismului în lumea contemporană, vom trece în revistă mai multe cauze favorizante. Prima dintre acestea este lucrarea demonică în lume, care manifestă noi forme de influență asupra făpturilor umane vulnerabile. S-a răspândit, deja, cu repeziciune, cea mai periculoasă formă de demonism: autarhia. Potrivit lui Éliphas Lévi, „Marele arcan, arcanul invincibil, arcanul periculos, arcanul incomprehensibil se poate formula definitiv ca divinitate a omului”⁷¹. Acest mod luciferic de gândire și acțiune s-a răspândit cu repeziciune, promovat de curentul *New Age*, reușind să conducă o mare parte din omenirea contemporană la starea de a se dezvolta autonom, fără o relație personală cu Dumnezeu. În locul acestei relații, este propusă experiența interioară, considerată un adevărat labirint, ce revelează treptat secretele subconștientului⁷², prin manifestări oculte, orchestrate, în mod evident, de către diavol.

Pătrunderea cultelor orientale în spațiul creștin a produs, așa cum era de așteptat, un reviriment ocult de amploare, încât n-au întârziat să apară polarizări ale corifeilor ocultismului: Guénon a ridiculizat permanent strădanile confrăților săi de a crea un sincretism în domeniu, arătând că numai în Orient mai există tradiții ezoterice adevărate⁷³.

Cel mai puternic suport al ocultismului îl constituie, însă, politica sa de disimulare și enorma publicitate pusă în slujba acestui obiectiv. Dacă în trecut se știa limpede că vrăjitoria este demonică, astăzi avem de-a face, invariabil, numai cu practicanți de „magie albă”. S-a decretat faptul că „legile oculte se aplică atât celor religioși, cât și celor nereligioși”⁷⁴. Cu alte cuvinte, implicarea în ocultism este inevitabilă. Iar pentru cei care mai au temeri, li se dau asigurări că practicile ezoterice, de orice fel, nu sunt deloc vătămătoare pentru om, ci „numai ignoranța e periculoasă”⁷⁵.

Potrivit lui Cyril Scott, filosofia ocultă se situează atât deasupra convingerilor religioase – considerate fie ilogice, fie sentimentale, cât și deasupra materialismului, privit ca fiind „nesatisfăcător și negativ”⁷⁶. De fapt, ocultismul își însușește, în mod sincretic, doar acele teze religioase favorizante. Iată un exemplu în acest caz, consemnat de Cristian Negureanu: „Repetarea la nesfârșit a mantrei, practicată în diverse religii, duce la ruperea barierei dintre etajul conștient și cel inconștient cu consecințe nefaste pe plan psihic, datorită subordonării individului forțelor spirituale satanice”⁷⁷.

Mediul social, impregnat adeseori de o credință superstițioasă sau habotnică, împletită cu elemente folclorice diverse, reprezintă un alt factor favorizant al ocultismului. Mulți oameni nu au acces sau nu-și doresc să se informeze din sursele autentice ale învățăturii revelate, ci așa cum Apostolul avertizează, *Își pleacă urechea după basme (II Tim. 4,4)*. Părintele Ilarion Argatu constata, el însuși: „Ca să pornești pe calea aceasta a păcatului vrăjitoriei nici nu este greu. Totdeauna se găsește o prietenă binevoitoare care îți zice: Nu dormi bine? Uite ce să faci:...”⁷⁸.

Există, în mod curent, patru moduri de influență ocultă: predarea sufletului către diavol, transferul energetic de la o persoană la alta, experiențele personale oculte (chiar și întâmplătoare), moștenirea ereditară. Este important să stabilim modul cum se raportează teoreticienii ocultismului la conceptul de *energie*. Unii preiau tezele advento-mileniste ce neagă caracterul personal al Duhului Sfânt, numindu-L pe Acesta „info-energie divină inteligentă”⁷⁹. Alții vorbesc despre o sursă de energie

⁷⁰ Bronislaw Malinowski, *Magie, știință și religie*, Ed. Moldova, Iași, 1993, p. 109

⁷¹ Éliphas Lévi, *Marele arcan sau ocultismul revelat*, Ed. Aurelia, Oradea, 1994, p. 153

⁷² Jean Finot, Cesare Lombroso, *Nemurirea sufletului. Hipnoză și spiritism*, Ed. TINC, București, 1993, p. 46

⁷³ Mircea Eliade, *Ocultism, vrăjitorie și mode culturale*, Ed. Humanitas, București, 2006, p. 87

⁷⁴ George St. Kaufmes, *Miracolul palmelor. Energie și sănătate prin Reiki*, Ed. Interprint Geneze, București, 1993, p. 98

⁷⁵ Bernard Raquin, *Secretele decorporării*, Ed. Lucman, 1997, p. 125

⁷⁶ Cyril Scott, *Ocultismul modern*, Editura Princeps, București, p. 10

⁷⁷ Cristian Negureanu, *Biblia și parapsihologia*, Ed. Romfel, București, 1992, p. 134

⁷⁸ Preot Alexandru Argatu, *Vă sfătuieste arhimandritul Ilarion Argatu despre vrăji și fărmece și lupta împotriva lor*, Ed. Casa Scriitorilor, Bacău, 2006, p. 84

⁷⁹ Gheorghe Diculescu Neagoe, *Religie, știință, ocultism, adevăr*, Ed. Medicală, București, 2006, p. 95

universală, creată de Dumnezeu (asemănătoare grației catolice), la care au acces ocultiștii, dar care nu poate fi localizată fizic⁸⁰. Se evită recunoașterea diavolului drept sursă a energiei negative, preferându-se promovarea conceptului de „energii uzate”, care provin strict de la oameni și compun un adevărat sistem natural, cu caracter malefic⁸¹. Un neoprotestant de nuanță fundamentalistă, C. Negureanu, face apologia parapsihologiei, legându-o, însă, de „darurile Duhului” și rezervând utilizarea corectă a domeniilor ei unei elite restrânse a celor sub „inspirația Duhului Sfânt”⁸².

2. FENOMENE OCULTE CONTEMPORANE

Printre cele mai vechi forme ale ocultismului sunt **magia și vrăjitoria** – noțiuni care-și întrepătrund sensurile, mai ales în vremea noastră, când li s-a pus o mască nouă. Dacă în trecut, vrăjitoarele erau considerate la originea calamităților naturale, fiind aducătoare de grindină, secetă, inundații, epidemii, sterilitate și moarte, desfășurând ritualuri de-a dreptul satanice⁸³, astăzi s-a produs o reabilitare a lor, pe toate planurile. S-a condamnat prigoana lor de către Inchiziție ca fiind profund nedreaptă. Basmele vechi despre Muma Pădurii călare pe mătură s-au rescris, în seriale de succes precum *Harry Potter* și *The Witches*. Se vorbește, mai nou, de o mondializare a temerilor infantile, care se doresc a fi exorcizate⁸⁴. Dar cum? Introducând în ecuație o noțiune nouă: printr-un artificiu de efect, se decelează *magia albă*, „pură”, „nevinovată”, ba chiar „binefăcătoare”, prin opoziție cu *magia neagră*, înfricoșătoare și malefică, despre care nu se mai vorbește aproape deloc, fiind, practic, o noțiune fără fond. Căci toți practicanții magiei au trecut în zona „albă” luptându-se cu un „negru” imaginar, ale cărui coordonate doar se intuiesc, drept consecințe ale acțiunii răului în lume. Prin urmare, dacă în trecut vrăjitoarele se adunau noaptea, la bălți sau prin cimitire, pentru ritualurile oculte, astăzi le găsim la Stonehenge, Himalaya, Tibet, piramidele egiptene, Cuzco, piramidele aztece⁸⁵, iar în România la Peștera lalomicioarei, Kogaion sau Omu, unde „se încarcă” în spirale de energie universală. Lucrarea diavolească a rămas, însă, aceeași, iar magia, cu toate eforturile ei de a ne convinge că poate fi și „albă”, rămâne la fel de întunecată ca întotdeauna.

Tot din timpuri străvechi s-a păstrat, până azi, **superstiția**, reminiscență demonică a credințelor ancestrale într-un destin fatal, influențat de întâmplări din viața curentă. Conceptul românesc de „soartă” prezintă o maximă ambiguitate în materie de credință: viața umană se prezintă ca fiind un șir de intervenții ale unor puteri divine antagonice (dualismul bogomilic). De aceea, există superstiții benefice sau malefice: toate, însă, au caracter premonitoriu. Un capitol aparte în acest domeniu îl reprezintă interpretarea viselor.

În strânsă legătură cu vrăjitoria și spiritismul este **astrologia**. Pretinsa încadrare științifică a acesteia pornește de la paronimia cu adevărata cunoaștere a legilor astrelor – **astronomia**. De aceea, și reacția generalizată este una de toleranță și chiar de încredere în predicțiile astrologice, judecând după mediatizarea fenomenului. Potrivit cercetătorilor Ankerberg și Weldon, tocmai aici se vede nocivitatea lui: „Ziarele nu ar concepe să includă articole care să dea sfaturi asupra vrăjitoriei sau spiritismului, cu toate acestea nu ezită să ofere „sfaturi” astrologice. În concluzie, astrologia duce la o implicare în ocultism”⁸⁶.

Levitația are, pe lângă o istorie veche, împletită cu cea a ocultismului oriental, și preținse justificări biblice: ridicarea fierului securii deasupra apei, de către Elisei, ridicarea de păr a profetului Iezechiel, care este dus în Ierusalim, pentru a vedea slava Domnului, mergerea pe apă a lui Hristos și a lui Petru, înălțarea Domnului la cer. Toate acestea, însă, reprezintă acte simbolice sau cu caracter soteriologic. În privința levitației oculte, se pune fireasca întrebare: cu ce ajută spre mântuire?

Pentru o comparație sugestivă referitoare la puterea credinței, Hristos folosește imaginea mișcării unui munte și aruncării lui în mare. Practicanții **telekineziei** se ocupă, la rândul lor, cu deplasarea unor obiecte fizice, cu puterea gândului, excluzând practica rugăciunii și a credinței. Trecând peste faptul că multe dintre aceste acțiuni sunt escrocherii dovedite, descoperim lucrarea satanică și în acest caz.

Fenomenul **Poltergeist** – de dată mai recentă – se prezintă, la rândul lui, ca o manifestare demonică violentă. Pretenția de a descoperi în casele bântuite fantome, extraterestri sau spirite, generatoare de zgomote bizare, este lipsită de

⁸⁰ Dumitru Hristenco, *Reiki Tradițional – Metoda de vindecare Usui*, Ediția a doua, Ed. Teora, București, 2004 pp. 23-24

⁸¹ Idem, *Radiesteziă. Metodă de investigare și analiză energetică*, Ed. Teora, București, 1995, p. 90

⁸² Cristian Negureanu, *op. cit.*, p. 186

⁸³ Mircea Eliade, *op. cit.*, p. 95

⁸⁴ A. Fournier, C. Picard, *Secte, democrație și mondializare*, Ed. 100+1 Gramar, București, 2006, pp. 72-73

⁸⁵ Emil Jurcan, *Satanismul în cadrul ocultismului: o analiză creștină*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2008, p. 206

⁸⁶ John Ankerberg și John Weldon, *Realitatea despre astrologie*, Ed. Agape, Făgăraș, 1996, p. 15

consistență. În realitate, este vorba de o consecință a vrăjitoriei⁸⁷, iar alungarea demonilor se poate face după vechile rânduieli de exorcizare pentru case, prezente în Molitfelnic.

O formă nouă de ocultism demonic, foarte periculos, o constituie **clarviziunea**. La rândul ei, se pretinde a fi justificată biblic, prin descoperirea de către Elisei a faptei necinstite a slujitorului său Ghiezi, care a primit de la generalul Neeman sirianul, ca răsplătă pentru vindecarea de lepră, 2 talanți de argint și 2 haine. Totodată, mulți sfinți și monahi îmbunătățiți din Pateric sunt cunoscuți ca „înainte-văzători cu duhul”. Însă diferența între aceștia și clarvăzătorii oculți este totală. Explicând rezultatele favorabile ale ocultiştilor, Părintele Rodion arată că „forțele demonice sunt în măsură să doteze și chiar îi dotează pe unii oameni cu facultăți suprasenzoriale extraordinare”⁸⁸. În ceea ce privește aceste capacități speciale, trebuie să menționăm faptul că demonismul ce stă în spatele lor cumulează, concomitent: spiritism, teozofie, antropozofie, credințe orientale, precum cea în reîncarnare etc. Nu putem trece cu vederea, nici în acest caz, ridicolul de care se acoperă escrocii, destul de mulți în domeniu: „Remarcând câți "clarvăzători" așteaptă un eveniment pentru a spune: "l-am prevăzut cu exactitate!", am fi dorit să procedăm mai științific, publicând înainte ca evenimentul să fie de domeniul trecutului, unele dintre predicții...”⁸⁹

O înșelare ocultă recentă, dar cu o dezvoltare rapidă în România, este **radiestezia**. Și aici, remarcăm mai întâi caracterul pretins științific, precum și instituționalizarea avansată, mergând până la predarea unor cursuri universitare, la Facultatea de Științe Cognitive și Parapsihologice din cadrul Universității Ecologice din București. Mulți intelectuali, unii având titlul științific de doctor, au căzut pradă acestei practici și ideologii demonice. D. Hristenco, un teoretician al mișcării, se îndreptățește să afirme: „Radiestezia este la fel de exactă ca și cibernetica, lucrând preponderent în sistem binar. La întrebările puse, răspunsul vine clar, DA sau NU”⁹⁰. Pentru un creștin adevărat, nu-i greu de ghicit cine oferă, de fapt, acest răspuns. Evident, și în acest caz se apelează la un temei biblic, adaptat: Moise, „după ce i-a scos pe evrei din Egipt, a folosit un toiag pentru a detecta o sursă de apă, deoarece aceștia sufereau de sete”⁹¹. În realitate, referatul biblic nu vorbește de o detecție aici, ci de o lovire puternică a unei stânci. Toiaagul lui Moise suferă o conversie, la dimensiunile unei nuielușe.

În ceea ce ne privește, susținem punctul de vedere al lui K. Hasel: „Trebuie spus cu toată hotărârea că bagheta magică aparține colecției de mostre a diavolului și este o mască în spatele căreia el se ascunde cu măiestrie”⁹². La rândul lui, Părintele Rodion arată că pendulul radiesteziic nu este decât un instrument de ghicire⁹³.

Premiza de la care se pornește întregul demers radiesteziic este așa-numita „convenție mentală”. În fapt, chiar asistăm la o convenție mentală, dar încheiată cu demonii. Argumentarea privind vechimea detecției surselor de apă, prin procedee similare, este o capcană a disimulării oculte a acestei practici. Se știe foarte bine că orice curs de apă atrage după sine curenți; ori, în cazul unei nuielușe subțiri, orice mișcare poate fi interpretată favorabil. În rest, toate teoriile privind diversele fluxuri sau noduri energetice, care pot fi depistate radiesteziic, sunt demonisme, iar cercetările cu întrebări și răspunsuri mentale nu sunt altceva decât o formă comună de ghicitorie. Că lucrurile stau astfel, ne încredințăm radiesteziștii înșiși: „Pendulul trebuie ținut în mână de către un operator. Dacă el ar fi atârnat de un suport, oricât timp am aștepta, nu vom observa nici o mișcare, doar eventuale perturbații, care nu au nici o semnificație.(...)Semnificația mișcărilor pendulului este stabilită de radiesteziist, ea nefiind universală”⁹⁴. Deci, încă o dată se observă subiectivitatea interpretării unor fenomene, cu pretenții „științifice”.

Modalitatea posedării demonice în radiestezie este descrisă de practicantii acesteia: „Putem obține rezultate obiective doar atunci când rămânem într-o stare de totală pasivitate a minții”⁹⁵. Comentând această afirmație, Părintele Rodion sesizează similitudinea dintre practica radiesteziistă și tehnicile de meditație orientală și yoga. De altfel, Dumitru Hristenco, un teoretician radiesteziist, ne oferă o mostră de gândire proprie, în cel mai pur stil hinduist: „Se știe că orice sistem viu depinde, pentru a exista, de energia universală pe care o primește din cosmos și o adaptează necesităților organismului său prin centrul energetici numiți *chakre*”⁹⁶. Iar radiesteziistul canadian Stanley Krysiak, pentru a justifica terapiile energetice, susține că 90 % din boli sunt

⁸⁷ Părintele Rodion, *Oameni și demoni*, Ed. „Schimbarea la Față”, 1999, p. 119

⁸⁸ *Ibidem*, p. 57

⁸⁹ Philippe Encausse, „*Științe oculte și dezechilibrul mental*”, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 2002, p. 187

⁹⁰ Dumitru Hristenco, *Radiestezia. Metodă de investigare și analiză energetică*, p. 5

⁹¹ *Ibidem*, p. 6

⁹² Kurt Hasel, *Vraja superstiției: povară și eliberare*, Ed. Viață și Sănătate, București, 1997, p. 27

⁹³ Părintele Rodion, *op. cit.*, p. 144

⁹⁴ Dumitru Hristenco, *op. cit.*, p. 22

⁹⁵ Părintele Rodion, *op. cit.*, p. 142

⁹⁶ Dumitru Hristenco, *op. cit.*, p. 38

provocate de radiații nocive ale scoarței terestre⁹⁷. Combinată cu astrologia, radiestezia acționează ocult în direcția determinării caracterului și a orientării profesionale⁹⁸.

Radiesteziștii înșiși recunosc faptul că se află ieșiți de sub ascultarea Bisericii, deși mulți dintre ei se consideră creștini practicanți și apelează la harul din biserici, pentru a progresa spiritual: „Unii radiesteziști români folosesc religia pentru a ajunge în starea *alfa*. Dar trebuie să arăt că numai cel care este suficient de religios ca, intrând într-o biserică, să fie transfigurat și să simtă o stare deosebită poate folosi această cale. Preoții, însă, nu acceptă nicio ingerință în domeniul religios, considerând că radiestezia amenință ortodoxismul. (...) Din cauza unor radiesteziști care au amestecat religia cu radiestezia, considerând că intră în legătură cu divinitatea, căreia îi pun întrebări și primesc diferite răspunsuri, sau au făcut măsurători radiestezice în biserici, pronunțându-se asupra valorii unor icoane sau obiecte de cult, preoții au refuzat să accepte această practică⁹⁹. Autorul citat omite însă, cu bună știință, să menționeze cauza principală a respingerii categorice a radiesteziei, din perspectivă ortodoxă: demonismul ei manifest – care este la originea tuturor aspectelor negative deja enumerate.

De la radiestezie la **Reiki** nu este decât un pas. Ambele consideră energiile universului accesibile și, mai ales, controlabile. Dacă radiestezia utilizează energia negativă spre ghicit, Reiki invocă preținse puteri tămăduitoare, acționând asupra trupului omenesc. Și în acest caz, trebuie să evidențiem disimularea ocultismului sub masca taumaturgiei. Diavolul, acum, este mult mai abil: oferă senzația de vindecare trupezască, știind că posedă, inevitabil, sufletul.

Caracterul ocult al Reiki se vedește, în primul rând, de ceremoniile de inițiere, învăluite de un adânc mister: „Procedura de inițiere rămâne secretă și este foarte bine protejată, în mod natural, de neaveniți. Ea constă într-o succesiune de gesturi dublate de imagini mentale, executate de maestru sau profesor, într-o succesiune precisă, în anumite condiții numai de el știute¹⁰⁰. Cine ar putea fi „cei neaveniți” și ce pericole ar putea ei aduce asupra unei tehnici „nevinovate” de vindecare, se omite a se preciza. Aflăm, în schimb, un fapt extrem de interesant: autorul manualului de „Reiki Tradițional”, Dumitru Hristenco, a acționat prin mijloace oculte chiar asupra cărții înșiși, într-un demers lamentabil de a obține adepți: „Cartea a fost energizată pentru a-i atrage pe cei care trebuie cu o asemenea beneficiate. Aparent, ele (tehnicile Reiki – n.n.) sunt la îndemâna tuturor, dar nu este deloc așa. Ele sunt accesibile numai celor aleși. (...) Nici nu vă dați seama ce pierd cei care nu practică Reiki¹⁰¹(sic!).

Ca și în cazul radiesteziei asistăm la o delimitare, din principiu, față de orice religie, exprimându-se, indirect, o poziție favorabilă sincretismului: „Inițierea în Reiki nu are nici un fel de implicații religioase, pentru că nici Reiki nu este o practică religioasă și nu se bazează pe o anumită religie¹⁰². De fapt, sub această mască se poate observa demonismul mișcării. Posesia demonică se numește, în acest caz, vampirism energetic: „Dacă în această poziție veți simți o reacție puternică, înseamnă că ați suferit o agresiune energetică din partea unui vampir energetic sau ați fost victima unor acțiuni paranormale negative. Un vampir energetic este orice persoană care are mare nevoie de energie ca urmare a unei suferințe și care, apropiindu-se de alți oameni, își reface starea energetică pe seama energiei acestora¹⁰³. Așa-zii bioenergoterapeuți și vindecători sunt, adeseori, ei înșiși interesați să capteze energia vitală a pacienților lor. Eugenia Davițașvili (Djuna) a fost surprinsă în această ipostază de către A.I. Spirkin, membru corespondent al Academiei de Științe a Rusiei, care a sesizat faptul că, după ce seara bea, fuma și chefulia, Djuna era dimineața extrem de palidă, obosită și confuză. După ce începea ședințele de energoterapie, redevenea treptat vioaie și veselă¹⁰⁴.

Ocultismele de tip radiestezic și Reiki interacționează pe multiple planuri cu medicina. De la pretenția de a determina sexul viitorului copil¹⁰⁵ și până la detectarea organelor bolnave¹⁰⁶, prin punerea de diagnostice „complete, de detaliu, foarte precise¹⁰⁷, asistăm la o paletă largă de desfășurări oculte, profitând de vulnerabilitatea firii umane în fața suferințelor și a morții. Dintre metodele de diagnosticare, cele mai răspândite sunt preținsele vizualizări și palpări ale auri, „dar sunt folosite și metode

⁹⁷ Părintele Rodion, *op. cit.*, p. 133

⁹⁸ Aliodor Manolea, *Manual de Radiestezie*, Ediția a IV-a, Ed. Aldomar Extrasenzorial, București, 1998, pp. 251-262

⁹⁹ Dumitru Hristenco, *op. cit.*, p. 12

¹⁰⁰ Dumitru Hristenco, *Reiki Tradițional – Metoda de vindecare Usui*, p. 30

¹⁰¹ *Ibidem*, p. 177

¹⁰² *Ibidem*, p. 31

¹⁰³ *Ibidem*, p. 44

¹⁰⁴ A se vedea Părintele Rodion, *op. cit.*, p. 65

¹⁰⁵ Aliodor Manolea, *op. cit.*, pp. 117-119

¹⁰⁶ *Ibidem*, p. 137 ș. urm.

¹⁰⁷ Cdr. (r.) Constantin Alexandru, *Universul și omul. De unde venim, ce suntem*, Editura Dacoromână „TDC”, București, 2008, p. 61. A se vedea și D. Hristenco, *Radiestezia...*, p. 81

de transfer energetic invers, în care terapeutul preia o parte din energia uzată a pacientului și, în funcție de senzațiile pe care aceasta i le provoacă, face aprecierile respective”¹⁰⁸.

Disimularea demonismelor așa-ziselor vindecări se realizează prin publicitate în cadrul unor organe de presă, dar și la televiziune, unde se propune chiar transmiterea energiilor prin undele de propagare a informației audio-video: „Dacă urmează să fim prezentați la televiziune (în direct efectul este mai mare, dar merge și pentru emisiuni înregistrate) putem aplica simbolurile 1 și 3 pe obiectivul camerei de luat vederi enunțând mental: *Energia universală îi va inunda pe toți cei ce privesc imaginile în care apar eu, în acel timp, spre binele lor*. După o astfel de transmisie în direct am primit telefoane de la telespectatori care au afirmat că erau bolnavi la pat și după emisiune s-au putut ridica din pat fără dureri. Cine are ocazia, poate încerca”¹⁰⁹.

Energia pretins vindecătoare se poate transmite atât prin palmele practicantului ocult, cât și prin intermediul unor obiecte totemice, asupra cărora s-a acționat „energetic”, anterior. În „terapiile alternative”, precum cristaloterapia, fitoterapia, cromoterapia ș.a., cristalele, plantele medicinale și culorile sunt „descântate”, considerându-se că nu pot fi tămăduitoare prin ele însele, ci doar în urma încărcării lor energetice, corespunzătoare. Iată o exemplificare în acest sens: „Cristalele terapeutice trebuie să fie curățate de orice energie informată pentru a putea transmite numai energie în stare pură. Se pot utiliza cristale de mină sau stâncă. Purificarea lor se va face printr-una dintre metodele binecunoscute, adică prin acoperirea lor cu sare sau cu apă de mare timp de 24 de ore, prin expunerea lor la lumina solară sau lunară, concentrată sau nu, prin îngroparea lor în pământ sau nisip, încheiată totdeauna printr-o purificare Reiki”¹¹⁰.

Despre netemeinicia vindecărilor ocultiste, Sf. Nicodim Aghioritul spune: „Așadar, să nu te înșeli, creștinule, ci află că nici lupul nu se face vreodată oaie, după proverb, nici diavolul nu se face vreodată doctor; și că mai ușor poate să înghețe focul și să se încălzească zăpada, decât să vindece într-adevăr diavolul; fiindcă acesta, chiar dacă ar vrea să te vindece, nu poate, deoarece este cu totul neputincios, iar dacă presupunem că poate să te vindece, totuși nu vrea, deoarece sănătatea omului este un bun, iar diavolul urăște totdeauna cele bune și de aceea este numit dușmanul binelui”¹¹¹. Cristian Negureanu sesizează, la rândul lui, corect, faptul că așa-zisele vindecări sunt, de fapt, lucrări demonice, menite să distrugă ființa psiho-fizică a omului: „Nu cred că acești vindecători explică mai întâi oamenilor lucrarea mântuitoare a lui Iisus, arătându-le că în El trebuie să-și pună încrederea pentru a fi vindecați. Dacă nu fac acest lucru, este clar că alte forțe lucrează prin ei, duhul rău care reprezintă superegoul tămăduitorului potențând biocâmpul bolnavului, căruia i se normalizează astfel starea fizică. De multe ori, însă, această normalizare este însoțită de o dereglare a stării psihice”¹¹². Într-adevăr, cauza bolilor trupești stă în netratarea bolilor spirituale; de aceea și Hristos iartă păcatele înainte de a-i vindeca pe bolnavi. La rândul lor, „sfinții tămăduiau sufletul, după aceea trupul. Căci sufletul este veșnic, mult mai prețios decât trupul trecător, temporar. Oamenilor vindecați li se schimba întreaga viață, li se întărea credința, sufletul li se curăța de patimi”¹¹³. Harul divin, transmis în Biserică prin Sfintele Taine, este singura energie divină tămăduitoare a omului, în integralitatea lui, cu trupul și sufletul.

Un domeniu aparte al ocultismului de dată recentă este promovarea concepțiilor privind viața extraterestră și interacțiunea omului cu ea, prin intermediul deja celebrelor O.Z.N.. Există o religie ocultă, ufolatria, precum și multe secte, precum raelienii sau „îngerii Cyclamen”, care au construit o adevărată teologie eretică, bazată pe resurse ale genului literar S.F.. Cercetători avizați în domeniu semnalează că, întrucât entitățile OZN „se potrivesc unor tipare istorice ale unor tipuri morfologice existente anterior în multe tradiții oculte, acesta e un argument pentru faptul că ele sunt autohtone pe această planetă”¹¹⁴. De aici rezultă că OZN-urile și extraterestrii sunt de natură spirituală¹¹⁵ iar „experiențele OZN pot fi rezultatul hipnozei induse, al proiectării parapsihologice, (...) cu alte cuvinte, prin manipularea inteligentă a minții și a ordinii create, atât fizice, cât și spirituale”¹¹⁶. Părintele Rodion atrage atenția asupra caracterului lor paranormal, ocult, vorbind chiar despre demonismul lor implicit.

3. BISERICA ȘI OCULTISMUL

¹⁰⁸ D. Hristenco, *Radiestezia...*, p. 82

¹⁰⁹ Idem, *Reiki...*, pp. 79-80

¹¹⁰ *Ibidem*, p. 107

¹¹¹ Sf. Nicodim Aghioritul, *Despre vrăjitorie*, trad. Ion Diaconescu, Ed. Sophia, București, 2003, p. 38

¹¹² Cristian Negureanu, *op. cit.*, p. 116

¹¹³ Părintele Rodion, *op. cit.*, p. 81

¹¹⁴ John Ankerberg și John Weldon, *Realitatea despre OZN-uri și alte fenomene supranaturale*, Ed. Agape, Făgăraș, 1997, p. 38

¹¹⁵ Gheorghe Diculescu Neagoe, *op. cit.*, p. 276

¹¹⁶ John Ankerberg și John Weldon, *op. cit.*, p. 47

Biserica este cea mai puternică structură de luptă contra diavolului și, implicit, contra ocultismului, după cuvântul lui Hristos că „nici porțile iadului nu o vor birui”. Totuși, deși ea, în general, urmează linia infailibilității conferite de Hristos, anumite persoane au promovat, în numele ei, manifestări ocultе sau favorabile ocultismului. De asemenea, în multe situații, Biserica este ținta disimulărilor de diferite feluri ale practicilor magice, care caută să se impună printr-o falsă conveniență ecleziastică.

În trecut, s-a încercat stoparea ocultismului prin violență. Mircea Eliade sesizează faptul că tinerii zilelor noastre, însuflețiți de o cultură a rebeliunii, „au ajuns să fie interesați de grupurile gnostice și secrete, nu numai pentru prețioasa lor tradiție ocultă, dar și pentru că asemenea grupuri au fost persecutate de Biserică”¹¹⁷. Face, totuși, precizarea că aceste stări de lucruri s-au petrecut în spațiul romano-catolic (Inchiziția); în țările ortodoxe, o persecuție propriu-zisă n-a existat, deși activitățile respective au fost prohibite¹¹⁸. Pr. prof. Gh. Istodor insistă, ca factor favorizant al ocultismului contemporan, asupra moralității decadente a clerului catolic: „Dacă ne gândim la scandalurile de pedofilie, homosexualitate și concubinaj (numai 400 cazuri de pedofilie în ultimul deceniu), a preoților catolici „misionari” în America, ne explicăm înclinațiile spre satanism ale multor tineri, ce și-au pierdut încrederea în sfințenia sacerdotului și alegă la „mântuitor” ad-hoc, ce oferă rețete imediate de „eliberare”, de „mântuire” sau îmbogățire”¹¹⁹.

Oculțiștii recunosc puterea sacramentală și privesc spre ea cu admirație: „Necromanții invocă morții, vrăjitorul invocă pe diavol și tremură, dar preotul catolic nu tremură invocându-l pe Dumnezeu Cel viu!”¹²⁰; „În zilele noastre, în ciuda unei pierderi relative și provizorii a influenței preoților, nevoia de spiritualitate nu a dispărut”¹²¹.

Sub privirile nepăsătoare ale clericilor, ocultismele se răspândesc în viața creștinilor, uneori pornind chiar de la zidurile bisericilor și mănăstirilor, adică din locurile unde ele ar trebui anihilate. Este încurajat portul unor talismane, precum *Epistolia* sau *Visul Maicii Domnului*, încingerea cu cordele atinse de brăul Maicii Domnului, pentru dezlegarea neputințelor procreării sau purtarea în case a pământului sfânt din Ierusalim, a apei din Iordan etc. – dătătoare de binecuvântări. Se remarcă, în unele cazuri, susținerea eparhială privind aceste totemisme, fie prin aprobarea tipăririi lor, fie prin binecuvântarea dată comercializării prin magazine eparhiale, parohiale sau mănăstirești. „Cine poartă sau păstrează o amuletă sau un talisman așteaptă ajutor și ocrotire de la aceste obiecte neînsuflețite. Nu constituie acestea o insultă la adresa lui Dumnezeu?”¹²² – întreabă, pe bună dreptate, K. Hasel. Iar pr. prof. Gh. Drăgulin remarcă slaba catehizare a ortodocșilor care poartă talismane: „Aceștia trebuie să fie atenți la cunoașterea adevăratei credințe arătată în fapte bune. Altminteri, evlavia este scoasă din suflet pe epidermă și toată strădania lor se reduce la purtarea unor obiecte, la împodobirea exterioară cu zgărzi colorate și cu lăntuțe de aur”¹²³. Bigotismul, falsul misticism conduc spre demonism, așa cum bine observă un teoretician ocult: „Nu se știe ce putere supraumană a răutății obțin bigoții abuzând de sacramente. Nimic nu este mai otrăvitor decât un scandalagiu care se împărtășește”¹²⁴.

Mai grav este cazul acelor slujitori bisericești care cad singuri victime curselor demonice, făcându-se slujitori ai vrăjmașului, prin implicare directă în practici ocultе. Sf. Nicodim Aghioritul semnalează această practică în Creta și Cipru: „Unii preoți iau lumânări de smoală și merg prin munți și vălcele, și acolo le aprind și, purtând întoarse lucrurile lor sfinte, citesc *Cartea de vrăjitorie* sau, mai bine spus, *diavolească* și astfel fac să le moară dușmanii sau să le crape animalele”¹²⁵. Magia cu cele sfinte este descrisă ca fiind o interpretare ghicitoarească a textelor Evangheliei, urmată de sfaturi potrivite: acatiste, sărindare și alte slujbe, cu prinoasele însoțitoare¹²⁶. Din păcate, fenomenul este încă prezent la noi, despre aceasta dând mărturie mass-media românească postdecembristă¹²⁷. Trist este faptul că nu s-au luat măsuri exemplare de pedepsire a celor vinovați, motiv pentru care situația n-a fost încă eradicată în totalitate.

¹¹⁷ Mircea Eliade, *op. cit.*, p. 71

¹¹⁸ *Ibidem*, p. 101

¹¹⁹ Pr. lect. dr. Gheorghe Istodor, *Misiunea creștină ca activitate permanentă și practică a Bisericii*, Ed. Sigma, București, 2006, p. 220

¹²⁰ Éliphas Lévi, *op. cit.*, p. 39

¹²¹ Bernard Raquin, *op. cit.*, p. 81

¹²² Kurt Hasel, *op. cit.*, p. 79

¹²³ Pr. prof. univ. dr. Gheorghe I. Drăgulin, *Împotriva farmecelor și a altor superstiții*, Ed. Proxima, București, 2004, p. 44

¹²⁴ Éliphas Lévi, *op. cit.*, p. 37

¹²⁵ Sf. Nicodim Aghioritul, *op. cit.*, p. 17

¹²⁶ A se vedea Alexandru Ofrim, *Cheia și psaltirea. Imaginarul cărții în cultura tradițională românească*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2001, p. 312

¹²⁷ Exemplificări: Pr. Claudiu Vasilache din Moreni, jud. Neamț, care practica ocultismul într-un apartament din Roman – prezentat în *Curentul*, 21 aprilie 2005 ("Roman. Preot cu biserică la domiciliu"); pr. Alexandru Pop din Zoreni, jud. Bistrița-Năsăud – prezentat în *România liberă*, ediția de Transilvania, 19 septembrie 2006, ("Ghicitorul în Psaltire de la biserică din Zoreni"); pr. Ionel Vrăjitoru din Liteni, jud. Suceava; pr. Marian Ene de la Fotăchești, jud. Teleorman; starețul Ioan Boiciuc de la Mănăstirea Cotmeana – jud. Argeș (despre aceștia din urmă, pe lângă relatările din presa scrisă, există filmările cu camera ascunsă, difuzate sub genericul „Reporter incognito”, la Prima TV).

Tot cu conținut ocult sunt și acatistele multor creștini, care conțin cereri legate de succesul imediat, câștiguri nemuncite, influențarea destinului („noroc” și „soartă”), slava deșartă omenească (ranguri și poziții sociale), dar și „dezlegări” și „legări” de cununii (similare farmecelor), distrugerea dușmanilor etc. Mulți preoți încurajează astfel de practici, indicând, în plus: cumpărarea unui anumit număr de lumânări, rostirea unor rugăciuni, în număr și la ore fixe (asemeni mantrelor), procurarea prescurilor numai din anumite surse („necontaminate”), ținerea unor posturi necanonice (inclusiv duminica), precum și inevitabila repetitivitate a contactelor, pentru împlinirea cererilor (9 marți la rând la Sf. Anton, 9 pomelnice la Liturghia la 9 biserici într-o zi etc.). Și în aceste cazuri, reacția oficială bisericească, de condamnare a lor binemeritată, se lasă așteptată.

La fel de nefirească este și lipsa unor condamnări ferme asupra tuturor formelor prin care ocultii de diferite categorii atrag atenția, folosindu-se de prestigiul Bisericii pentru a induce în eroare naivii. Vrăjitori și vrăjitoare se pretind a fi călugări și maici, pozând la mica publicitate în ziare drept mari făcători de minuni, tămăduitori etc. Unii poartă și uniformă monahală, nestingheriți. Pr. prof. Gh. Drăgulin consemnează: „Ca și cum ar fi neputincioasă recurgerea la elementele diabolice și naturale, descântătorii se furișează până în preajma altarelor noastre. Ei invocă în acțiunile lor oculte și pe Dumnezeu și pe Maica Domnului, prezentați ca îngăduitori față de urcitoare și participanți la fapte compatibile numai cu firea diavolului”¹²⁸.

În catedrale și mănăstiri ortodoxe pot fi remarcați, cu ușurință, radiesteziști care pretind a se „încărca” de energie, atât pe ei înșiși, cât și uneltele lor: anse, penduluri, baghete etc.. Părintele Rodion remarcă o situație similară în Biserica Rusiei: „Senzitivii merg uneori ei înșiși la biserică, și pe unii îi indeamnă s-o facă pentru a se alimenta, cum le place să se exprime, "cu energii luminoase". O altă parte, mai puțin numeroasă, de senzitivi, merge la biserică pentru a se împărtăși, îndemnând și pe alții. De obicei, ei niciodată nu se spovedesc; își aleg acele biserici în care se fac spovedanii comune. Demonul este acela care îi indeamnă pe senzitivi să vină în sfântul lăcaș pentru a-l pângări, ceea ce îi produce o mare satisfacție”¹²⁹.

Majoritatea ocultiştilor nu numai că se afigurează în postura de mari evlavioși, dar le solicită și celor cu care vin în contact o apropiere de cele sfinte, în scopul câștigării încrederii lor, al atragerii, și, finalmente, al accentuării căderii lor din har. Sf. Nicodim Aghioritul avertizează: „Mai mult trebuie să o urăști pe acea urâcioasă babă sau pe acel urâcios vraci, deoarece folosesc spre jgînire și necinstire numele lui Dumnezeu și, creștini fiind, fac precum elinii, fiindcă și demonii, deși rostesc numele lui Dumnezeu, totuși tot demoni sunt”¹³⁰.

În țara noastră, pentru sporirea legitimității demersurilor oculte, s-a publicat antologia: *Icoane făcătoare de minuni și vindecători din România*, cuprinzând două părți distincte: o primă parte face scurte descrieri unor locașuri sfinte ortodoxe, biserici și mănăstiri ce conțin icoane „făcătoare de minuni” și sfinte moaște, dar și „cruci tămăduitoare” sau „izvoare miraculoase”, insistându-se asupra unor miracole recente. A doua parte este, însă, terifiantă: conține, într-o ordine aleatorie, prezentări detaliate ale celor mai vestiți ocultiştilor români, vindecători, clarvăzători, bioenergeticieni etc. Într-o nedreaptă alăturare, îi găsim laolaltă pe Părintele Teofil Pârâian și pe fiica mamei Omida și se vorbește de sacroterapie, alături de ghicit, turnat cositor, „făcături de dragoste”, bioenergie, „apă magnetizată” etc.¹³¹.

4. PATOLOGIE ȘI ÎNȘELARE

Este știut faptul că, atât practicanții ocultismului, cât și victimele lor, suferă dezechilibre psihice grave, datorită posesiei demonice la care sunt supuși. „Există un anumit număr de observații clinice ce se raportează la cazuri de tulburări psihice constatate la adepții științelor oculte (...) Este de necontestat că adevăratele dezechilibre au fost deseori atrase de către științele oculte ...”¹³² – consemnează Philippe Encausse. Același autor, dezvoltând acest subiect, definește delirul spiritist, ca patologie clinică în neuropsihiatrie, vorbind despre halucinațiile motrice (inclusiv levitația)¹³³, dar și starea maladivă a celor persecutați de prezența „vocalor”, care-i urmăresc fără încetare¹³⁴. În sfârșit, tot el descrie consecințele deosebit de grave ale asocierii fenomenelor oculte de practica toxicomaniei¹³⁵.

¹²⁸ Pr. prof. univ. dr. Gheorghe I. Drăgulin, *op. cit.*, p. 38

¹²⁹ Părintele Rodion, *op. cit.*, pp. 73-74

¹³⁰ Sf. Nicodim Aghioritul, *op. cit.*, p. 43

¹³¹ *Icoane făcătoare de minuni și vindecători din România*, Ed. Total Press, București, 1997, *passim*

¹³² Philippe Encausse, *op. cit.*, p. 107

¹³³ *Ibidem*, p. 140-141

¹³⁴ *Ibidem*, p. 154

¹³⁵ *Ibidem*, p. 155

Escrocheriile practicanților ocultismului sunt deja, de notorietate: între cazurile mediatizate ale banilor „arși” pentru necazuri și afișarea unui lux exorbitant la sediile unor vrăjitoare este o relație cauzală directă. Pr. Ioan Comănesci afirmă direct: „Vrăjitorii sunt niște mincinoși pentru că și stăpânul lor, Satan, este tatăl minciunii”¹³⁶. Alt autor este mai subtil: „Fenomenele aparținând metapsihiceii obiective sau materializărilor în care se circumscriu telekinezia, poltergeistul, hantisa, rapsul, ectoplasma ș.a., sunt relativ frecvent falsificate, datorită faptului că o serie de elemente de factură psihosociologică facilitează asemenea contrafaceri”¹³⁷. Pr. prof. Gh. Istodor arată că magia, astăzi, „a devenit, în general, doar instrumentul folosit de unii șarlatani, mai mult sau mai puțin instruiți, pentru a induce în eroare pe cei creduli. Ea suferă totodată acea regretabilă degradare proprie disciplinelor spirituale, degradare ce caracterizează neospiritualismul decadent al zilelor noastre”¹³⁸.

Oculțiștii înșiși își recunosc, într-o oarecare măsură, eșecurile. Radiesteziștii le pun tocmai pe seama presiunilor publice, pretinzând că, în experiențele particulare, rezultatele sunt cele favorabile, dar numai de ei știute¹³⁹. Similar, în privința eșecului descoperirii numerelor câștigătoare la loterie sau a rezultatelor competițiilor sportive, radiesteziștii obiectează că „marja de hazard este extraordinar de mare”¹⁴⁰, deci se rezumă a cântări „starea de vitalitate” a echipelor și ziua mai potrivită pentru extragerea LOTO, în combinație și cu predicțiile astrologice.

5. CONCLUZII: OCULTISMUL – UN PERICOL REAL

O primă idee, ce străbate de la un capăt la altul studiul de față, este categorica influență demonică asupra tuturor fenomenelor oculte. Os. Kuhlen extinde la scară planetară această influență, arătând, discret, faptul că ea este promovată și potențată de francmasonerie: „Eficiența deosebită a acțiunilor desfășurate de Piramida Ocultă se datorează, în primul rând, existenței unui riguros Sistem Ocult de Dominare a Lumii, sistem ce a fost pus la punct și adaptat permanent la noile condiții sociale, în sensul subordonării complete a resurselor pe care le oferă Terra la dimensiunea în care ne desfășurăm existența”¹⁴¹. „A-I crea pe Satana și a deveni Satana, acesta este marele arcan al magiei”¹⁴², afirmă Éliphas Lévi. Într-adevăr, ocultismul nu este altceva decât o formă mascată a satanismului¹⁴³. În zilele noastre, în contextul proliferării ideologiilor nihiliste, seculariste, în spiritul ostilității față de Bisericele tradiționale, tot mai mulți tineri aderă la neopăgânism, curent care promovează libertățile și dezinhibițiile sexuale, nuditatea, protejerea naturii și întoarcerea la formele primare, precum și dorința de a trăi exclusiv în prezent. Într-un astfel de mediu, nu pot lipsi ocultismele de tot felul. Față de proliferarea lor, precum și față de toate posibilele lor victime, Biserica are o datorie misionară explicită. Este de așteptat, așadar, o revigorare a lucrării pastorale de prevenire și combatere a fenomenelor oculte, la toate nivelurile vieții religioase românești, dar mai cu seamă a pastorației individuale, prin care se realizează prevenția, depistarea precoce și stoparea proliferării ocultismelor în câmpul misionar.

CURSURI NR. 5+6: CULTE NEOPROTESTANTE: BAPTIȘTII, EVANGHELIȘTII, PENTICOSTALII. CONTRA-MĂRTURIA NEOPROTESTANȚILOR ÎN ROMÂNIA

Vom analiza, pentru fiecare cult în parte, din punct de vedere misionar, un scurt istoric, un sumar de doctrine eretice specifice, elemente de organizare și de ritual, pătrunderea și dezvoltarea cultului în România, factori de proliferare prozelitistă și contracararea lor.

¹³⁶ Pr. Ioan Comănesci, *Puterea farmecelor, a vrăjilor și lucrările demonilor*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2008, p. 100

¹³⁷ Dr. Dan Mihăilescu, *Parapsihologia între adevăruri inexplicabile și falsuri plauzibile*, Ed. Tipomur, Târgu Mureș, 1992, p. 99

¹³⁸ Pr. lect. dr. Gheorghe Istodor, *op. cit.*, p. 208

¹³⁹ Aliodor Manolea, *op. cit.*, p. 19

¹⁴⁰ *Ibidem*, p. 332

¹⁴¹ Os. Kuhlen, *Sistemul ocult de dominare a lumii: istoria secretă a umanității*, Ed. Saeculum Vizual, București, 2007, p. 80

¹⁴² Éliphas Lévi, *op. cit.*, p. 39

¹⁴³ A se vedea Gheorghe Dicușcu Neagoe, *op. cit.*, p. 17

1. CULTUL CREȘTIN BAPTIST

A) Scurt istoric

Derivă din secta anabapțiștilor, înființată de Nicolas Storch și influențată puternic de Thomas Münzer, fost adept al lui Luther, care, în 1517 se desparte de el, numindu-l „carne ghiftuită” pentru că nu a promovat Reforma și în sfera socială. Are loc un război țărănesc, încheiat cu înfrângerea lui Münzer în 1525.

Învățăturile anabapțiștilor:

- necesitatea botezului din nou, prin scufundare, nu prin stropire
- tăgăduirea Bibliei: adevărata Revelație – rațiunea
- erau contra stăpânirilor lumești
- Raiul pământesc de 1000 de ani
- Hristos – simplu om
- Tainele – comemorative

1532 – se răscoală sub conducerea lui Thomas Backhold.

Reorganizator: Simon Menon, care face o călătorie misionară în Europa.

Apariția baptiștilor în forma actuală e legată de numele lui John Smith – pastor puritan care, în 1608, emigrează din Anglia în Olanda. Se ridică împotriva botezului pruncilor și va sfârși atras de menoniți.

Un adept al său, Thomas Holwys, revine în Anglia și va înființa prima Biserică Baptistă la Londra.

Se vor diviza în două grupuri: Baptiștii generali (ai lui Holwys, promovau conceptul de mântuire universală) și Baptiștii particulari (ai lui Henry Jakob, credeau în mântuirea prin predestinație). Se unesc în 1791, dar vor cunoaște multe alte divizări.

B) Doctrina

- sola scriptura, sola gratia, preoția universală
- cred în Sf. Treime
- condițiile mântuirii: 1. sola fide (fără fapte), 2. pocăința
- „Simboluri”: Botezul (rezervat adulților) și Cina Domnului – cu pâine frântă și vin
- Biserica – nevăzută; rugăciuni numai pentru vii
- Eshatologie: milenarismul, „starea intermediară” a sufletelor până la Parusie

C) Cultul

- zi dedicată: duminica (și unele sărbători)
- casa de rugăciune: sală, cu baptister, balcon, instrumente
- ora de rugăciune și ora biblică, pigmentate cu cântări (instrumentale și corale)
- Cina: o dată pe lună

- Cununia – nu Taină, ci act solemn: cântări, urări, predică
- Serviciul înmormântării – acasă, cu predică și rug. pentru vii, nu pt. morți

D) Organizare

Alianța Baptistă Mondială, cu sediul la Washington, din 1905

Federația Baptistă Europeană – 1948

Cei mai numeroși – în S.U.A.: Convenția de Nord și cea de Sud

Ramuri dizidente: 1. Biserica menonită (continuatorii anabapțiștilor, au pătruns și la noi)

2. Bapțiștii de sâmbătă (proveniți din mozaici și adventiști)
3. Bapțiștii unitarieni (neagă Sf. Treime)
4. Bapțiștii vechi (au predestinația rigidă)
5. Bapțiștii frățietății (de culoare)
6. Bapțiștii femeilor mironosițe – au botezul pruncilor și ierarhie feminină
7. Bapțiștii cufundători
8. Bapțiștii „celor 6 porunci” (un cod V.T.+N.T.)

E) Pătrunderea și dezvoltarea în România

Karl Scharschmit – primul baptist ce emigrează în România și fondează o biserică baptistă la București în 1856

Augustin Liebig – botează, în 1865, mai multe persoane în Dâmbovița

Antol Novak și Mihaly Kornay – răspândesc mișcarea în Bihor, Arad, Târgu Mureș, apoi în Dobrogea

Adorian – absolvent al Seminarului Baptist din Hamburg – devine pastor la București

1921 – primul Congres – la Buteni (Arad)

Figurează în Legea Cultelor din 1928, ilegali între 1942-1944, recunoscuți în Legea Cultelor din 1948.

Astăzi: Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din România, cu 2 Facultăți (Buc. și Oradea) și 3 licee: Buc, Timișoara, Cluj. Au 110.000 de adepți.

Organizare: filii, biserici, comunități, uniune. Uniunea – condusă de un Comitet, ales de Congres.

Revista: Îndrumătorul creștin baptist

F) Propaganda baptistă

Promovează expresia: „poporul baptist” – cuprinzând nu numai proprii adepți, ci și reprezentanții altor culte (potențial convertiți).

Cultivarea afectivității și sensibilității: spectacole, botezuri, căsătorii, excursii, ziua mamei, ziua copilului, majorat, acțiuni sociale.

Job-uri dedicate: muzicieni, medici, ingineri, profesori. Fac prozelitism la locul de muncă („datorie față de Hristos”).

Meserii, burse, ajutoare, plecări în S.U.A.

Imne cântate în locuri publice: stații feroviare, case sindicale sau de cultură.

Fac parte din Alianța Evanghelică din România, împreună cu Evangheliștii și Penticostalii; folosesc Biblia „Cornilescu”, dețin Editura Stephanus.

Mijloace moderne audio-video, coruri de adulți și copii (notiști!); carte: „Cântările Evangheliei”.

2. CULTUL PENTICOSTAL SAU „BISERICA LUI DUMNEZEU APOSTOLICĂ”

A) Istoric

1901 – Întemeietor: Carol Parham, pastor baptist din Kansas – susține că asupra sa și a unui grup de 13 persoane s-a pogorât Duhul Sfânt și au început să vorbească în limbi

Se răspândesc mai ales în S.U.A. (California), Norvegia, Germania

B) Doctrina

Botezul cu apă nu este suficient: se desăvârșește prin botezul cu Duh Sfânt, care conferă daruri: vorbirea în limbi, vindecări, profeții. El se săvârșește cu su fără punerea mâinilor, înainte sau după botezul cu apă.

„Revelația deschisă”: Răpirea Bisericii la Parusie, Mileniul, Satan legat, apoi dezlegat, învierea păcătoșilor, judecata.

Ritualuri: ungerea cu untdelemn a bolnavilor, consacrarea pastorilor și a caselor de rugăciune, prin punerea mâinilor.

Vorbirea în limbi, însoțită de tremurături, spasme, salturi, bătăi din palme, plâns.

Așa-zise limbi „îngerești”- bolboroseli.

Duhul Sfânt – creatură, „locțiitorul lui Hristos pe pământ”.

Text invocat: I Cor. 14,2: „în limbă insuflată, nu vorbește oamenilor, ci lui Dumnezeu” în comparație cu:

Fapte 2, 1-12: apostolii au vorbit oamenilor, în peste 15 limbi.

Adevărul e că în Corint nimeni nu i-ar fi înțeles, dacă ar fi vorbit în limbi străine.

Motivația glosolaliei: predicarea Evangheliei la neamuri.

Marcu 16, 17-18: în limbi noi vor grăi – adică necunoscute

Fapte 10, 44-46: și păgânii vorbesc în limbi – și ei sunt chemați

I Cor. 12, 28-30: Oare toți vorbesc în limbi? – restricție, nu limbi inexistente

I Cor. 13,8: Darul limbilor va înceta – este o harismă, cu efect limitat la perioada apostolică. Glosolalia a avut 3 scopuri: răspândirea rapidă și eficientă a Evangheliei, demonstrarea puterii creștinismului, arătarea universalității creștinismului.

René Poche, în cartea *Lucrarea Duhului Sfânt* descrie, printre alte manifestări pentecostale: smucituri violente, țipete, lătrături, leșinuri. Înrușiți sunt quakerii.

C) Răspândire pe glob

Grupări și fracțiuni:

1. Credința Apostolică
2. Adunările lui Dumnezeu
3. Biserica lui Dumnezeu
4. Biserica Pentecostală a Sfinților
5. Biserica Elim
6. Biserica Evangheliei depline
7. Pentecostalii negri
8. Biserica Apostolică de ziua a șaptea (în România – la Cluj)
9. Biserica lui Dumnezeu Apostolică botezată cu Duhul Sfânt – Universalității (în România – la Arad)
10. Biserica Nou Apostolică (condusă de Apostoli-Patriarhi)

D) În România

Primul pentecostal – Pavel Budeanu, arădean întors din S.U.A. după 1910.

Ion Bododea – pastor baptist din Brăilița – devine șeful Bisericii lui Dumnezeu Apostolice.

Prima casă de adunare – a soților Bradin (1922).

Interziși în 1925 și 1942, dar recunoscuți după 1944.

Au un Seminar la Buc. (Cotroceni), din 1976.

Revista lunară: Buletinul cultului pentecostal.

Fac parte din Alianța Evanghelică, dețin Stephanus.

Organizare: adunări, comunități, uniune. Se remarcă rromii lui Cioabă.

Primii ca număr între neoprotestanții din România: 1,2%.

E) Cult

Botezul – copiilor mari (să înțeleagă că Hristos este Mântuitorul lor personal).

Cina: cu azimă și must – se săvârșește fără deosebire de dată.

După Cină – spălarea picioarelor;

Căsătoriile – numai între pentecostali;

Ordinația pastorilor și diaconilor – în unele comunități, și femei;

Zi: duminica;

Dări către Cezar, jurământul – acceptate cele către autorități.

F) Prozelitism

Colaborări suspecte de corupție cu unele autorități locale: amplasarea de case de rugăciune fără autorizație;

Broșuri;

Oferirea „darurilor Duhului”;

„Vindecări” divine, care uneori eludează știința medicală;

Atacuri la adresa Ortodoxiei;

Atragarea membrilor familiilor și cunoscuților;

Foarte mulți adepți copii și tineri.

3. CULTUL CREȘTIN DUPĂ EVANGHELIE ȘI CREȘTINII DUPĂ SCRIPTURĂ

A. EVANGHELIȘTII

Cultul evanghelist apare în Elveția, în sec. XIX; se numesc Chrétiens. Zic că Însuși Hristos este Întemeietorul lor.

Au un amestec din doctrina zwingliană, calvină, baptistă.

a) Specific doctrinar

Botezul e unul, dar are 3 fețe: a)cu apă

b)cu Duh Sfânt (concomitent sau ulterior față de cel cu apă)

c)botezul „în moartea Domnului” – starea cea mai înaltă de sfințenie

Botezul – la maturitate

Cina (masa) Domnului – act comemorativ la care Hristos este de față. Se face cu pâine (simbol al unității Bisericii) și vin.

Parusia are 2 etape: 1. tainică: Hristos va veni să răpească Biserica și nu va atinge pământul; numai Biserica îl va vedea. 2. publică, la 7 ani de la răpire. Satana va fi legat 1000 de ani (împărăția păcii pe pământ). Dușmanii vor fi nimiciti, iar dreptii înviați.

3 categorii de participanți la mileniu, după Apoc. 20,4: scaunele de domnie și judecată, sufletele martirilor și cei ce nu s-au închinat fiarei și n-au primit semnul ei.

4 judecăți: - a celor credincioși în cer

- a celor aflați în viață la Parusie, când vine Mileniul

- a păcătoșilor, la sfârșitul Mileniului

- a diavolilor

3 ceruri: - atmosfera

- stelele / acestea la judecată vor arde

- raiul, rezervat îngerilor și dreptilor

La Parusie se va face convertirea iudeilor „ca o înviere din morți”.

b) în România

Primul evanghelist este misionarul englez Broadbent, apoi elvețianul François Bernay, care ține adunări în București (P-ța Galați) și i se alătură personalități precum Negruzzi și Brăiloiu.

Sora sa, Sarah Bernay, îi evanghelizează pe sașii din Râșnov, Codlea, Sibiu, Cisnădie.

În 1909, fam. Bernay e expulzată. Sarah se refugiază la Rusciuc, păstrând legătura cu evangheliștii români.

„Evanghelizarea” este continuată de oameni simpli, conduși de Ioan Petrescu.

În 1912, arhitectul elvețian Buhner se stabilește la Ploiești, unde înființează o „adunare” și prezintă autorităților spre aprobare un „statut”.

Grigore Fotino Constantinescu – se autointitulează „primul predicator evanghelist român”. Fiu de ofițer, stă 4 ani în Elveția, se întoarce, dar, odată cu începerea războiului din 1914, se retrage la Iași, unde deschide o casă de rugăciune, numindu-se „predicator evanghelist șef”. Noua grupare se răspândește cu repeziune în Moldova, Basarabia și Bucovina. Scoate revista „Buna Vestire”, iar colaboratorul lui de la București, Gh. Teodorescu, editează revista „Viața și lumina” și broșuri care expun doctrina Creștinilor după Evanghelie.

B) CREȘTINII DUPĂ SCRIPTURĂ sau BISERICA EVANGHELICĂ ROMÂNĂ

În timpul primului război mondial, apare gruparea „Creștinii după Scriptură”, condusă de preotul ortodox apostat Tudor Popescu, care, mai apoi, va fuziona cu „Creștinii după Evanghelie” (1937).

La biserica Sf. Ștefan – „Cuibul cu barză” (București) au activat: pr. Tudor Popescu și cântărețul Dimitrie Cornilescu. Pentru a scăpa de încorporare, Cornilescu intră în monahism și se stabilește nu la o mănăstire, ci la moșia prințesei Calimachi Raluca de la Stăncești – Botoșani, unde traduce Biblia în varianta care-i poartă numele (și care va deveni în scurtă vreme cartea de căpătâi a tuturor sectelor). Apoi, se întoarce la București, unde, împreună cu pr. Tudor Popescu, aplică metode neoprotestante în biserică: renunță la cult, țin ședințe duminicale serale, practică rugăciunea liberă și tâlcuirea proprie a Scripturii. Cornilescu se retrage și pleacă din țară, iar Tudor Popescu e caterisit și cumpără, împreună cu R. Calimachi, un imobil în Cotroceni, pe care-l vor dedica noului cult.

Fuziunea între Creștinii după Evanghelie și Creștinii după Scriptură a fost menționată în Legea cultelor din perioada comunistă, ele numindu-se Ramura 1 și Ramura 2. Diferențe: cei din Ram.1 au botezul exclusiv pt.adulți și acceptă instrumentele în cult; ceilalți nu.

Răspândire: mai ales în București și Ploiești. În Banat: Andraș Gh.

După 1989, s-au separat din nou, Creștinii după Scriptură luând denumirea de *Biserica Evanghelică Română*.

c)Cult

-Case de rugăciune

- educația copiilor se face în adunare
- intrarea în comunitate se face în urma catehizării: „I-ai primit pe Domnul Isus ca Mântuitor al tău personal?”
- zi: duminica. Serviciul include, atât dimineața, cât și după masă: rugăciuni, Cina Domnului, ora de evanghelizare.
- unele sărbători, după influență tudoristă, inclusiv în cinstea sfinților
- servicii cultice și în prima săptămână a anului, în săptămâna mare precum și miercuri și joi seara.
- cultul e condus de presbiteri
- nu au zeciuiele, ci „donații benevole”.
- Comunitatea: Adunarea locală. O dată pe an are loc Conferința religioasă (a Adunărilor).

d)Prozelitism

- Relații cu străinătatea: campanii de „evanghelizare” ale Evangheliștilor străini pe stadioane
- 0,2% adepți
- Alianța Evanghelică, Stephanus
- atragera membrilor familiilor
- convingerea celor nesiguri în credință
- distribuirea gratuită de Biblii (Cornilescu) – ediții integrale sau fragmentare.

4. CULTUL ADVENTIST DE ZIUA A ȘAPTEA

A) Istoric

Denumire: de la adventus – venire și ziua sabbatului = învățături doctrinare de bază

Venirea a 2-a, numită și Parusie (de la paristimi – gr.) a preocupat dintotdeauna pe creștini. Este strâns legată de conceptul de „mileniu”. Mileniștii apar încă din secolul I. Sub o formă simbolică, susțin hiliasmul și unii dintre Părinții și Scriitorii Bisericești, dar, încă de la început, acesta este considerat erezie.

Prezicerea Parusiei:

- anul 1000

-Fifth Monarchy Men (în timpul lui Cromwell)

-Swedenborg (Biserica Noului Ierusalim) – pretinde, în 1743, că a descoperit lumea spiritelor bune și rele. Aici, susține el, au avut loc a doua venire și judecata în 1757.

Adventismul:

1831 – William Muller – fermier baptist din Massachusetts – a început să predice despre sfârșitul lumii: parusia și mileniul, calculate de el a se petrece în 1843.

Calcul bazat pe textul Daniel 8,14: „curățirea templului peste 2300 de zile”, înțelese drept ani, socotiți de la 457 î.Hr. (robia babilonică) = 1843.

Anul trece fără a se petrece nimic, dar un discipol al lui Muller, Samuel Snow, susține că e o greșeală de calcul, iar data exactă e 10 octombrie 1844, pentru că anul mozaic începe toamna.

Data e cunoscută ca „nebulia de la Boston”- mulți își vând averile, așteptând înfrigurați parusia. Muller recunoaște că s-a înșelat. Se creează derută; au loc divizări.

Continuatoarea lui Muller va fi metodista Hellen White, cunoscută cu dezechilibre psihice. Ea reinterpretează textul Daniel 8,14 în sensul curățirii sanctuarului ceresc. Deci, calculul n-a fost greșit; Hristos a venit, dar pe nori.

Influențată de căpitanul de vas Joseph Bates, ea are „revelația” Sabatului.

1860 – Conferința Generală – se înființează Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea.

White are, în continuare, peste 2000 de „viziuni”, până la moarte (1915). Va fi numită de adepți „spiritul profetic”.

B) Doctrine și practici specifice

-Parusia în chip nevăzut în 1844 = curățirea Sanctuarului ceresc – lucrare de judecată ce se va încheia odată cu timpul lăsat pentru pocăință oamenilor.

-Sola Scriptura, sola fide, sola gratia.

-credeința în Sf. Treime

-egalitatea legii V.T. cu cea a N.T. Consecințe: sabbatul, zeciuiala, mâncăruri curate și necurate, abținerea de la alcool și tutun.

-Botez la maturitate

-Predica: necesară (prozelitism)

-sufletul e muritor

-Cina Domnului – cu azimă și must (simboluri), se face de 4 ori pe an, unită cu rânduiala spălării picioarelor.

-la sfârșitul mileniului, cei drepti înviați în cer coboară pe pământ, iar satana și păcătoșii înviați sunt distruși. Începe acum raiul pământesc. Nu cred în iad și chinuri veșnice.

C) Organizare în lume

80 de Uniuni, 10 Diviziuni și, mai presus, Conferința Generală, cu sediul la Washington din 1862.

Dețin: 5 universități în S.U.A., 4500 de școli, 500 de spitale și clinici, 30 de avioane și nave, 40 de fabrici, 50 de edituri.

Fostul președinte R. Reagan – adept.

D) În România

1870 – Pitești: Mihail Czechowski și, mai apoi, Toma Aslan

1881 – Sarighiol, Dobrogea: etnici germani și rusul Babienco

1900-1906 – București: Petre Paulini (student la medicină) și ofițerii Demetrescu și Panaitescu, toți școliți la Seminarul Adventist în Germania

1907 – prima Conferință adventistă

1920 – primul Congres, care generează Uniunea Comunităților Adventiste, organizată, mai apoi, în 6 „Conferințe”, după provinciile istorice românești. Dețin un Seminar la Focșani (actualmente, la București).

1942-44 – interziși, apoi vor figura în Legea cultelor din 1948.

Organizare actuală: comunitatea, conferința și uniunea de conferințe.

Publicație: Curierul adventist

E) Cultul

Case de rugăciune cu: amvon, baptisteriu, scaune, loc pt. cor, orgă, instrumente, instalații moderne

Zi: sâmbăta – care începe de la apusul de vineri

Vineri seara: cântece, rugăciuni, citiri, predică

Sâmbătă: dim.: ora de rugăciune, Școala de sabat și predică

După-masă: o oră specială (de rugăciune, muzicală, pt. caritate sau pt. familie – prin rotație)

Botez la majorat, printr-o singură scufundare

Cina – o dată la 3 luni, sâmbăta. Cei ce se împărtășesc anunță acest lucru printr-un bilet sau prin ridicarea mâinii. Se unește cu spălarea picioarelor, pe perechi (bărbați cu bărbați și femei cu femei).

Cununia: duminica sau în alte zile (nu sâmbăta).

Serviciul înmormântării: acasă + cimitir

Punerea mâinilor: sâmbăta, se efectuează de către juriul de pastori. Ordinația se dă și femeilor.

F) Prozelitism

-Actualizarea studiilor biblice

-Burse tinerilor studioși: Conservator, Medicină etc.

-speculează frica de Eshaton

-Control asupra adeptilor: mutarea cu domiciliul se face numai cu scrisoare de recomandare

-Nu se admit căsătorii mixte, ci numai cu convertirea prealabilă a soțului /soției

-sistem educațional: școala de sabat

-cinstirea ostentativă a sâmbetei: afișe, solicitări privind programarea unor examene sau alte activități duminica, nu sâmbăta.

-microgrupuri profesionale – echipe de meseriași care nu lucrează sâmbăta

-oferte de job-uri în Spania, S.U.A., Israel

-concerte, spectacole

G) Dizidențe

Advențiștii reformiști (în România – Gh. Catană, în Ardeal)

„Profetul” Satmari din Piatra Neamț – „familii edenice”

Bibliografie: Armour, Michael D., Ph.D., *Un ghid al Bibliei pentru începători*, Ed. Charta, Sf. Gheorghe, 2000, Bunaciu, Ioan (bap.), *Istoria răspândirii credinței baptiste*, Ed. Univ. din Buc., Călugăreanu M., *Advenștismul și dreapta credință*, Tip. Mân. Neamțu, 1924, Chirică, pr. Petru, *Feriți-vă de advențiști, evangheliști, baptiști și mileniști*, Tipografia cooperativă, Iași, 1930, Dan Paul (bap.), *Adevărul despre mișcarea advenștistă*, Ed. Alfa-Omega, București, 2002, David, Diac. Prof. Dr. Petre I., *Misiunea creștină astăzi. Neoproteștanți vechi și noi. Secte*

religioase și grupări anarhice, în G.B., An L (1992), Nr. 1-3; Deheleanu, pr. Petre, *Manual de Sectologie*, Arad, 1948, Idem, *Glossolalia sau vorbirea în limbi ca dar harismatic*, Ed. Ep. Aradului, 1949, Felea, pr. Ilarion, *Ereticii și rătăcirile lor doctrinare*, Ed. România creștină, Buc., 1999, Heijkoop Henk L.(ev.), *Scrisori către tineri*, G.B.V., Dillenburg, 1991; Ilie, arh. Cleopa, *Călăuza în credința ortodoxă*, Ed. Ep. Romanului, 2000, Menzies W., Horton S. (pent.), *Doctrina biblice. O perspectivă pentecostală*, Ed. Life Publishers, Oradea, 1999, Moise Antal, *Doctrina și misiunea baptistă din perspectiva ortodoxă*, Brașov, 2004; Moldovan, Aron, *Doctrina biblice*, Centrul adventist de resurse și documentare, Cernica, 2004, Moldovan, Vilhelm, *Manualul doctrinelor biblice A.Z.Ș.*, Ed. Viață și Sănătate, Buc., 1992, Panaghiotidi, P., *Rătăcirea pentecostalilor*, ed. Orthodoxos Kypseli, 1993, Popovici, Petru (ev.), *Ești sigur?*, Ed. Liga Bibliei, Buc., 2004; Pyle, dr. Larry (bap.), *Stop mersului la biserică! Modelul de a fi Biserica lui Hristos*, Ed. Shalom, Oradea, 2002; Simeon, pr. Adrian, *Biserica, sectele și frații mincinoși*, Ed. Pelerinul, Iași, 1997, Smith, Uriah (adv.), *Explicația profețiilor lui Daniel și Apocalipsa*, f. ed. și loc, 2001, Tache, Sterea, *Credință și misiune*, Ed. Sf. Arhiep. Buc., 1999, Țon, Iosif (bap.), *Să ne cunoaștem crezul*, 1998, Weber, Max, *Les sectes protestantes et l'esprit du capitalisme*, Ed. Flammarion, Paris, 2000; White, Ellen G. (adv.), *Hristos, lumina lumii*, Ed. Viață și Sănătate, Buc., 2002, (sau, mai aproape de titlul original: Idem, *Tragedia veacurilor*, Ed. Viață și Sănătate, 1981), Idem, *Calea către Hristos*, Ed. Prisma, Tg. Mureș, 1999.

CURS NR. 7: NOI CULTE ȘI MIȘCĂRI DIZIDENTE ÎN LUMEA NEOPROTESTANTĂ: PROZELITISMUL ADVENTO-MILENIST

5) ADVENTIȘTII REFORMIȘTI

Dizidentă în cadrul Cultului Adventist de ziua a șaptea

Hellen White – „spiritul profetic” – și-a ales 12 femei profetese. Între ele se impune Margaret Rowen din Los Angeles.

Ea pretinde că White i-a descoperit noi secrete: refuzul înrolării în armată pentru păstrarea eternei păci, inutilitatea căsătoriei, interzicerea consumului de carne. Cultura este de la Antihrist. Se păstrează, evident, cinstirea sabbatului.

Prezenți în Europa: Germania și România (un sas – Kramer)

Există la umbra Cultului Adventist de Ziua a Șaptea; difuzează broșuri: Solul misionar și Păzitorul adevărului.

Sunt demascați de Petre Paulini, în cartea sa *Profeți falși și profeți mincinoși*.

Folosesc multe din scrierile lui White; adesea sunt confundați cu adventiștii de ziua a șaptea.

Mai nou, promovează regimul lacto-vegetarian prin publicații, cărți și rețele de magazine „naturiste” de tip „Plafar”.

Bibliografie: Nicolici, D., *Adventiștii de ziua a șaptea și Mișcarea de Reformațiune*, Ed. Păzitorul Adevărului, 1933.

6) MARTORII LUI IEHOVA

Alte denumiri: studenți în Biblie, mileniști, russelliști.

a) Istoric

Fondator: Charles Taze Russell – presbiterian de nuanță pietistă, apoi adventist. Bogat, călătorește la Locurile Sfinte și-și sistematizează primele idei doctrinare: iminența sfârșitului lumii, inexistența iadului, conceptul de Armagedon, mileniul.

Strânge, în 1872, primii „studenti în Biblie”. Acordă o mare importanță V.T.

Specificul acestei grupări: predilecția pentru calcule ale Parusiei. Exemple:

1874 – primul eșec, dar și prima „consolare”: „Hristos vine ca un fur”.

1875 – de la 625 î. Hr. – anul robiei și ultimul jubileu, se adaugă 50 de jubilee (2500 de ani), pentru a se ajunge la Mileniu – Marele Jubileu.

1878 – înviază și apostolii, la 3 ani și ½ de la venirea „în duh”

1914 – o nouă venire „pe nori”, Hristos își strânge aleșii (144.000) cu care va governa din cer peste paradisul pământesc. Această lucrare continuă și astăzi, iar încheierea ei este iminentă. Calculele pt. acest an se bazează pe textul Apoc. 12, 6-14 – echivalența între 1260 de zile și sintagma: o vreme, vremuri și jumătate de vreme. Forțând lucrurile (considerând pluralul vremuri ca dual), iehoviștii adună: 3 timpuri și ½, care trebuie socotite în cele 1260 de zile, rezultând un timp = 360 de zile. 7 timpuri = 360x7=2520 zile (606 î.Hr. – 1914 d.Hr.).

1925 – noul lider, Rutherford, afirmă: „starea de lucruri a lui Satan diavolul se va termina până cel mai târziu la 31 decembrie 1925”. Calcul: primul jubileu al lui Moise a avut loc în 1575 î.Hr. Adunând 70 de jubilee (3500 de ani) rezultă anul 1925.

1975 – propus de un alt lider, N.H. Knorr. Calcul: de la facerea lumii până în 1975 sunt fix 6000 de ani (cele 6 zile ale creației), care se continuă cu odihna milenistă (ziua a 7-a).

2000 – îi fascinează pe iehoviștii de rând; capii, însă, sunt reținuți. După atâtea eșecuri, preferă o variantă ambiguă : sfârșitul lumii va veni până la trecerea generației aflată în viață în 1914, anul venirii lui Hristos pe nori.

De la apariția lor, iehoviștilor le sunt interzise manifestările, datorită orientărilor lor antisociale și antinaționale. Rutherford și alți lideri au fost închiși între 1916-1919, datorită îndemnurilor antimilitare. Vor interpreta acest fapt ca pe o împlinire a profeției apocaliptice a martorilor credincioși, care vor învia după 3 zile și ½ (Apoc.11,11).

B) Doctrina

-numele lui Dumnezeu – Iehova – prezent în traducerea lor eretică a Bibliei (New World Translation) de 7210 ori

-nu cred în Sf. Treime

-Hristos e „cel mai mare om care a trăit vreodată”. Anterior întrupării, dar și după aceasta, e confundat cu Arhanghelul Mihail

-Duhul Sfânt – energie impersonală

-calculează parusia, evidențiază „semnele” ei, susțin frenetic mileniul – împărăție pământească de 1000 de ani

-nu cred în suflet, nici în iad și chinuri

-învierea aleșilor „din memoria divină”

-împărțirea celor mântuiți în clase: 144.000 de „martori” vor governa în cer cu Hristos, restul pe pământ

-citesc și interpretează Biblia asiduu, în special cărțile Daniel și Apocalipsa, cu descrieri terifiante: Armagedonul – război final între bine și rău

-nu cinstesc pe Maica Domnului, sfinții, moaștele

-neagă crucea; afirmă că Hristos a fost răstignit pe un par

-nu au sărbători și sunt foarte ostili atât celor creștine (Paște, Crăciun), cât și celor laice

-nu au Sf. Taine

-prozelitismul – cerință expresă; ridicat la rang de dogmă

C) Practici ce contravin moralei creștine

-interzicerea transfuziilor, a altor tratamente medicale, vaccinuri, transplanturi

-refuzul apărării patriei: guvernarea mondială – „regatul lui lehova”, nerespectarea drapelelor, imnelor, refuzul exercitării dreptului la vot;

-izolarea socială, refuzul contactelor cu „nemartorii” în afara întâlnirilor prozelitiste

-acuzatii de posedare demonică a tuturor organizațiilor religioase, sociale, politice, naționale și internaționale

D) În România

-ardeleanul Ioan B. Sima, întors din S.U.A. în 1920 – primul promotor; în 1927 își dă seama de rătăcirea milenistă

-preiau organizația ungară Kiss și Szabo

-interziși între 1927-1944 și 1948-1989

-încearcă să organizeze un congres mondial la București în 1996 – respins

-recunoscuți drept cult în 2000

E) Prozelitism

-în familie și societate – vizite celebre pentru studii „gratuite” ale Bibliei la domiciliu

- unele semnale de violență, practici imorale
- revistele cu cel mai mare tiraj de pe glob: Turnul de veghere și Treziți-vă!, broșuri, pliante, cărți
- cartea: Să aducem argumente din Scripturi – manual de prozelitism
- congrese megalomane pe stadioane
- sistemul educațional: școli particulare, forme de grupare impuse, respingerea internatelor școlare
- restricții: T.V., P.C. (pentru membri); folosirea lor pt. publicitate

F) Cult

- 5 adunări /săptămână, dedicate pregătirii activităților prozelitiste: Întrunirea de serviciu, Școala de minister teocratic, Întrunirea publică, Studiul Turnului de veghere, Studiul de carte
- clădiri: „Sălile Regatului”
- congrese
- prozelitism normal: rapoarte de teren
- nunta, înmormântarea – prilejuri prozelitiste
- „comemorarea morții lui Isus” – întâlnire anuală cu un numeros public
- botez în piscine, la congrese
- recunoașterea drept cult religios – tendință de autodeterminare, stârnește mânia unor aripi extremiste (ex.: dizidența Asociația Credința Adevărată a Martorilor lui Iehova din România – cu sediul la Cluj, care reproșează, în principal, organizației-mamă, tocmai acest tip de colaboraționism cu statul „satanizat”).

Bibliografie:

Scrieri despre Martorii lui Iehova: Pr. dr. David Pestroiu, *Ortodoxia în fața prozelitismului Martorilor lui Iehova*, Ed. Insei Print, Buc., 2005, Idem, *Martorii lui Iehova – sunt ei creștini?*, Ed. România creștină, Buc., 1999; Mureșan, Lect. Dr. Radu Petre, *Atitudinea Bisericilor Tradiționale europene față de prozelitismul advent*, Ed. Univ. Buc., 2007, Idem, *Martorii lui Iehova pe calea instituționalizării. Problema adaptării unui discurs sectar*, AFTOUB 3 (2003-2004), p. 555-573.

Cărți iehoviste apărute în românește (editor: Societatea Watch Tower): *Tu poți trăi întotdeauna în paradis pe pământ*(1986), *Cunoștința care conduce la viața veșnică* (1995), *Să vină regatul tău!*, *Tinerii se întreabă: răspunsuri practice* (1993), *Să aducem argumente din Scripturi* (1989), *Cum a apărut viața, prin evoluție sau prin creație?* (1988), *Să ne apropiem de Iehova* (2002), *Cel mai mare OM care a trăit vreodată* (1995), *Securitate mondială sub domnia „Prințului Păcii”* (1990), *Ce ne învață în realitate Biblia?* (2005), *Să acordăm atenție profeției lui Daniel!*(1999), *Biblia – Cuvântul lui Dumnezeu sau al oamenilor?* (1991), *Există un Creator care se interesează de voi?* (1998), *Profeția lui Isaia – lumină pentru întreaga omenire* (vol. 1-2, 2000), *Cartea mea cu relatări biblice* (pt. copii, 1983), *Apocalipsul – grandiosul său apogeu este aproape!* (1991). *Biblia iehovistă: Traducerea Lumii Noi a Sfințelor Scripturi. Noul Testament: Scripturile grecești creștine.*

CURS 8. ABATERI DE LA DREAPTA CREDINȚĂ ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC (I): GRUPĂRI DESPRINSE DIN ORTODOXIE (SCHISMATICE)

1. Mișcarea anticalendaristică (Stiliștii)

-1/14 oct. 1924 – B.O.R. a îndreptat calendarul, conform recomandărilor Conferinței Interortodoxe de la C-pol (mai, 1923). Acțiunea a fost respinsă de călugări și preoți fără cultură, fanatici, indisciplinați (monahii erau obligați să facă ascultare!), încurajați din afară (Rusia, Athos). S-au grupat în jurul mân. Slătioara, com. Râșca, jud. Suceava. Nu au fost recunoscuți drept „cult” aparte din partea statului.

-nu prea aveau preoți; au atras un arhieru, Galaction Cordun, caterisit de Sf. Sinod al B.O.R. în 1955, pe care îl declară „mitropolit”. El hirotonește necanonic (de unul singur) ca „episcop” pe Meftodie Marinache și amândoi pe Evloghie Oța (toți excluși din monahism și caterisiți de B.O.R.). La schitul stilist de la Copăceni (jud. Ilfov) este hirotonit episcop un alt caterisit și exclus, Glicherie Tănase, mort în 1984 și declarat în 1999 „sfânt”. Alt „mitropolit” stilist: Silvestru Onofrei.

-conducerea actuală: sediu – Slătioara, „mitropolit primat”: Vlasie, ajutat de „arhierii” Vasile Mogârzan și Fabian (ultimul la mân. Sfânta Maria – Militari, București).

-au existat și neînțelegeri (ex.: Cozma Lostun, „arhieru” stilist – alungat de la Slătioara).

-ierarhia stilistă actuală se recrutează din rândul celor fără pregătire teologică, al preoților caterisiți și monahilor excluși.

Manifestări specifice: - fanatism contra B.O.R., a clerului și credincioșilor ei;

-practică botezul și căsătoria din nou

-calendarul vechi, neîndreptat = dogmă (cu o eroare științifică de 11 min. și 14,02 sec. pe an);

-aplică Pidalionul (colecția de canoane a lui Nicodim Aghioritul), publicat în românește din 1844, reeditat, fără a fi adus la zi (cu referiri la autocefalie, patriarhie etc.) – mai important la ei decât Scriptura.

-consideră „Taine”: spălarea picioarelor, sfințirea bisericilor etc.

-liderii au averi uriașe, deși afișează condiții modeste. Practică peregrinările în scopul colectării de ajutoare pe la biserici și mănăstiri ale B.O.R. sau cerșesc fonduri cu pancarte la gât în locuri publice.

-practici bigote: nunți fără lăutari, fără folclor, dansuri etc.

-Slătioara = centru de pelerinaj, la „moaștele sf. Glicherie, făcător de minuni”, cu cazare și masă asigurate.

-încercări de intrare în legătură cu Biserici Ortodoxe: deși pretind că au manifestări similare Bisericilor din Rusia, M. Athos, Ierusalim sau Serbia, nu au fost recunoscuți de aceste Biserici, ci li s-a cerut să intre sub ascultarea canonică a Sf. Sinod al B.O.R. În eparhii precum: Dunărea de Jos și Tomis creează confuzie prin greșita identificare cu lipovenii!

Bibliografie: Ilie, Arhim. Cleopa, *Cuvânt de lămurire în legătură cu rătăcirile stilștilor*, în B.O.R., nr. 3-4/1955, Pr. Ștefan Argatu, *Stilștii în România: istoric, adevăr, îndreptare (documente)*, Ed. Mila Creștină, Fălticeni, 2009; Const. Vulpescu (procuror trib. Putna), *Rătăcirea Calendaristă*, Tipografia concesionară Alexandru Țerek, Iași, 1935, Pr. lect. Dr. Radu Petre Mureșan, *Stilșmul în România*, Ed. Agnos, Sibiu, 2013.

2. Uniunea umanitară non-profit „BORNA”

-fondată de ing. Gheorghe Luca din București

- acesta a realizat „Calendarul natural al omenirii, sprijinind mișcarea stilistă, prin calcule așa-zis „științifice”.

3. „Ucenicii Sf. Ilie” sau „Turma Sf. Ilie”

-condamnați și anatematizați de Sf. Sinod al B.O.R. în 1994.

-proveniți dintre inochentiști.

-organizatori: Ioan Zlotea – ucenic al lui Inochentie de la Balta, participant, se pare, la Sinodul local din 1924, care a hotărât îndreptarea calendarului, numit „Tăticul de Sus”; Alexie de la Buzău (Anton Cojocaru, fost duhovnic la maici, la mână. Adam, mort în 1995), numit „Tăticul de jos”; frații Dumitru și Ilie Marin – „mămici alese”. În toți aceștia s-ar fi manifestat Dumnezeu Tatăl întrupat, Sf. Ilie sau Sf. Ioan Botezătorul. După moartea ierom. Ilie Marin, coada sa continuă să fie venerată de adepți. Actualul lider: Gheorghe Ciurăscu din Bârlad, supranumit: „Moșul” sau „Starețul Sfântului Ilie”. La Buzău, conducătorul este Ionel Partebună, fost absolvent de Teologie Ortodoxă la București. Alt „stareț” – Moș Angheluță, fost zidar. Planează bănuieli privind apartenența la grupare asupra mai multor preoți și teologi din părțile Moldovei, însă informarea asupra lor este dificilă, datorită caracterului ermetic al grupării.

Erori doctrinare:

- credința în reîncarnare.

-căsătoria e o spurcăciune înaintea lui Dumnezeu. Adevărata căsătorie: ca „frate și soră”. Sunt justificate, astfel, devieri sexuale precum masturbarea sau homosexualitatea.

-Dumnezeu confundat cu materia (panteism), identificat când cu Sf. Ilie, când cu Sf. Ioan Botezătorul, zicând că trebuia să fie prezent și Tatăl ceresc pe icoana Epifaniei (Bobotezei). Aceasta este, fără îndoială, idolatrie.

-venerează cerul și pământul, zilele și calendarul

-atributul de creator al cerului și pământului îl are tot Sf. Ilie.

- nu numai Hristos a înviat, ci și alte persoane sfinte: Sf. Ilie, Inochentie, Maica Domnului, Ioan Botezătorul. Se salută cu: ... (fiecare din persoanele de mai sus) a înviat; adevărat a înviat!

-preoții care au soții sunt nevrednici de slujire. Există și o preoție laică, „a Sfântului Ilie”: orice bărbat este considerat, aprioric, „diacon”, iar unii primeau și rang preoțesc, prin „hirotonie” de către „patriarhul” Alexie.

- Maica Domnului este moldoveancă, reîncarnată într-o monahie: Arsenia Dimofte.
- țin calendarul neîndreptat, cu adăugiri de „sfinți”: Inochentie de la Balta, Petrache Lupu de la Maglavit, Ioan Zlotea, Alexie de la Buzău, Ilie Marin etc.
- Au ritualuri păstrate din B.O.R., la care adaugă creații proprii (acatiste exagerate).
- cult accentuat pt. ziua de vineri, atât pt. jertfa lui Hristos, cât și pt. Cuv. Paraschiva.
- scot miridă specială la Proscomidie pentru „patriarhul” Alexie de la Buzău.
- spovedania e publică sau prin corespondență; se face în fața bătrânilor numiți „bunei” și „stareți”.
- practică zeciuiala, în bani și diverse prinoase.
- se consideră aleșii Apocalipsei (cei 144.000).
- iertarea se acordă prin sărutări sfinte și stropiri cu aghiasmă. Euharistia se dă numai celor vrednici, fiind oferită și pentru acasă, pentru împărtășire zilnică.
- justifică minciuna și sperjurul pe textul din Fericiiri „mințind pentru Mine” greșit interpretat.
- exagerează pomenirile, metaniile, cultul sf. cruci (au cruci mari, de plumb, cu care binecuvintează în cele 4 zări).
- organizați în Bârlad, Sibiu, Galați, Tulcea, Vaslui, București, Buzău, Botoșani.

Bibliografie: Petraru, pr. dr. Gheorghe, *Secte neoprotestante și noi mișcări religioase în România*, Ed. Vasiliana 98, Iași, 2006.

4. Noul Ierusalim

- grupare cu specific apocaliptic (de unde vine și denumirea), condamnată de Sf. Sinod al B.O.R. (1993).
- adeptii se pretind adevărații ortodocși și provin dintre foști practicanți ai Meditației Transcendentale, artiști (Marian și Victoria Zidaru – artiști plastici; Ovidiu Lipan și Gh. Zamfir – simpatizanți, acum retrași din mișcare), preoți și monahi ortodocși grupați în jurul surorilor Virginia și Mihaela.
- Virginia, moartă în 1992, a fost declarată „sfântă” și i s-au alcătuit slujbe, acatiste, icoane etc.
- Sediu: Glodeni, lângă Pucioasa (Jud. Dâmbovița), unde au construit, după planurile soților Zidaru, un templu-ziggurat, în care nu au acces decât cei inițiați. Băiatul soților Zidaru moare accidentat sub zidurile unei construcții a grupării, fiind prezentat ca o „jertfă”. Alături, la câteva sute de metri, s-a înfiripat o „mănăstire” mixtă, sfidând canoanele. Tot aici, s-au realizat și alte anexe: chilii, spații de cazare pentru „frați” și „surori”, ateliere de „creație” etc.
- La început, Virginia și adeptii ei au avut binecuvântarea arhiepiscopului Irineu Pop Bistrițeanul, care a sfințit complexul la inaugurare, iar apoi a retractat, rămânând arhereu-vicar. În prezent, a ajuns Arhiepiscop de Alba Iulia.

-Au curajul să publice, atât sub formă de ziar(lunar), cât și în volum separat, „cuvântul lui Dumnezeu” – mesaje divine transmise sub formă de „revelație deschisă” – atât Virginiei, cât și urmașilor ei. Textele „provin” de la Dumnezeu Tatăl, Hristos, Maica Domnului sau „sfânta” Virginia și se adresează adeptilor într-un stil predicatorial naiv, cu greșeli de ortografie și ortoepie supărătoare. Inspirația este evidentă după mesaje similare din lumea catolică (Medjugorje). Mesajul lor este, categoric, apocaliptic.

Din cuprins: - România = Noul Ierusalim (țară aleasă a fi izbăvită de urgia Apocalipsei, dar nu pentru ierarhie, care e acuzată de corupție, ci pentru credincioșii ei).

-post continuu, inclusiv duminica și-n sărbători. Hrana cu alimente curate, necontaminate (nepoluate).

-căsătoria albă.

-port specific: bărbi și plete lungi (cozi), haine de in și cânepă.

-calendarul vechi (în legături cu stiliștii, cu care caută să implanteze schituri în țară. Ideea aparține soților Zidaru, desprinși de nucleul din Glodeni).

-ședere la case, nu în blocuri.

-„Atelierul de creație creștin-ortodox”, sub patronajul soților Zidaru, a imprimat un stil aparte, apocaliptic, în arta religioasă românească, foarte apreciat în țară și străinătate.

Bibliografie: David, P.I., *Invazia sectelor...*, vol.2, Adrian, Pr. Simeon, *Biserica, sectele și frații mincinoși*, Ed. Pelerinul, Iași, 1998.

5. Asociația Creștinilor Ortodocși Tradiționali Liberi/ Biserica Creștinilor Ortodocși Români /Biserica Ortodoxă Tradițională (Strămoșească) sau „a Vlahilor de Pretutindenii”/ „Mitropolia Autonomă Creștin Ortodoxă după Vechiul Calendar / Mitropolia Moldovlahiei

- diferite denumiri, pentru structuri religioase pseudo-ortodoxe în formare, cu mai multe centre: la Piatra Neamț, Bodești (Neamț), Fundata, Bran și Feldioara (Brașov), Constanța, Ruginești (Vrancea), Copăceni (Ilfov), Giurgiu, Mihail Kogălniceanu (Constanța), Secuienii Noi și București. Prezență puternică în diaspora românească din Europa, în special din Italia

- lideri:

1.„Mitropolitul” Ioan Preoteasa (n. 1956, la Adunații Copăceni, jud. Giurgiu) – fost preot la Parohia Saxoni, Protoieria Giurgiu Nord (1989-1990), pe care o abandonează, fugind în S.U.A.. Soția, Maria Neagu, învățătoare, îl acuză de „imoralitate, violență, viață parazitară și comportament nefiresc”¹⁴⁴, în procesul de divorț soluționat de Judecătoria Buftea cu desfacerea căsătoriei din vina exclusivă a soțului ei.

- în S.U.A. a fost acuzat de sustragerea fondurilor comunității românești din Las Vegas.

- întors la București cu planuri de a fi numit episcopul Giurgiului (cu oarece sprijin politic), dar este caterisit de Sf. Sinod, prin Hotărârea nr. 1/2005.

¹⁴⁴ Cf. revistei *Plaiul Fundatei*, An. I, Nr. 1, p. 4

- în 2004, este „hirotonit” mitropolit de către un sobor format din 7 „arhieri” aparținând de o structură schismatică: „Adevărata Biserică Ortodoxă Rusă din Catacombe”, numită și „Biserica rușilor albi”, sau, în presa românească, „Biserica – K.G.B.”, condusă de Adrian Lapin și Varsanufie Solopov. Acțiunea s-a desfășurat în condiții obscure, într-un lăcaș de mici dimensiuni și cu public restrâns la câteva persoane, se pare că în Cernăuți.

- este remarcat în mass-media cu prilejul săvârșirii unei rânduiei necanonice – înmormântarea unei persoane publice decedată, potrivit cercetărilor, prin suicid;

- atrage preoți (nemulțumiți că nu li se recunosc „meritele”), monahi (aspiranți la arhierie aflați în dizgrație) și credincioși (mase de manevră), propunând forme speciale de nesupunere față de ierarhie. Exemple: preotul Dumitru Poiană din Ruginești, caterisit de B.O.R. pt. beție, comportament afemeiat și tentativă de suicid, Pascal Paul Teofil, fost monah la Mân. Bistrița, Țepului Dorel, fost frate la Sihăstria Rarăului, cu pretinsă hirotonie în M. Athos, Ioan Popa, un infractor de drept comun cu mai multe condamnări penale, divorțat și recăsătorit în Fundata - Brașov etc.

- 2006: presa dezvăluie întâlniri secrete ale adepților grupării în jud. Suceava (Vatra Dornei), dar și peste hotare (Ucraina);

- 2007: Elena Iovu, fostă croitoreasă din Ruginești, este deconspirată ca făcând parte din „Biserica Secretă” a lui C-tin Dogaru din Tecuci, în timp ce încerca să ctitorească un schit ortodox la Bodești – Neamț. De fapt, împreună cu soțul ei, Vasile Iovu, a donat doar un teren; restul investiției fiind rodul ortodocșilor din zonă. În urma depistării ei ca „arhierită”, „femeie-preot-ortodox”, „arhimandrită” și „stareță”, „hirotonind” împreună cu Dogaru diverse persoane în „clerul” Bisericii secrete, Centrul eparhial a dispus măsuri energice de restaurare a ordinii și de pedepsire a celor vinovați. În acest moment intră pe fir Ion Preoteasa, care profită de acest conflict, oferindu-și suportul pentru Elena Iovu, căreia îi recunoaște calitatea de „stareță”.

- încearcă înființarea unei mănăstiri la Copăceni – Ilfov, fără rezultat, în urma eforturilor misionare ale preotului ortodox Lică Lepădatu. A rămas doar o troiță amplasată în mijlocul unui câmp.

- încearcă joncțiunea cu gruparea anticlericală și antisinodală provenind de la Vladimirești (Alianța pentru renaștere spirituală din România), cu nucleele dizidente din jurul unor clerici și monahi contestatari ai unor ierarhi din conducerea Bisericii.

- Ion Preoteasa pierde procesul cu B.O.R.. Organizația sa nu are nici măcar statut de asociație religioasă, conform Legii 489/2006.

2. Onufrie (Olivian, născut Octavian Pop Bindiu), actualmente pretins „mitropolit primat” și „arhiepiscop de Bergamo”, „arhiepiscop de Sondrio și Vercelli” etc.

- fost capelan la Penitenciarul Găești, autor al unor lucrări privind misiunea socială a Bisericii

- după pensionare (2006), se afiliază așa-zisei Patriarhii necanonice de la Kiev și conduce reprezentanța din Italia a acestei structuri pseudo-ortodoxe schismatice

În România: „mitropolit” Gherasim Bratu (n. Gheorghe), foștii preoți caterisiți Ștefan Popa, Gabriel Mascaș, „arhimandrit” Filip (Constantin Florian), Mihail Claudiu Vasilache, Ștefan Bercașu, Cosmin Becică, Macarie (Nicolae Sima) – cu acuzații de pedofilie, Avondios din Como (fostul ieromonah caterisit Dimitrie Bica – homosexual militant pentru drepturile comunității L.G.B.T. etc.)

6. Biserica Secretă (Ascunsă) a Maicii Domnului

-structură religioasă în formare.

-lider: prof. Constantin Dogaru din Tecuci, primitor al unor „noi revelații”, pe care le publică în mai multe volume, cu largul concurs al unor sponsori. Se autointitulează „Înaltul Comunicator”, el însuși „mare preot”, „hirotonind” alte persoane, printre care și femei, pe toate cele 3 trepte (există, deci, și o ierarhie feminină – ex.: Elena Iovu – „arhierță”).

-leg. cu Turma Sf. Ilie, cu mișcările de la Vladimirești și Pucioasa.

-abateri doctrinare, cultice și morale: există „10 ceruri”, 8 Taine (a opta: „conlucrarea divină”), Dumnezeu-Tatăl are „încă 33 de fii neîntrupați”, revelația deschisă (noi texte „inspirate” – scrierile lui Dogaru, viziuni profetice și „descoperiri”), preexistența sufletelor, milenarismul, spovedania în grup, interdicții privind căsătoria și testarea „compatibilității” soților în prealabil, antisemitism agresiv.

-prozelitism: iertarea păcatelor se dă condiționat de răspândirea publicațiilor dogariste („cu 150-200 de Paraclise ale Preasfintei Treimi date de sufletul unui om care s-a sinucis, se poate scoate acel suflet din orice fel de chin al iadului”^{145!}); adepții sunt amenințați cu moartea („accidente”), dacă divulgă secretele grupării sau o părăsesc.

-salutul special: Vaviov! („smerita salutare cerească”).

-mesaj apocaliptic centrat pe „dezvăluirea” strategiilor oștilor îngerești, prezentate ca o ierarhie militară, cu grade diferite și cu poziționări specifice „celor 10 ceruri”; respectivii îngeri au felurite numiri, unele ridicole (Ex.: Sf. Heruvim Antrax). Tuturor le sunt dedicate „slujbe” și „acatiste” (ex.: Acatistierul luminc). Au și rol terapeutic, folosind diverse tipuri de raze, ce vindecă toate bolile, chiar și pe cele incurabile (ex.: SIDA).

-se reia aceeași temă a salvării României, ca pământ ales și binecuvântat, din cataclismele finale.

-susținere frenetică a canonizării unor adepți ai mișcării (Nil Dorobanțu, Maria Româncă etc.).

-ultima „operă”, monumentală: Biblia Maicii Domnului, un afront adus atât sacralității și unicității Sfintei Scripturi, cât și Sfintei Fecioare.

-nuclee formate din „preoți”, „monahi” și credincioși în județele: Galați, Brăila, Vaslui, Iași, Bacău, Timiș, Constanța, Hunedoara și în mun. București. Un caz mediatizat: cel al lui Toader Țepeș, fost mecanic de locomotivă, „preot” al Bisericii Secrete din Bicaz. La Oradea, activitățile grupării se desfășoară sub paravanul fundației „Altadora 2003”.

-creează confuzie, atât „preoții” cât și „preotesele” slujind îmbrăcați cu reverendă și odăjdii, folosind „sfinte vase” etc. Cultul, adaptat după cel ortodox, se desfășoară deocamdată în case particulare; nu-i exclus ca pe viitor să ridice „biserici”. Există și o „liturghie” adaptată, „a Maicii Domnului”.

-întruchiparea „Mângâietorului” – „profetul zilelor de pe urmă”, „Ioan cel nou – împăratul lumii noi” este un țăran, Ion Marin din Lonești Argeș. Prin acesta, gruparea caută să continue fenomenul Maglavit.

Bibliografie: Despre „Biserica Secretă”: +Calinic Botoșăneanul, episcop-vicar, *Fenomenul „Biserica Ortodoxă Secretă” – o erezie la început de mileniu III*, Ed. Gedo, Cluj Napoca, 2006.

¹⁴⁵ C. Dogaru, *Pracisul Preasfintei Treimi*, Ed. Fundației Altadora, 2003, p. 2.

Publicațiile „Bisericii Secrete” (autori: prof. C-tin Dogaru și colaboratorii săi): *Acatistier ortodox pentru luminarea minții* (ed.1-2, Craiova, 1999), *Efectul distructiv al credinței asupra elementelor negative* (Craiova, 1999), *Calitățile sufletului omenesc* (Ed. „Sfânta Ortodoxie”, Craiova, 2000), *Acatistier ortodox al Maicii Domnului* (Ed. „Sf. Ortodoxie”, Craiova, 2000, - similare: *Acatistierul luminic*, *Acatistierul Sfințelor puteri cerești*, *Acatistierul Sfințelor Femei și Fecioare*, *Acatistierul ortodox al Domnului Iisus Christos*), *Cartea celor 100 de poeme ortodoxe* (Ed. „Sf. Ortodoxie”, Craiova, 2000), *Duhul Sfânt în România* (Ed. „Sf. Ortodoxie”, Deva, 2000), *Sistemul ceresc de întrajutorare* (Ed. „Sf. Ortodoxie”, Craiova, 2000), *Tehnologia lucrului cu gândul sfânt*, în colab. cu N. Negrilă (Ed. „Sf. Ortodoxie”, Craiova, 2000), *Sfânta Entorie a Pământului* (Ed. „Sf. Ortodoxie”, Craiova, 2000), *Dicționar științifico-spiritual*, în colab. cu N. Negrilă (Ed. „Sf. Ortodoxie”, Craiova, 2000), *Sfinte comunicări despre România, despre civilizațiile cosmice și despre viitorul planetei Pământ* (Ed. „Sf. Ortodoxie”, Craiova, 2000), *Cartea sfințelor elogii ortodoxe* (Ed. Sfera, Bârlad, 2001), *Cartea sfinților îngeri inspiratori* (2002), *Comunicările Sfinților Heruvimi către români*, (Ed. „Sf. Ortodoxie”, Craiova, 2000), *Comunicările Sfinților Serafimi către români* (Ed. „Sf. Ortodoxie”, Craiova, 2000), *Sfânta Pertuție divină* (Ed. Hyperion, Craiova, 2001), *Maica Domnului în România* (2001), *Duhul Sfânt în România* (Ed. Sfera, Bârlad, 2001), *Țara Sfântă Ortodoxă România* (Craiova, 1999, Constanța, 2002), *Sfânta Oștire a Începătorilor* (Ed. Sfera, Bârlad, 2001), *Sfânta Organizare a Cerurilor I și II* (Ed. Sfera, Bârlad, 2001, - similar pentru „cerurile” III-IX), *Oștire Sf. Arhanghel Uriil* (Ed. Sfera, Bârlad, 2001, - similar: „Oștiri” ale Sf. Arhangheli Mihail, Gavriil, Rafael, Varahil, Antim), *Sfânta Oștire a Domniilor* (Ed. Hyperion, Craiova, 2002, - similar: a Stăpânilor și a Scaunelor Cerești), *Sfânt tratat de medicină* (2001), *Metode sfinte și cerești de vindecare* (Ed. Sfera, Bârlad, 2002), *Edenul de altădată* (2002), *Scandal cu dușmanii* (Ed. Sfera, Bârlad, 2002), *Soborul Sfinților Apostoli* (Iași, 2002), *Cerul Christoforic* (Ed. Hyperion, Craiova, 2002), *Sfântul Tron divin* (Ed. Hyperion, Craiova, 2002), *Sabia Sfântului Arhanghel Mihail* (2003), *Paraclisul Preasfintei Treimi*, Ed. Fundației Altadora, 2003, *Biblia Maicii Domnului* (2005).

Prof. Dumitru Ștefan, *Profetul zilelor de pe urmă. Fenomenul Ionești-Argeș*, vol.1, ed. 1, București, 2005.

Curs 9. ABATERI DE LA DREAPTA CREDINȚĂ ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC (II): GRUPĂRI CU TENDINȚE CENTRIFUGALE

1. Petrache Lupu de la Maglavit

Petrache Lupu, un cioban gângav din Maglavit – Dolj, pretinde că a avut întâlniri cu Dumnezeu Tatăl (prima dată în 31 mai 1935), care i se arată sub o salcie sub forma unui bătrân, îi tămăduiește neputința și îl îndeamnă să predice. Fenomenul se înscrie în seria „arătărilor divine” din prima jum. a sec. XX (Lourdes), este intens mediatizat și speculat politic, inclusiv prin vizita regelui Mihai I, care-i devine cumătru lui Petrache. Se înființează o mănăstire (azi redeschisă); are loc un pelerinaj nemaîntâlnit (minuni, vindecări etc.). Petrache profită: au loc exagerări (intră prin ușile împărătești, se împărtășește direct din potir etc.). Teosofii și spiritiștii îl consideră un medium de-al lor. Conexiunile politice îl determină chiar și pe Pr. Stăniloae să facă apologia acestei pretinse forme de „revelație deschisă”, într-un studiu publicat în „Ortodoxie și românism” (era în perioada unei tinereți înflăcărare de naționalism). În timpul comunismului, Petrache retractează totul, ba chiar hulește. Devine colectivist fruntaș. După 1989, fenomenul se reia, dar cu slabe rezultate; puțină lume își mai amintește de el. Moare în 1994, la vârsta de 86 de ani, și e înmormântat în cimitirul parohial.

Bibliografie: Urzică Mihail, *Minuni și false minuni*, Ediția a doua, Ed. Anastasia, București, 1993.

2. Mișcarea de la Vladimirești. Alianța pentru Renaștere Spirituală din România

-s-a conturat în jurul maicii Veronica (n. Vasilica) Gurău (1920-2005), care a pretins a fi avut vedenii (arătări) ale maicii Domnului în câmpuri cu porumbi, pe toată perioada celui de-al doilea război mondial.

-la mână. Vladimirești, pr. Ioan Ioan de la Bihor practica spovedania publică și împărtășania permanentă. Viziunile Veronicăi, deja publicate, atrag mii de pelerini. Intră în conflict cu autoritățile bisericești atunci când 2 călugărițe din obștea Veronicăi sunt prinse când sustrăgeau părticele din moaștele Sf. Dimitrie de la București. Mănăstirea e închisă în 1957 și transformată în I.A.S. în 1958. Veronica e reținută și condamnată. După eliberare, duce o viață îmbelșugată în București, căsătorindu-se cu arhitectul Gigel Vășii, mai tânăr cu 25 de ani. Se pretinde că a fost o căsătorie forțată, din interes, neconsumată etc. După 1989, îl părăsește și se reîntoarce în mănăstire, care e reorganizată de I. P.S. Casian după normele în vigoare. Deși s-au tipărit viziunile și memoriile maicii Veronica, aceasta nu le mai recunoaște. Grupuri de ucenițe de la Vladimirești, conduse de Gherghinița și Lucia Enache, creează anarhie și tulbură slujbele din bisericile ortodoxe, cu strigăte împotriva Patriarhului sau unor ierarhi. Mai nou, se organizează sub titulaturile: Biserica Ortodoxă Liberă și Alianța pentru Renaștere Spirituală din România (lider: Tudor Nicolae), și Sindicatul preoților Solidaritatea (condus de Gabriel A. Mascas) au site-uri Internet și pretind, în mod abuziv, că se bucură de susținerea unor preoți și duhovnici renumiți (pr. Tănase de la Valea Plopului, în trecut: pr. Galeriu, pr. Arsenie Papacioc etc.). Au continuat legăturile cu pr. Ioan Ioan, care între timp a fost prigonit și închis de către comuniști, caterisit între 1956-1989, trecut pe la Plumbuita, ajuns la mână. Recea, unde a continuat regretabila practică a spovedaniei publice și dezlegării generale pentru Împărtășanie, sfidând canoanele și rânduielile bisericești. A decedat în 2008. „Maica Teodosia” (Zorica Lațcu) are curajul s-o numească pe Veronica, într-un moment de jenantă exaltare, „Chipul feminin al lui Dumnezeu” și „proorocul planetei”.

Bibliografie: Adrian, Pr. Simeon, *Biserica, sectele și frații mincinoși*, Ed. Pelerinul, Iași, 1998, Vasilica Gurău, *Viața Măicuței Veronica*, vol. 1-2.

CURS 10. ABATERI DE LA DREAPTA CREDINȚĂ ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC (III): SINCRETISME AUTOHTONE. DEVIAȚII PSIHO-SOCIALE ALE MIȘCĂRILOR RELIGIOASE

1. M.I.S.A. – „Mișcarea pentru Integrarea Spirituală în Absolut”

-lider: Gregorian Bivolaru (n. 1952, la Tătășești - Dâmbovița) – autodidact, pasionat de religiile orientale, se atașează în anii 1970 unui grup de intelectuali practicantți ai Tantra Yoga, de care se va desprinde, înființându-și propria sa grupare și autointitulându-se „guru” și „profesor de yoga”. În această calitate, va scrie și va traduce mai multe cărți de profil.

-acuzat de mai multe fapte imorale (unele constituind infracțiuni, pentru care a fost urmărit de lege): pornografie, acte sexuale cu persoane minore, sex în grup, consum de urină etc. – unele dintre acestea fiind practicate în public, la Sala Palatului (1999) și Sala Polivalentă (2002).

- în 1989, fiind anchetat pentru pornografie, a fost declarat psihopat și internat într-o clinică psihiatrică.

- după 1989, gruparea va cunoaște o ascensiune fulminantă, înregistrându-se ca Asociație religioasă și câștigând mii de adeptți și simpatizantți – cursanți yoga sau participanți la ședințele de sex în grup și urinoterapie.

Veniturile vor crește exponențial, permițând M.I.S.A. să dețină proprietăți în mai multe orașe, inclusiv hoteluri și săli speciale pentru „adunări” și – numite ashramuri.

-în prezent, Bivolaru e refugiat – azilant în Suedia (din 2005), fiind condamnat definitiv la închisoare de instanțele românești;

-țin conferințe, cursuri și practici yoga în manieră „modernă”; propun așa-zisa echilibrare fizică și psihică, dezvoltarea conștiinței de sine etc.

Doctrină și practici: panteismul, Hristos – tot un „guru”, promovarea Țelului suprem – „integrarea în Absolut”, regim alimentar naturist, dietă vegetariană, practici yoga, consum de urină, practici sexuale, pornografice, imorale, incestuoase, întâlniri de grup („spiralele yang”) – la Costinești, Herculanee etc. – pentru „încărcare cu energie”, izolarea socială a adeptilor, ascultarea orbească de „guru” etc.

-se înscriu, mai amplu, în curentul New Age. Zic că sunt, în continuare, ortodocși; unii se spovedesc (și chiar sunt împărtășiți!), alții renunță la spovedanie și împărtășanie.

Bibliografie: Bădulescu, pr. Dan, *Ortodoxie și erezii*, Ed. Agaton, Făgăraș, 2006; Istodor Gheorghe, *M.I.S.A. și Yoga în lumina Ortodoxiei*, Ed. Arhiep. Tomisului, Constanța, 2005; Tache, Pr. Conf. Dr. Sterea, *MISA – duplicitatea absolutului?*, în G.B., LXIII, 5-8/2004, Petru, pr. dr. Gheorghe, *Secte neoprotestante și noi mișcări religioase în România*, Ed. Vasiliana 98, Iași, 2006.

2. Radiesteziștii

-propun pătrunderea și cunoașterea sinelui uman și influențarea lui prin energiile pe care le captează prin diferite tehnici (exemple: nuiaua, bagheta, pendulul etc.);

-în mișcare au fost atrași și preoți, pretinzând realizarea de exorcisme. Se solicită adeptilor respectarea cu strictețe a dogmelor ortodoxe: Sfânta Treime, credința în jertfa lui Hristos etc. Se impun: ținerea cu strictețe a posturilor, Spovedania, Împărtășania.

-paravanul legal: Asociația Națională de Terapii Complementare din România (președinte Bors Marian Constantin); Societatea Română de Radiestezie și Fundația română de Infoneuroenergetică „Sf. Ap. Andrei” (președinte: Claudiu Dumitriu).

-alte personalități: Dr. Ing. Constantin Cojocaru („Cojoterapia”), dr. Mudava (fost candidat la președinție), Mario Sorin Vasilescu.

-captează „energiile” prin cercuri și lanțuri umane în anumite locuri și timpuri (Vf. Omu, litoral etc.), unde se realizează adevărate tabere de întrunire a adeptilor;

-se înscriu, mai amplu, în curentul New Age. Zic că sunt, în continuare, ortodocși; unii se spovedesc (și chiar sunt împărtășiți!), alții renunță la spovedanie și împărtășanie.

-REIKI- cea mai recentă formă de radiestezie adusă în România, cu tendințe puternice de grefare pe filonul adevărului ortodox. Fondator: Usui Mikao (jap.). Urmărește inițierea adeptilor prin conectarea lor la sursa de energie

universală. Lideri: maestrul Constantin Gheorghiu din Sibiu (promotor și al unui curs de „hirotonisire” a adeptilor în „ordinul lui Melchizedec” – deci, o pretinsă „ierarhie”), Ovidiu Dragoș Argeșanu (autorul unor lucrări de popularizare a reiki), Bogdan Negulescu, Dumitru Hristenco etc.

Bibliografie: Bădulescu, pr. Dan, *Ortodoxie și erezii*, Ed. Agaton, Făgăraș, 2006, Hristenco, Dumitru, *Radiestezia. Metodă de investigare și analiză energetică*, Ed. Teora, București, 1995, Idem, *Reiki Tradițional. Metoda de vindecare Usui*, Ediția a doua, Ed. Teora, București, 2004, Manolea, Aliodor, *Manual de radiestezie*, Ediția a 4-a, Ed. Aldomar Extrasenzorial, București, 1998, Părintele Rodion, *Oameni și demoni*, Ed. Schimbarea la Față, 1999.

3. „Spiriții” bihoreni

-grupare legată de personalitatea diac. Iosif Vuculescu de la parohia Sepreuş (Arad); el deprinde spiritismul la Budapesta și Viena și predică o abordare a lui „științifică” începând cu 1910.

-se remarcă în Oastea Domnului, unde creează un grup special. Se consideră „vas ales” și „presbiter” al grupării, organizând adunări în case particulare (ședințe la care se citește din Biblie, apoi se cheamă „Duhul” în stare de autosugestie, asemenea duhoborților și penticostalilor). Practică forme adaptate de spovedanie, împărtășanie și maslu („ungeri”). Se consideră mai presus de preoți și de episcopi, pentru că sunt hirotoniți „direct de Dumnezeu, de Duhul Sfânt”. Alt lider – Tanca Vasile (între 1930-1970).

-după 1970 – se încearcă recunoașterea oficială a mișcării. Sunt separați de Oastea Domnului și nu trebuie confundați cu ea, fiind mai degrabă o formă de spiritism autohton, provincial.

-după 1989 - prosperitate financiară; continuă demersurile pentru recunoaștere, primesc adepți din rândurile celor ce se desprind din Oastea Domnului.

4. „Maestrul” Maitreya și „Fiii luminii” sau „Creștinii noii ere”

-întemeietor: Francisc Horvath (și-a schimbat în 1990 numele în Francisc Maitreya), originar din Deva, fost tehnician în Timișoara și profesor de desen la Vaslui. Promovează un sistem religios sincretic new-age-ist, combinând învățături ortodoxe și din religiile orientale. Se consideră: mare clarvăzător¹⁴⁶, profet, guru, reîncarnare a lui Hristos, Mângâietorul – Duhul Sfânt întrupat și chiar „Tatăl cel ceresc”¹⁴⁷. Moare de sărbătoarea ortodoxă a Înălțării Domnului din anul 2003, când se pretinde că și-ar fi părăsit corpul fizic „pentru o vreme”, aflându-se la spitalul din Baia Mare (adepții pretind că ar fi fost ucis – „iradiat”, alții spun că s-a supus singur înfometării). Autor al mai multor cărți (din care 2 „evanghelii”, 7 rugăciuni, 10 „scrisori”, 21 de „psalmi” și numeroase „sutre”). Stilul profetic al revelațiilor se aseamănă cu cel al „Noului Ierusalim”, atât ca surse (Dumnezeu Tatăl, Fecioara Maria), cât și în privința conținutului și stilului: salvarea exclusivistă a României, urmând noile „descoperiri”, transmise în binecunoscutul limbaj prolix, dar cu tentă apocaliptică și implorări patetice.

¹⁴⁶ Ziva din 5 ian. 2002 reproduce profeții elucubrante: în cursul anului 2002, pământul va arde, regimul chinez va cădea etc. Toate, ori false, ori extrem de vagi sau ambigue.

¹⁴⁷ A se vedea coperta-spate a cărții Annei Vâlceanu, *Putere de la mine vă dau vouă, Tatăl ceresc, stăpânul vostru*, f. ed. și an, unde, dedesubtul fotografiei lui Maitreya, găsim scris: „Iată, prin această poză este văzută puterea Mea, este spus Cuvântul Meu; căutați-l și veți găsi Adevărul prin El și pe Mine, Tatăl cel ceresc”.

-Din ortodoxie e preluată credința în Treime, care se modifică în sensul acceptării celorlalte avataruri ale lui Hristos: Krishna, Rama, Budha, Mahomed, Zalmoxes și, bineînțeles, cel actual: Maitreya. Se vorbește și de Duhul Sfânt, fie confundat cu Tatăl ceresc, fie prezentat ca o forță (putere) a Acestuia transmisă în lume exclusiv de Maitreya și adepții săi. O cinstesc și pe Fecioara Maria, alături de alți inițiați și „maeștri”, chemați în ajutor prin „rugăciune” – executată exclusiv în spații consacrate (temple) sau în fața unor amulete (piramide) datorite de marele maestru.

-Cultul este specific oriental: adepții se îmbracă în alb, cu brâie colorate (în special verzi sau albastre), recită mantră (mantra specifică sectei: Uiiiiiii!!!), venerază icoane, dar și desene executate de maestru, cruci stilizate în forme ciudate, folosesc elemente decorative și cultice din budism (statuete, bețișoare parfumate etc.). Execută diverse „poziții” yoga și tehnici de meditație, axate pe realizarea păcii, iubirii și armoniei (incluzând energia sexuală) în Noua Eră.

-Morala: riguroasă, chiar ascetică. Restricții la carne. Vindecări holistice, bioenergii, tratamente homeopate. Yoga „Focului Cosmic”. Meditații. Consumă „băuturi sfinte” – generatoare de stări euforice.

-Adepții se consideră, în continuare, ortodocși, dar „evoluați”. Continuă să apeleze la preot, pentru diverse ritualuri: sfeștanie, înmormântare etc.

-Prozelitism: Maitreya apare destul de des în București, mai ales în parcuri (preferat era Cișmigiul), unde se remarcă prin ținuta insolită (toga albă) și gloata de adepți (cca. 100) care-l înconjurau. Adepții au forme de asceză în locuri retrase (peșteri), unde s-au semnalat acte criminale¹⁴⁸. -Site-uri internet, școală „inițiativă” de yoga, numită „Academia sufletului”. Țin cursuri în mijlocul naturii.

Bibliografie: Maitreya, Francisc, *Lumina Omului*, Ed. Witz, 1999; Vâlceanu, Anna, *Putere de la mine vă dau vouă, Tatăl ceresc, Stăpânul vostru*, f. ed. an., loc; www.maitreya.ro.

5. ELTA

Înființată în 1990 de către Ion Dumitrescu, fost tâmplar, autor al unui „Manual de metafizică ELTA”

- Sediul actual: Hârșova, într-un fost adăpost pentru sinistrați – actuală fabrică de „pâine naturală”
- Pretind că au 20.000 de adepți
- Replică de mai mici dimensiuni a MISA
- Promovează: hrana vie, regim exclusiv lacto-ovo-vegetarian cu produse crude, sucuri naturale (exclusă apa); acceptă cafeaua și țigările; resping medicamentele; au o igienă precară;
- Se îmbracă numai în alb; practică zilnic nuditatea cel puțin o oră;
- Au inventat: „sexosofia” – „înțelepciunea sexului” : bărbații n-au voie să întrețină raporturi sexuale cu finalitate, decât de 10 ori pe an

¹⁴⁸ Moartea tinerei Ofelia din Oradea, de 26 de ani, în peștera de la Roșcani, în aprilie 1997.

CURS 11. ORGANIZAȚII MISIONARE ROMÂNEȘTI

1. Oastea Domnului

-mișcare de emancipare a vieții religioase a ortodocșilor români, în spirit tradiționalist, axată pe coordonarea activității creștinilor practicanți (unii chiar habotnici). Atâta vreme cât este controlată de Biserică, mișcarea în sine are un rol benefic: ajută ierarhia în munca pastoral-misionară. Nu putem trece cu vederea nici faptul că, acolo unde autoritatea bisericească a lipsit, s-au înregistrat cazuri de desprindere a ostașilor de la Ortodoxie sau trecerea lor la anumite culte (cu totul sporadic, după cum vom vedea).

-organizații similare în Grecia: Zoi, Sotiria. A nu se confunda cu secta Armata salvării.

-întemeietori: mitrop. Nicolae Bălan al Ardealului și pr. Iosif Trifa, delegatul lui – în 1923 se înființează primele grupări la Câmpeni și Sibiu, sub deviza „Veniți la Iisus!” și salutul: „Slăvit să fie Domnul!”.

-sprijin mitropolitan: tipografie proprie la Sibiu, unde editează revista: Iisus Biruitorul, iar pr. Trifa publică predici, broșuri moralizatoare, culegeri de cântări etc.

-se răspândește rapid în toată țara

-manifestare specifică: adunări după Liturghie în Biserici sau case (mai ales în după-amiezele duminicilor și sărbătorilor), cu: rugăciuni, imne, citiri și explicări din Sf. Scriptură etc. Organizează pelerinaje la hramuri de biserici și mănăstiri.

-izbucnește un conflict între Iosif Trifa și Nicolae Bălan. Trifa e caterisit în 1937 și moare în 1938. Deși pe patul de moarte îndeamnă: rămâneți în Biserică!, după decesul lui urmează o perioadă de instabilitate pentru Oaste, când unii membri s-au amestecat în politică (de partea legionarilor), au început să se grupeze în jurul unor lideri laici, să nu se mai supună preoților parohi, deci să dezbină unitatea parohiilor. Unele grupări de „ostași” s-au separat de parohiile pe lângă care s-au constituit inițial, ajungând să desfășoare o activitate de sine stătătoare. La aceasta a contribuit și măsura comunistă de suprimare a tuturor organizațiilor cu caracter religios după 1948; „ostașii” au fost obligați să se integreze în sistemul cultelor recunoscute de stat: majoritatea s-au întors la parohii, dar au existat și excepții (Cluj și Simeria), care s-au lipit la grupări neoprotestante. Mulți au plecat în străinătate, unde au fondat „Vatra” (în S.U.A), condusă de ep. Valerian Trifa (nepotul lui Iosif Trifa).

-liderul Oastei în perioada comunistă: Traian Dorz (m. iun. 1989).

-exagerări:- accentuarea rolului pastoral al unor lideri „ostași” laici, care predică în biserici și organizează viața parohială în locul preoților;

-compunerea și executarea unor imne străine spiritualității și tradiției românești (melodii de vals, polca, mazurca etc.);

-săvârșirea de liturghii pe mormântul lui Iosif Trifa;

-exagerări doctrinare în broșuri și imne; predilecția spre psihoza apocaliptică;

-împărțășania oferită spre păstrare laicilor;

-spovedania publică, dezlegarea perpetuă (împărtășire fără altă spovedanie);

-nunta fără respectarea tradițiilor folclorice românești (fără muzică – în afara imnelor „Oastei” – fără dansuri, fără consum de carne și alcool)

-Dizidențe: grupările amintite: Cluj și Simeria; precum și cea condusă de pr. Avramescu, „mitropolitul Oastei din Dobrogea”, ajutat de „consilieri”: pr. Timotei și Ștefan Popa (Techirghiol, Topraisar) – ultimul, caterisit în prezent, activează în gruparea pseudo-ortodoxă „autonomă după vechiul calendar”.

-Organizarea astăzi: -sub directa ascultare a Sf. Sinod al B.O.R. (mulți sinodali membri sau simpatizanți; în trecut: ep. Iosif Gafton al Argeșului, Ioan al Oradiei; astăzi: I.P.S. Andrei, PS Justinian al Maramureșului, I.P.S. Serafim al Germaniei ș.a.). Delegatul Sf. Sinod pt. problemele Oastei: I. P.S. Calinic al Argeșului. Au un consiliu preoțesc format din personalități precum: pr. prof. dr. Vasile Mihoc (Sibiu), pr. conf. dr. Constantin Onu (Pitești) ș.a. Țin mai multe congrese. Au reactivat și completat statutul de funcționare a Oastei, au reorganizat editura Oastea Domnului și publică, după 1989, revista *Iisus Biruitorul*. Se implică misionar prin: pelerinaje, predici, cateheze, acțiuni sociale, filantropice etc.

Bibliografie: Adrian, Pr. Simeon, *Biserica, sectele și frații mincinoși*, Ed. Pelerinul, Iași, 1998, David, P.I., *Invazia sectelor*, vol.2, Dorz, Traian, *Hristos, mărturia mea*, Ed. T. Dorz, Simeria, 1993, Idem, *Hristos – sfințitorul nostru*, Ed. O.D., Sibiu, 1998, Idem, *Hristos, puterea apostoliei*, Ed. O.D., Sibiu, 1999, Idem, *Istoria unei jertfe*, vol. 1-4, Ed. O.D., Sibiu, 1998-2002, Idem, *Dreptarul învățaturii sănătoase*, Ed. O.D., Sibiu, 2001, Idem, *Zile și adevăruri istorice*, Ed. O.D., Sibiu, 2004, Trifa, pr. Iosif, *Ce este Oastea Domnului?*, Ed. O.D., Sibiu, 1996, Velescu, Moise, *Profetul vremurilor noastre*, vol.1-2, Ed. O.D., Sibiu, 1998-2000.

2. VISARIONIȘTII

-constituie o ramură a Oastei Domnului. Se numesc așa după liderul lor spiritual, ierodiaconul Visarion Iugulescu (treapta sa ierarhică e contestată de către unii cercetători, în special de prof. diac. dr. Petre I. David, care-l numește „simplu rasofor, nicidecum hirotonit”; pe site-ul oficial se afirmă că hirotonia ar fi avut loc la Buzău, în 1950).

-liderul s-a născut în 1922, la Brănești – Dâmbovița, numindu-se din botez Vasile. S-a perindat pe la mân. Căldărușani și Cernica, după care a ajuns organizator al Oastei Domnului la Biserica Sf. Nicolae Sârbi. După demolarea acesteia în 1983, se retrage la o casă parohială a Bis. Sf. Nicolae Vlădica (11 Iunie). Aici își reorganizează gruparea, ajutat de sora Elena. A atras f. mulți tineri și tinere, adunați sub denumirea de „Lucrarea”; insistă asupra căsătoriilor numai între membri, nunta fără lăutari (numai cu cântări ale Oastei Domnului), vestimentație specifică (haine negre, basmale albe sau albastre, excluderea podoabelor de orice fel).

-după 1989, mișcarea cunoaște o dezvoltare puternică: se publică revista „Călăuza ortodoxă – Pâine și apă pentru suflet”, cu predici visarioniste și ilustrații: icoane pictate de Ier. Visarion, în stil naiv. S-au alcătuit filme, proiecții de diapozitive etc. Din cuprinsul acestor materiale:

- Ier. Visarion se pretinde, el însuși, purtătorul unor revelații primite direct, în urma unor „arătări”, viziuni. În predici, reproduce astfel de mesaje, prezentând dialoguri între Dumnezeu, Maica Domnului, îngerii, diavoli, sfinți, fără bază biblică și patristică. Abuzează de digresiuni, povești și descrieri imaginare, care fac, însă, deliciul adeptilor. Nu în ultimul rând, creează o psihoză eminamente sectară prin descrierile îngrozitoare ale sfârșitului lumii, ale chinurilor iadului etc. Are, însă, și meritul de a îndrepta adepții pe calea moralității, prin combaterea aspră a păcatelor și viciilor.

-într-o vreme, „Călăuza” a apărut cu binecuvântarea P.S. Galaction, care a fost prezent și la slujba înmormântării și parastasele liderului;

-la inițiativa pr. paroh Ion Grigore, s-a desființat gruparea de la 11 Iunie. Visarion s-a retras, bătrân, la Comarnic, unde a murit în 2008, dar adepții s-au regrupat la alte biserici: Sf. Pantelimon, Sf. Mina, Sf. Silvestru, Sf. Nicolae Șelari, Toți Sfinții, Sf. Stelian, Mătășari etc. De asemenea, au puternice nuclee în țară: Constanța, Iași, Botoșani, Craiova, Tulcea, Timișoara, Arad, Brașov. Organizarea presupune nuclee foarte disciplinate, strâns unite în jurul „epitropilor” (care pot fi și femei); au loc adunări specifice, în care spiritul „profetic” al liderului grupării continuă să-i însuflețească pe adepți, prin intermediul deja celebrelor „răvașe” (bilețele cu anumite sentințe ce urmează să se îndeplinească negreșit, acestea fiind extrase individual, în diverse moduri – formă de ocultism condamnat).

-au legături, pe filiație, cu Oastea Domnului (cu cântări și manifestări similare), dar și cu mișcarea de la Vladimirești și Turma Sf. Ilie.

-după moartea liderului, se propun, deja, forme de venerare: s-au alcătuit cântări care îi evocă personalitatea și chiar s-a publicat un film, în care este prezentat urcându-se spre cer și călătorind printre stele...

Bibliografie: Adrian, Pr. Simeon, *Biserica, sectele și frații mincinoși*, Ed. Pelerinul, Iași, 1998, David, P.I., *Invazia sectelor*, vol. 2, Iugulescu, Visarion, *Pâine și apă pentru suflet*, „revistă creștin-ortodoxă” – dif. numere.

3. SOCIETATEA ORTODOXĂ NAȚIONALĂ A FEMEILOR DIN ROMÂNIA

- Înființată de pricipesa Alexandrina Gr. Cantacuzino, în 1910
- Avânt misionar deosebit: acte de caritate, voluntariat în privința ajutorării victimelor din războaie; construcția și înzestrarea de Școli și Licee Ortodoxe, în toată țara, inclusiv la Chișinău, Balcic etc., grădinițe, spitale și orfelinate
- S-au implicat în construcția și reparația de biserici și monumente pentru eroi, inclusiv la Mausoleul de la Mărășești
- Primeau un procent semnificativ din încasările Loteriei Române, pentru sprijinul acțiunilor lor de binefacere
- Organizația a fost interzisă în perioada regimului comunist și reactivată după 1989, cu binecuvântarea Sf. Sinod, având filiale în mai multe părți ale țării
- Pe lângă organizație, funcționează un Consiliu de duhovnici
- Actualmente, organizația națională este condusă de Presb. Elena Cârlan-Ungureanu. Activitatea în prezent este extrem de departe față de prestigiul și forța organizației din perioada interbelică. Un reviriment frumos se observă la unele filiale din țară (în special, Craiova).
- Se încearcă recuperarea bunurilor imobiliare confiscate de regimul comunist, prin proceduri juridice anevoioase, în vederea refacerii patrimoniului necesar relansării activităților misionare ale Societății

4. FRĂȚIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

- Organizație mirenească națională, cu binecuvântarea Sf. Sinod, având filiale la nivelul mai multor parohii din București și din țară
- Sprijină lucrarea misionară și filantropică a Bisericii prin: implicarea în construcția, reparația și înzestrarea sfintelor locașuri sau așezămintelor caritabile, organizarea de conferințe și simpozioane, editarea de cărți și publicații

5. A.S.C.O.R. ȘI LIGA TINERETULUI ORTODOX

- Organizații de tineret inițial distincte, care ulterior au fuzionat într-o formă federativă (1999)
- Sprijină misionarismul în rândul tinerilor prin: acțiuni de catehizare, publicații, editarea unor materiale cu conținut misionar (Editura „Filocalia”), organizarea de simpozioane (Festivalul „Filocalia”), tabere de muncă și rugăciune la mănăstiri, tabere de creație de icoane și obiecte de artă religioasă etc.

6. ALTE ORGANIZAȚII:

- Asociația „Sf. Stelian”
- Asociația „Pro Vita” – activitatea misionară exemplară a Pr. Tănase Nicolae de la Valea Plopului
- **Diverse alte Fundații, Asociații, Organizații, Ligi și Societăți – organizate pe lângă parohii și mănăstiri din cuprinsul Patriarhiei Române**

CURS nr. 12: MIȘCĂRI PSEUDO-RELIGIOASE DE FACTURĂ ORIENTALĂ

A. Noi mișcări religioase desprinse din mari religii orientale

1. Hare Krishna – Asociația internațională pentru conștiința lui Krishna (ISKCON)

-întemeietor: Swami Prabhupada – S.U.A., 1960.

-doctrină: Krishna – Dumnezeu unic, creator al lumii. Cunoașterea lui se face prin Bhakti-yoga (yoga devoțiunii). Dumnezeu este Spirit. Toți oamenii trebuie să ajungă la conștiința interioară de natură „divină”. Sufletul = antimaterie. Cred în reîncarnare.

-manual: Bhagavat – Gita. Scrieri sacre: Vedele.

-practici: veșmânt tradițional indian (galben-portocaliu), rași în cap (cu șuviță-n creștet); răspândesc literatura specifică; se adună în săli speciale, cântă mantră, ard lumânări și bețișoare parfumate.

-yoga este de două feluri: 1.ascendentă, atunci când pleacă de la simțuri, prin minte, ajungându-se la starea de brahman.

2.descendentă (recomandată de Hare Krishna): descoperirea sufletului, trezirea conștiinței spre a vibra în armonie cu Krishna. Aceasta este mai accesibilă europenilor, pentru că nu impune restricții, în afara regimului vegetarian.

Bibliografie: Achimescu Nicolae, *Noile mișcări religioase*, Limes, Cluj, 2004, David, P.I., *Invazia sectelor*, vol. 2, Constanța 1999.

2. Secta Zen

-mișcare originară din Orient, mai ales din Japonia și India.

-provine din budismul zen, înființat în sec. XIII de maestrul Dogen în Japonia.

-în Europa, secta zen e adusă de Taisen Deshimaru, autorul cărții *Zen adevărat* (tradusă și la noi și publicată în 1993, la Ed. Axis mundi). Tot el a înființat „Asociația internațională Zen” și a organizat peste 100 de „dojo” (grupe) de zen. La Paris au un templu special, considerat „mănăstire”. Pentru România și Ungaria, lider spiritual zen este Yvon Bec.

-Doctrină: tema centrală este „zazen”, de la „za” = a te așeza și zen = meditație, concentrare => a te așeza la meditație, într-o poziție intensă de concentrare.

-Panteism: Dumnezeu este energia fundamentală a Universului.

-Practici: adepții par obosiți, neglijenți și practică meditația în locuri publice, adesea împreună cu cerșetoria sub forme mascate: cântă, pictează etc.

-„concentrarea” se realizează în urma așezării pe o pernă neagră, rotundă, în poziția „lotus”, cu respirația controlată.

-alte practici: ikebana, caligrafia, ceremonia ceaiului, parfumuri, pictură, teatru, alimentație vegetală, arte marțiale.

Bibliografie: Achimescu Nicolae, *Noile mișcări religioase*, Limes, Cluj, 2004, David, P.I., *Invazia sectelor*, vol. 2, Constanța 1999, Deshimaru, Taisen, *Zen adevărat*, Axis Mundi, 1993, Kigen, Dogen, *Zen. Nouă texte comentate de maestrul Taisen Deshimaru*, Ed. Herald, Buc., 1989, Merton, Thomas, *Mistici creștini și maeștri Zen*, Humanitas, Buc., 2003, Wats, Alan, *Calea Zen*, Humanitas, Buc., 1997.

3. Ananda Marga (Calea Fericirii)

-org. în India de către Baba – mare guru; pătrunde în Europa (Elveția) și S.U.A.

-se pretinde salvatoarea credinței.

-Doctrină: odată la câteva mii de ani, vine un reformator care-i readuce pe oameni pe calea morală. Așa au apărut ei, adepții acestei grupări. În rândurile lor se găsesc oameni de știință (medici, informaticieni, biologi, astronomi), care explică și adaptează în sistem budist și hindus noile cuceriri ale științei. Susțin că ființa umană e legată de energia cosmică prin 7 centre energetice (chakre). Au teoria despre „microvita” – o formă primitivă de viață, care face

legătura între fizic și psihic, are rol terapeutic și poate fi ajutată prin practici yoga și meditații specifice. Cred în reîncarnare.

-Practici: se guvernează după un Regulament: adeptul trebuie să-și schimbe numele, să se îmbrace oranj, să cedeze 2% din venituri grupării. Ceremoniile au loc în imobile speciale, în fața unor planșe cu rugăciuni în sanscrită. Ritualurile constă în: meditații (relaxare+somnolență), alternând cu cântări orientale și dansuri. Liderii au aspectul unor călugări budiști; se numesc dada (frate) și didi (soră).

-planează asupra unor adepți ai Ananda Marga acuzații că ar fi la originea unor incendieri, asasinate etc.

-în România: conferințe, ceremonii rituale, organizare de asistență socială – colectare și distribuire de ajutoare la spitale de copii, centre de reeducare etc.

4. Meditația transcendențială

-fondată de indianul Maharishi Mahesh Yogi; apare în S.U.A., în 1959. Actualmente: peste 5 milioane de adepți pe glob.

-scop: răspândirea tehnicii de meditație numită „a inteligenței creatoare”;

-origine hindusă: tehnicile au, în opinia adepților, mai mult efecte psihice decât religioase. De aceea, ei susțin că nu sunt o religie, ci o practică naturală.

-meditația a ajuns să fie predată în școli și Universități și practică în mănăstiri apusene.

-există peste 10.000 de instructori de meditație. Ei predau, contra cost, „cele 16 rugăciuni de inițiere”. Este aleasă câte o mantra – formulă de incantație, asupra căreia se meditează câte 20 de minute, dimineața și seara. Efecte: influențează benefic spiritul, reduce tensiunea cerebrală, înlătură stresul. Este suficient, zic ei, ca toți oamenii să mediteze de două ori pe zi, să se cufunde în eul lor profund, pentru a se elibera, ajungând astfel la Absolut. Promovează „efectul Maharishi”: dacă rădăcina pătrată din populația globului practică în mod concomitent meditația transcendențială, se manifestă un efect de câmp, care: reduce conflictele, sporește randamentul, îmbunătățește starea economică (toate acestea prin înlăturarea stresului din „conștiința colectivă”).

-sprijină globalizarea; speră într-o viitoare conducere unică pe glob.

-în România: pătrunde clandestin în anii 1980, printre intelectuali și practicanți de yoga. În 1992, se înregistrează oficial, cu sediul la Cluj și denumirea „Asociația din România a Societății Internaționale de Meditație Maharishi Ayur-Veda”. Cursurile de meditație se propagă rapid prin Case de cultură: primele gratuit, următoarele plătite. Pentru obținerea gradului de instructor se aplică o școlarizare intensivă.

5. „Mama pură”: Shri Mataji Nirmala Devi și Sahaja Yoga

-originară din India, f. bogată, studiază în Anglia și întemeiază o religie bazată pe iubirea de mamă.

-și-a îndreptat atenția spre țările din Europa de Est. În România s-a înregistrat încă din 1991 „Asociația Sahaja-Yoga România”.

- se consideră „mama sfântă” și „noua fecioară a României” (blasfemii la adresa Maicii Domnului). A organizat întruniri cu numeros public (intrare liberă) la Sala Palatului, Sala Polivalentă etc.

-doctrină: omul se naște cu energie (sahaja = înnăscut, spontan), adunată în 7 chakre de-a lungul șirei spinării și așezată apoi în osul sacral (energia kundalini).

-cult: adepții se strâng în jurul tabloului „Mamei” (idol), luminat cu lumânări. I se adresează mantră și rugăciuni (printre care și Tatăl nostru...). Sunt executate anumite tehnici și poziții de yoga (sahaja-yoga) cu totul speciale: trezirea chakrelor, aruncarea „răului” la pământ etc. Condamnă toate celelalte tipuri de yoga.

-îi consideră inițiați pe Iisus, Mohamed, Buda etc.

6. Secta de la Poona (Bombay) sau Fiii înțeleptului Bhagwan

-Bhagwan = yoghin și chiromant cu calități hipnotice, retras în S.U.A., căsătorit cu o fată bogată, cu 30 de ani mai mică decât el; trăiește într-un palat luxos lângă New York.

-Practică: ședințe colective de meditație dinamică, conducând până la delir și „extaz”, mergând până la depersonalizare (după 18 ore de exerciții).

-În România: pătrunde mai ales în orașe de provincie: Timișoara, Cluj, Arad, Constanța.

7. Misiunea luminii divine – mișcarea Prem Rawat

-sectă fondată și condusă de Maharaj Ji – „cel mai tânăr Mesia” (n. 1958).

-o nouă „cunoaștere” energia vitală din noi înșine, revelată prin experiența a 4 meditații: 1. la cuvântul „vibrație”, 2. la lumină, 3. la muzica celestă 5. la nectar.

-mare putere financiară. Liderul trăiește o viață luxoasă în Colorado – S.U.A.

Cursul nr. 13: Noi mișcări religioase de factură sincretistă

1. Mărturia credinței Baha'i

-fondată de iranianul Baha'u'llah (sec. XIX), are sediul central pe Muntele Carmel (Palestina). În lume sunt mai multe milioane de adepți.

-istoric: Baha'u'llah a fost unul dintre adepții lui Mârza Ali Muhamad – un reformator šiit din sudul Persiei, prigonit, închis și exilat vreme de 40 de ani, timp în care a trimis scrisori și memorii tuturor șefilor de state și de religii din vremea sa. Ceea ce n-a reușit el, va desăvârși discipolul său, Baha'u'llah.

-doctrina: toate religiile au o sursă divină comună. Adepții Baha'i au un respect deosebit pentru celelalte religii, de aceea pretind că au o mare toleranță și nu fac prozelitism. Singura formă de atragere a adepților este exemplul personal.

-Dumnezeu a trimis oamenilor profeți pentru a le dezvălui voința divină: Krishna, Moise, Iisus, Mohamed, Baha'u'llah (învățătura lui Moise = bobocul, a lui Iisus = floarea, a lui Baha'u'llah = fructul).

-Cărți sfinte: Biblia și Coranul – toate anunță venirea lui Baha'u'llah.

-scopul pretins: de a stabili unirea între oameni. Consideră că toți cei ce doresc unitatea omenirii sunt deja baha'i (chiar dacă nu și-au exprimat apartenența la baha'ism).

-practici: rugăciunea are un caracter individual. Trupul e considerat „slujitorul sufletului” – de aceea sunt interzise: drogurile, alcoolul etc. Țin congrese în toată lumea. Au un calendar cu 19 luni a 19 zile, + 4-5 zile intercalate, numite „ale ospitalității”.

-în România: o poziție favorabilă baha'ismului are Regina Maria a României.

-s-au semnalat în anii 1950 printre sașii transilvăneni.

-în anii 1980 – printre studenții străini, iranieni și irakieni, în cămine.

-în 1991 s-au înregistrat ca Asociație legală. Pretind că au 7000 de adepți.

Bibliografie: P.I.David, Invazia sectelor, vol. 2, ed. Europolis, 1999, Achimescu Nicolae, Noile mișcări religioase, Limes, Cluj, 2004, Vernet, Jean, Sectele, Buc., 1996, Surse baha'i: Baha'u'llah și era nouă, Dumnezeu trece pe lângă noi, Introducere în credința Baha'i, Natura și sanctitatea alegerilor Baha'i.

2. Biserica scientologică

-fondată și condusă de L. Ron Hubbard (California, 1991). Deține averi uriașe. Practică prozelitismul, cu ținte precise: personalități publice, mai cu seamă din lumea show-biz . În unele țări (ex.: Germania) e interzisă.

-scop: crearea unei lumi mai bune, prin înțelegerea realităților vieții.

-folosește metode științifice psihanalitice și valorifică elemente doctrinare din budism și hinduism (reîncarnarea). Inventează dianetica – „știința modernă a sănătății mintale”, folosindu-se de un aparat numit *electrometru*, care șterge „impresiile penibile” sau „experiențele dureroase” (numite *engrame*). Engramele pot fi înlăturate și prin *auditing* – o tehnică de confesare a lor repetată, în fața unui instructor, în scopul eliberării de angoasele generate. Toate procedeele sunt supuse unui întreg sistem de restricții, începând de la interzicerea unor medicamente (chiar și banala aspirină) și până la oprirea oricăror contacte cu exteriorul sau comunicarea vreunei experiențe dobândite în cadrul ședințelor.

- Omul se compune din trup, minte (rațiune sau spirit) și *thetan* (eul cel mai profund). Thetani sunt, de fapt, ființe nemuritoare (un fel de zei din antichitate), care se reîncarnează în oameni, după ce acced pe pământ din Univers, forțați să se supună așa-numitului MEST (materie/energie/spațiu/timp – engl.). Scopul scientologilor este de a-și promova acest basm, folosindu-se de fascinația față de magie și S.F., pentru a-și convinge adepții că trebuie să conștientizeze imperativul de a conduce rasa umană, în calitate de thetani.

-regim strict: pedepsirea nesupușilor, urmărirea celor excluși.

3. Mormonii sau „Biserica lui Isus Hristos a sfinților din zilele din urmă”

-fondator: Joseph Smith (1844), căruia i s-a arătat îngerul Moroni și i-a spus că niște noi revelații se află ascunse pe două plăci de aur. I le descoperă, el le traduce și le publică, după care îngerul i le ia înapoi. „Revelațiile” sunt: Cartea lui Mormon, Perla de mare preț și Doctrină și legăminte. Acestea se adaugă Scripturii, pe care o completează, fiind la fel de valabile și „inspirate”.

-doctrină: „revelațiile” mormone descriu istoria lui Lehi, care a plecat din Ierusalim în anul 586 î. d. Hr., împreună cu familia sa, străbătând marea și oceanul, până în America. Aici se dezvoltă ca națiune, iar Hristos însuși le face o vizită după înălțarea la cer. Au loc lupte între nefiți și lamaniți (urmașii lui Lehi), a căror descriere se întinde pe multe pagini în cărțile „sfinite” amintite. Asemănarea este izbitoare cu textele Scripturii, încât se poate vorbi, dacă nu de plagiere, cel puțin de o inspirație copioasă, atât după V.T. cât și după N.T., atât în ceea ce privește stilul, cât și o parte de conținut. De altfel, împărțirea pe cărți, capitole și versete se face după modelul biblic (Ex.: Cartea a treia a lui Nefi, cap...,vers...).

-cred în Iisus și Sf. Duh, țin duminica, au posturi, dau zeciuiei și consideră că toți oamenii, inclusiv morții, trebuie botezați, pentru a nu rămâne în închisoarea spirituală. Fac un prozelitism intens în toată lumea, pentru a atrage cât mai multe nume la „cimitirul nemuririi” și „cartea vieții” din Salt Lake City.

-promovează conceptul „căsătoriilor eterne” – inclusiv de tip poligam – cu un mare respect pentru femei, care aparțin soțului pentru veșnicie. Poligamia la mormoni este prezentată, mai nou, ca o umbră a trecutului, cauzată de interdicția de a se căsători fetele mormone cu necredincioși. Se pare că fenomenul a fost eradicat în prezent, dar în trecut a fost la originea mai multor conflicte, în urma cărora mormonii au fost obligați să se stabilească în zona Lacului Sărat și să fondeze Salt Lake City.

-în România: pătrund încă din 1899, prin Mișa Markov și Arghir Dimitrov

-înregistrați legal în 1993.

-desfășoară un prozelitism intens în locuri publice, prin misionari bine pregătiți, tineri, elegant îmbrăcați, cu ecusoane în piept. Oferă literatură: Cartea lui Mormon, Povestiri din cartea lui Mormon (pentru copii, bogat ilustrată). Organizează cursuri gratuite de limba engleză. Oferă „ajutoare” materiale și se implică în proiecte sociale.

Bibliografie: Mureșan, Asist. Dr. Radu Petre, Învățătura eshatologică a „Bisericii Sfinților Ultimelor Zile”(Mormonă) și implicațiile sale în activitatea de prozelitism, "GB", 5-8/2005; *Cartea lui Mormon – o altă mărturie despre Isus Hristos, Salt Lake City, Utah, 1991.

4. Știința creștină sau „Biserica lui Hristos ca om de știință”

-fondată de Mary Baker-Eddy (fostă practicantă a spiritismului) în 1860

-își propune convertirea oamenilor (majoritatea bolnavi psihic) în scopul vindecării lor;

-lidera a fost „singura persoană care l-a înțeles pe Hristos” (considerat simplu om) și îi folosește metodele pentru vindecare.

5. Secta lui Moon (Asociația pentru unificarea creștinismului mondial)

-fondată în Coreea de Sud de Moon Sun Myung (1920-2012) – „noul Mesia” – exclus de la pentecostali. Acesta a scris „Principiile divine”. Se consideră cel ce termină lucrarea începută de Hristos și stopată prin răstignirea lui. El trebuia să găsească o femeie perfectă, împreună cu care să reînnoiască lumea. Aceasta va fi a 5-a soție a lui Moon, o studentă de 18 ani, căsătorită cu el când acesta avea peste 50. Secta deține averi uriașe, cu care Moon (aflat în clasamentul „top” al bogaților lumii) și-a cumpărat titluri științifice. Moon speculează religioasă afilierea politică la mișcările anticomuniste, spunând că regatul lui Dumnezeu pe pământ nu se poate realiza din cauza comunismului.

-doctrină: trăim zilele din urmă, când avem de-a face cu mișcări și manifestări de tip „Cain și Abel” (inclusiv revoluțiile și războaiele, profețind cel de-al treilea război mondial). Predică: „Haideti să-l înfrângem împreună pe Satan!” – promovează înfricoșarea adeptilor.

-practici: oficierea de mii de „căsătorii” simultan (în 1995 – recordul: peste 360.000 de perechi). Se recomandă poligamia și libertinajul (așa se strâng sute de mii de cupluri). Sunt impuse: postul negru, rugăciunile istovitoare, prestarea de muncă neplătită în întreprinderile sectei – până la 16 ore pe zi!

-în România: se organizează sub paravanul unor asociații de studenți, profesori, femei.

6. Copiii Domnului

Apare în Italia, se organizează în S.U.A., în 1968.

-„Marele Profet” – David Moses sau Unchiul Mo

-mistică bazată pe sexualitate: adepții trăiesc în colonii, mai mult dezbrăcați, consumă droguri și pretind că „practică iubirea” (în fapt, prostituția, prin formule precum „pescuitul prin cochetărie”).

-asociațiile de membri se identifică prin apelativul „Familia”; și în România există sub masca unor fundații.

7. „Omul perfect” sau adepții lui Gurdjiev

-Gurdjiev – n. la Alexandropol (1877); a călătorit mult și și-a răspândit ideile împreună cu Peter Uspensky.

-idei doctrinare: unitatea se obține prin lupta între „da” și „nu” – fără ea, persoana nu progresează. Omul actual e adormit spiritual, funcționează ca o mașină. El trebuie „trezit” (stimulat prin muncă, efort fizic: parcurgerea de drumuri lungi, zidirea de case, doborârea arborilor, plantarea livezilor etc. În plus, muzică și dansuri, cu tehnica „stopului” – la un moment dat, trebuie să se oprească brusc și să rămână cât mai mult în acea poziție).

-adepți printre imigranții ruși din Europa Occidentală.

8. Societatea creatoare de valori (Sokka Gakkai)

-fondată în 1930 de Makiguchi – șintoist japonez, promovează învățătura călugărului budist Nichiren, considerat o reîncarnare a spiritului lui Buda. În 1965, devine al treilea partid politic, ca importanță, în Japonia. Deține o universitate și are înregistrați 7 milioane de adepți.

-practici: abstenență, rugăciune, adorarea florii de lotus, îndoctrinare severă, supunere maximă cerută adepților, prozelitism activ.

9. Lumina adevărului

-înființată în 1960 de industriașul japonez Okada, care fusese ruinat în 1945. El pretinde a avea puteri tămăduitoare.

-idei centrale: 1. Știința reprezintă baza credinței. 2. Omul, ros de boli, se vindecă doar prin lumina spirituală venită de la Dumnezeu.

10. Alte grupări din extremul orient

Ritul Thé – nouă atracție în universitățile chineze – propune: uciderea cu pietre a fetelor necinstite, înlăturarea tinerilor destrăbălați și a soților infideli;

Falungong – secta libertinajului sexual, cu manifestări zgomotoase în S.U.A și Europa

Taoismul și Kyopo – religii naturiste istorice, se află la originea mai multor secte asiatice sincretiste.

11. Fiii fericiți ai păcii cerești

-consumatori de droguri: marijuana și hașiș

12. Ufolatrii

-adoratorii OZN-urilor

13. Raelienii

-apar în Franța (Rael – jurnalist – 1973), adoră extraterestrii și OZN-urile. Oamenii de știință de pe alte planete au creat viața pe pământ folosind ADN-ul. Susțin clonarea umană. Au apărut și în România (site+publicații în românește).

Bibliografie: Bădulescu, pr. Dan, Ortodoxie și erezii, Ed. Agaton, Făgăraș, 2006; Damian, asist. univ. drd. Constantin-Iulian, Mișcarea Raeliană și etica postmodernă, în vol. Teologie și educație la Dunărea de Jos, Fascicula V, Galați, 2006.

14. Îngerii Cyclamen

-conduși de „marele preot” Robert France, care salvează lumea „prin tandrețe”. Viața viitoare se mută pe „planeta Cyclamen”.

15. Atlantizii

-adoră mările, oceanele, vietățile lor și creează noi mituri despre abisurile marine

16. Curentul cosmic

-acest curent este Dumnezeu și se revelează oamenilor de către așa numiții „maestri Eck”. Fondator: Twichell – „al 971-lea maestru Eck în viață”.

17. **Zoolatrii** (adoră animale: șerpi), **Fitolatrii** (adoră plante: bulbul de ceapă), **Dendrolatrii** (adoră copaci: sequoia) etc.

Curs nr. 14

Noi mișcări religioase eshatologice cu un prozelitism agresiv

SECTE ȘI GRUPĂRI TERORISTE, SATANISTE, CU TENDINȚE ȘI MANIFESTĂRI ANARHICE, SINUCIGAȘE ETC.

1. **Ku Klux Klan** – crime (caracter rasist), arderea crucii, conducător: „Vrăjitorul imperial”, sediu: Memphis (Arizona, S.U.A.), ținuta: robe cu glugi, antrenamente speciale: My Lai.
2. **Războinicii regelui Hristos** – în Spania, în legătură cu E.T.A.
3. **Sea org.** – crime
4. **Jainiștii moderniști** – cred în reîncarnare, consumă droguri și răspândesc otrăvuri
5. **Încercarea** - în Australia, condusă de David din Melbourne – sectă fascist-milenistă.
6. **Adevărul suprem (AUM Shinri Kyo)**, sectă condusă de Shoko Asaharo, responsabilă de atentatele cu gaz sarin de la metroul din Tokyo. În România: la Durău.
7. **Biserica Satanei** - cond. de Anthony Lywey, sediu central la San Francisco: "sămânța satanei în om trebuie cultivată"; editează Biblia satanică. Cultul e macabru, se desfășoară noaptea în cimitire, ruine, locuri pustii, profanând morminte și realizând sacrificii animale și chiar umane. Atragerea adeptilor prin muzică (unele genuri rock și formații, de ex.: AC/DC = Anti Christ/Death to Christ). Semne și simboluri: crucea întoarsă, simbolul anarhiei etc.
8. **Biserica Luciferică sau Martorii lui Lucifer** – lider: J.P. Bourre – Europa
9. **Antoiniștii** – de la numele lui Louis Antoine, fost miner catolic din Belgia. El afirmă: „nu există materie, ci numai lumea fluidelor”
10. **Noii anabapțiști sau Hutterienii** – înființată de pastorul baptist Iacob Hutter din Tirol. Au viață comunitară, desfășurată în colonii (ferme).
11. **Prietenii omului** – dizidență iehovistă, înființată de elvețianul Frey-tag. Îi numesc pe adventiști: „fecioare nebune obsedate de Sabat”, iar pe iehoviști „contabili preocupați de calcularea zadarnică a venirii lui Dumnezeu”. Pe mai multe proprietăți cumpărate în Elveția și Franța, vor crea mici „paradisuri terestre”.
12. **Cristos din Montfavet sau Biserica creștină universală** – creată de Georges Roux din Montfavet, care declară că duce mai departe misiunea începută de Iisus. El se retrage, duce o viață ascetică, dar practică „tămăduirea miraculoasă” și predică „arta vindecării”. Cultul: -3 ceremonii: botez, căsătorie, confirmare.
13. **Cele trei inimi sfinte sau Martorii lui Melchior** – înființată de Roger Melchior din Bruxelles, doctor în drept, care se pretinde „Papa Ioan” (reîncarnarea Apostolului Ioan), purtător de mesaje

divine, care înviază după 3 zile etc. Are 2 colaboratori: un chimist care face să sângereze crucifixe și statui și un trezorier (gestionar al averilor uriașe rezultate).

14. **Marele Graal** – sectă ce readuce în atenție mitul medieval al Graalului – o cupă dintr-un smarald uriaș în care Iosif din Arimateea a adunat sângele lui Hristos, găsită de cavalerul medieval Parsifal, fapt ce alimentează legendele despre regele Arthur și cavalerii mesei rotunde. Secta apare în 1932 și e înființată de germanul Oskar Bernhardt, care-și schimbă numele în Abd-ru-shin. Acesta scrie și difuzează cartea *În lumina adevărului*, în care oferă răspunsuri la toate problemele existențiale, mai ales la declinul vieții spirituale, contracarat printr-o cunoaștere gnostică: „Divinul poate fi atins printr-o cunoaștere superioară”. Susține reîncarnarea, dar neagă metempsihoza (renașterea omului în animal e incompatibilă structurii ființei umane).
15. **Morgelienii** – susțin că numai albi sunt urmașii israeliților (popor ales); 10 seminții s-au răspândit în lume, dând naștere sciților, goților, grecilor, germanilor etc.
16. **Nemolecii** – sectă din Rusia: refuză să se închine, deși cunosc crucea; au cărțile „vechi”; oficiază numai cântărețul
17. **Rastafarienii** (tribul lui Iuda) – sectă ce propune întoarcerea negrilor în Africa și supremația acestora. Numele provine de la împăratul Etiopiei, Haile Sélassie I, zis și Ras Tafari (1930). Dumnezeu, Iisus, sfinții sunt negri. Biblia e scrisă de negri.
18. **Kimbangismul** – sectă fondată în Congo belgian (Zair) de către Simon Kimbangu. Are concepții neoprotestante adaptate specificului african.
19. **Roua dimineții sau Solia adventă** – sectă înființată de pastorul Bresmond Robert din Australia. Urmează ideile originale ale lui H. White: sabbatul, restricțiile alimentare, refuzul asistenței sanitare. Nu recunosc autoritatea statului, nu votează etc.
20. **Templul popoarelor** – sectă fondată de Jim Jones, un milenist practicant al ocultismului (vrăji cu măruntaie de găină). Se stabilește în Guyana. În 1978, se produce sinuciderea în masă a adeptilor.
21. **Davidienii** – sectă fondată de către David Koresh (numele adevărat: Vernon Howell). Adepții – derivați din adventism. Se autoizolează la Waco, Texas și mor, în 1993, 90 de persoane în confruntările armate cu autoritățile și, finalmente, prin sinucidere.
22. **Templul solar** – sectă cu sediul central în Canada, din 1952. Adepții sunt încurajați (și prin stupefiante) să viseze, să danseze, să cânte, să interpreteze texte apocaliptice. Manifestări specifice: urlete, ascultare orbească de lideri, ucideri, sinucideri, „moartea albă” (droguri). În 1994, în Elveția, 50 de adepți s-au autoincendiat baricadați în 2 vile; ac. formă de sinucidere fiind numită „dăruirea vieții lui Iisus”.

Bibliografie: Achimescu Nicolae, Noile mișcări religioase, Limes, Cluj, 2004; Antonie Plămădeală, mitropolit, O nouă confesiune creștină în Africa: Kimbangismul, în Ortodoxia, Nr. 3/1987; Champion, Françoise, Cohen, Martine, Sectes et démocratie, Ed. du Seuil, Paris, 1999; Cios, Teodor, Taina dreptei credințe – apologie – sectologie, Ed. Buna Vestire, Beiuș, 2005; Cuciuc, Constantin, Religii noi în România, Ed. Gnosis, București, 1996, David, Diac. Petre I., Invazia sectelor..., vol.2; Dumea, pr. Claudiu, Religii, Biserici, secte – privite din perspectivă catolică, Ed. Sapienția, Iași, 2002, Longchamp, Jean Paul de, Mic dicționar al sectelor, Ed. Curierul Dunării, Buc., 2000; Mayer, Jean Francois, Sectele: neconformisme creștine și noi religii, Ed. Enciclopedică, Buc., 1998, Mat-Hasquin, Michèle, Les sectes contemporaines, Ed. Univ. de Bruxelles, 1983; Roze, Ierom. Serafim, Ortodoxia și „religia” viitorului, Slătioara, 1996, Vernette, Jean, Sectele, Ed. Meridiane, Buc., 1996. Vasile, Danion, Olaru, pr. Ilarion, Dărâmarea idolilor: apostazia New Age, Ed. Credința noastră, Buc., 2001.